

RADA NARODOWA

D W U T Y G O D N I K

Nr 14 (200)

Warszawa, 15 lipca 1951 r.

Rok VIII

1944 – 22 LIPCA – 1951

I w dni bieżącej rocznicy i w dni następnych rocznic Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego naród nasz będzie wracał myślami do wielkich dni Lipca 1944 roku. Dzień 22 lipca 1944 r. otwiera w dziejach narodu polskiego nową epokę, epokę socjalizmu.

PKWN był pierwszym rządem ludowym w dziejach narodu polskiego, był on rządem rewelucyjnym.

W wyniku sławnego zwycięstwa Związku Radzieckiego nad siłami faszystowskimi naród polski zdobył równocześnie wyzwolenie społeczne i narodowe. Historyczne i przełomowe znaczenie zdobycia władzy przez masę pracującą polega na tym, iż nigdy jeszcze w Polsce na przestrzeni przeszło tysiącletniego rozwoju lud pracujący nie sprawował władzy w kraju. Z tym większą ofiarnością, z tym większym zapałem masę pracującą Polski, kierowane przez klasę robotniczą i jej Partię, rozpoczęły budowę zrębów demokratyczno-ludowego państwa. W ten sposób klasa robotnicza i jej rewolucyjna Partia wzięły na siebie odpowiedzialność za losy Polski, ujęły w swe ręce ster życia narodu.

Manifest PKWN zapowiedział ludowi polskiemu, iż nowa władza zmierza w sposób bezkompromisowy do położenia kresu dotychczasowym stosunkom panującym w kraju, do położenia kresu krzywdzie i niesprawiedliwości społecznej, iż nowa władza zapewni całemu narodowi właściwy rozwój i wolność.

Program Manifestu Lipcowego w skrócie da się sprostować do zasadniczego przedstawienia polityki zagranicznej i wewnętrznej kraju. Zmiana polityki wewnętrznej, wynikająca ze zlikwidowania klasy kapitalistów i obszarników, umożliwiła decydujące zmiany w naszej polityce zagranicznej, której podstawą jest przyjaźń ze Związkiem Radzieckim, pierwszym w świecie państwem socjalistycznym. Zasady Manifestu Lipcowego były natychmiast wcielane w życie.

Jeżeli polityka rządów międzywojennych była nie tylko krzywdząca dla najszerzych mas ludności, ale

i zgubna dla samej egzystencji narodu, to nowa polityka staje się źródłem stale rosnącej siły i mocy narodu w dziedzinie gospodarczej, politycznej, społecznej i kulturalnej.

Naród polski, który musiał płacić olbrzymią daninę za nieszczęsną dla kraju egoistyczną politykę magnaterii, za egoizm szlachty, za pasożytniczą politykę rządów przedwrześniowych, gdy w 1944 r. zdobył władzę, dokonuje z wyjątkową ofiarnością wielkiego dzieła budowy nowego ustroju i nowej gospodarki.

Dzień 22 lipca 1944 r. jest i bliski i daleki równocześnie.

Jest bliski, gdy weźmie się pod uwagę, że realizowana obecnie budowa podstaw socjalizmu jest dalszym ciągiem i logicznym następstwem programu politycznego i społecznego zawartego w Manifestie Lipcowym.

Jest daleki, gdy minione siedmioletnie mierzyć wielką epopeją walk i zwycięstw Polski Ludowej, zwycięstw będących rezultatem codziennej pomocy niesionej Polsce przez braterskie, przyjazne narody radzieckie, związane z narodem polskim więzami wspólności ideowo-politycznej.

Jest daleki, gdy minione siedmioletnie mierzyć ogromem dokonanej pracy i takimi przełomowymi wydarzeniami, jak historyczny zwrot w stosunkach polsko-radzieckich, jak przeprowadzenie reform społecznych, jak rozgromienie reakcyjnego podziemia i skuteczna walka z wrogimi klasowo żywiołami, które pragnęły przywrócić w Polsce stosunki przedwrześniowe; jak zaludnienie, zagospodarowanie i scalenie z resztą kraju Ziemi Zachodnich, jak wielkie dzieło zjednoczenia ruchu robotniczego, jak przeprowadzenie repatriacji do Ludowej Ojczyzny milionów Polaków z zagranicy; jak rozpoczęcie dzieła przebudowy struktury rolnej kraju; jak fantastyczne tempo odbudowy Warszawy; jak zwycięskie przedterminowe urzeczywistnienie Planu 3-let-

niego, jak ujednoczenie władzy terenowej i stale pogłębiająca się więź aparatu państwowego z masami; jak dokonująca się w naszych oczach wielka rewolucja kulturalna i nieustanny rozkwit naszej nauki; jak uczynienie z granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie granicy przyjaźni, jak stale rosnąca pozycja Polski na arenie międzynarodowej i doniosły wkład narodu polskiego w dzieło utrwalenia pokoju.

Ukoronowaniem tych wszystkich wydarzeń było rozpoczęcie wielkiego dzieła realizacji Planu 6-letniego.

Przesłanką wszystkich naszych osiągnięć było zdobycie władzy przez masy pracujące z klasą robotniczą na czele; przesłanką wspomnianych zwycięstw i tych, które przyjdą, jest zrzucenie kajdan niewoli narodowej i społecznej, jest zmiana oblicza narodu; jest to, że najszersze masy pracujące poczuły się prawdziwymi obywatelami Ludowego Państwa i prawdziwymi gospodarzami Ludowej Ojczyzny.

Zarówno minione dzieje Polski, jak przede wszystkim siedem lat Polski Ludowej w sposób niezbity potwierdzają tę prawdę, że przyszłość Polski nierozzerwalnie wiąże się ze zwycięstwem sił demokratycznych i ludowych.

Polska pod jarzmem kapitalistów obcych i „swoich” — to kraj będący igraszką w ręku imperialistów, kraj słaby, zagrożony w swym niepodległym byciu państwowym

Polska Ludowa — to kraj prawdziwie suwerenny, to kraj kwitnący, kraj niepowstrzymanego rozwoju ku szczęściu i dobrobytowi mas pracujących.

*

W tym bezustannym pochodzie naprzód, jakim są najnowsze dzieje Polski Ludowej, niepoślednią rolę odegrały rady narodowe.

Zrodzone wraz z Krajową Radą Narodową w czasie okupacji jako organy podziemnej walki z okupantem, a także z rodzimą reakcją, z chwilą odzyskania niepodległości stały się rady narodowe istotnym elementem nowego ustroju Polski.

Manifest Lipcowy stwierdził, iż „PKWN sprawuje władzę poprzez wojewódzkie, powiatowe, miejskie i gminne rady narodowe i przez upoważnionych swych przedstawicieli”.

Wraz z rozwojem kraju rosły i dojrzewały rady narodowe, które do wielkiej reformy ustrojowej z marca

1950 r. były reprezentacją mas pracujących, organami kontroli społecznej aparatu państwowego i planowania terenowego. Równocześnie rady narodowe były szkołą rządzenia mas pracujących.

W tej znakomitej szkole rządzenia wyrastał aparat państwowy nowego typu, zdolny i dojrzały do przejęcia pełni władzy państwowej.

Chociaż roczny okres czasu, oddzielający nas od chwili reformy, jest krótkim okresem czasu, z pewnością jest on dostateczny, by stwierdzić, że oczekiwana reforma przyniosła ważne zmiany w naszym życiu publicznym.

Mimo licznych jeszcze braków w działalności rad narodowych, ich prezydiów i komisji, mimo słabej jeszcze aktywności gminnych rad narodowych, rady narodowe jako aparat państwowy i masy pracujące wydoobiły na ogół z reformy jej rewolucyjną treść.

„Zwycięży i utrzyma władzę ten tylko, kto wierzy w lud, kto zanurzy się w źródle żywej twórczości ludowej” — ta prawda głoszona przez Lenina przyświeca radom narodowym w ich codziennej pracy.

Stały dalszy proces zrastania się władzy państwowej z masami pracującymi jest jedną z ważnych przesłanek budowy Frontu Narodowego i wykonania Planu 6-letniego.

Polska Ludowa, budując swą lepszą przyszłość, wyzwała twórczość mas ludowych do wykonania zadań, stojących przed krajem.

Zbliżające się wybory do rad narodowych umocnią jeszcze bardziej więź rad narodowych z masami.

Umacniając tę więź rady narodowe stale będą miały na względzie słowa Prezydenta Rzeczypospolitej, wypowiedziane przed rokiem w chwili realizacji reformy:

„Pogłębienie codziennego, praktycznego powiązania organów aparatu państwa z masami pracującymi miast i wsi przyczyni się niewątpliwie do wzmocnienia aktywności najszerszych mas ludowych, do wciągnięcia nowych setek tysięcy robotników i chłopów do coraz czynniejszego współdziałania w wielkiej, twórczej, przeobrażającej całe nasze życie pracy politycznej, społecznej, oświatowej, kulturalnej, pracy, którą tętnią dziś fabryki i pola, warsztaty i uczelnie, pracy, która tworzy nowe talenty, nowe siły, nowe zdobycze, która krzepi i wlewa w serca radość, zapał i wiarę w sprawiedliwą, świetlaną i szczęśliwą przyszłość”.

**Sumiennie wykonywaną codzienną pracą
wzmacniamy siły Ojczyzny**

JAN DĄB-KOCIOŁ

Minister Rolnictwa

Sprawy rolne w prezydiach rad narodowych

Węzłowe zadania rolnictwa

Plan 6-letni przewiduje wzrost ogólnej produkcji rolnej w porównaniu z 1949 r. o 50%, przy czym produkcja roślinna ma wzrosnąć o 39%, a produkcja zwierzęca o 68%. Ogólna wartość produkcji rolnej według założeń planu na rok 1951 powinna być większa o 10,2%, niż w roku 1950, przy czym produkcja roślinna winna wzrosnąć o 10,4%, a produkcja zwierzęca o 10%.

Założenia tempa rozwoju produkcji rolnej wynikają z ogólnego rozwoju ekonomicznego, a przede wszystkim przemysłowym, będącego podstawą przebudowy całego gospodarstwa narodowego. W związku z ogólnym rozwojem kraju powstają nowe zakłady fabryczne, rodzą się nowe dziedziny pracy, wzrasta ludność miast, podnosi się stopa życiowa szerokich mas pracujących.

Rolnictwo, jako drugi podstawowy składnik gospodarki narodowej, nie może pozostać w tyle. Przy stałym rozwijającym się przemyśle, musi równocześnie i rolnictwo powiększać swoją produkcję, aby zaspokoić rosnące z roku na rok potrzeby konsumpcyjne kraju, musi pokryć zapotrzebowanie tych gałęzi przemysłu, których produkcja opiera się na przerobieniu surowców rolniczych, musi wreszcie dostarczyć krajowi nadwyżek eksportowych, dla umożliwienia importu tych maszyn i surowców, które są niezbędne dla ogólnego rozwoju gospodarki.

Z tych zadań rolnictwa wynika, że niedotrzymanie kroku w ogólnym tempie rozwoju, jakiegokolwiek opóźnienie się wzrostu produkcji rolniczej mogłoby niekorzystnie wpłynąć na wykonanie planu w innych dziedzinach.

Rady narodowe odpowiedzialne za plan w rolnictwie

Na tle tych węzłowych zadań rolnictwa w stosunku do ogólnej gospodarki uwypukla się szczególna rola rad narodowych, odpowiedzialnych w pierwszej linii za wykonanie planu w rolnictwie. Rady narodowe skupiają w swych rękach całość zagadnień rolnych, dysponują środkami, jakie Państwo Ludowe za pośrednictwem instytucji do tego powołanych przekazuje rolnictwu. Kierują podległym sobie aparatem rolnym, wreszcie organizują i koordynują wszystkie poczynania w zakresie wykonania zadań.

Z tytułu tej szczególnej roli, jaką w wykonaniu zadań produkcji rolnej mają spełnić rady narodowe, spada na nie obowiązek organizowania produkcji przy pomocy podległego sobie aparatu rolnego, we współpracy z instytucjami współdziałającymi w zakresie rolnictwa oraz organizacjami masowymi. Tak ujęta praca organizacyjna w dążeniu do wykonania planu powinna polegać na pełnym wykorzystaniu wszystkich dróg, środków i metod umożliwiających pełne wykonanie zaplanowanego wzrostu produkcji rolnej tak pod względem ilości, jak i jakości. Do dróg realizacji planu przede wszystkim należą:

1. zmiana form gospodarowania w drodze powstawania spółdzielni produkcyjnych;

2. dostosowanie zasiewów i hodowli do potrzeb kraju według założeń planu gospodarczego w danym roku, na podstawie zadań produkcyjnych i kontraktacji;
3. wykorzystanie całej powierzchni zdanej pod uprawę, tj. zlikwidowanie odlogów, ugorów i niedopuszczanie do powstawania nowych;
4. systematyczne zwiększanie plonów z 1 ha i wydajności hodowli.

Środkami zwiększenia wydajności produkcji rolnej są: wykorzystanie wielokierunkowej i szerokiej pomocy Państwa w postaci maszyn rolniczych, nawozów sztucznych, kwalifikowanych nasion, kredytów, opieki weterynaryjnej i innych, wykorzystanie wszelkich rezerw materiałowych i siły roboczej istniejących w terenie w różnej formie i postaci.

Metodami wykonania zadań są: właściwa, postępową agrotechnika i zootechnika, powiązanie nauki z praktyką, zwłaszcza w oparciu o bogate doświadczenia rolnictwa radzieckiego, współzawodnictwo pracy i racjonalizatorstwo.

Wszystkie te czynniki, zarówno drogi, jak też środki i metody powinny być bliskie i należycie znane służbie rolnej rad narodowych, bowiem od stopnia ich znajomości i umiejętności stosowania zależy w dużej mierze sprawność działania aparatu rolnego.

O tę sprawność powinny dbać prezydium rad narodowych przez właściwą organizację pracy, przez właściwy dobór ludzi na poszczególne stanowiska, celowe obsadzenie etatów itd. Na tym odcinku nie wszędzie dzieje się najlepiej. Często bowiem w wydziałach wojewódzkich i powiatowych oraz gminnych, mimo przewidzianych etatów, są one nieobsadzone, a prezydium rad narodowych nie wykazują dostatecznej troski o wykorzystanie tych etatów.

Trzeba jedno mieć na uwadze, że obecna rola aparatu rolnego to nie administracja, ale bezpośredni udział w procesie produkcyjnym, to obowiązek wytyczania mu kierunku, potrzeba wskazywania środków i metod podniesienia wydajności, cierpliwe i wytrwałe udzielanie pomocy organizacyjnej i fachowej, zwłaszcza spółdzielniom produkcyjnym i chłopom pracującym.

Z charakteru produkcyjnego aparatu rolnego wynika, że musi on być ściśle związany z terenem, tj. tam, gdzie odbywa się produkcja, przy tym nie może na tę produkcję oddziaływać drogą nakazów, zarządzeń, które nie przynoszą zamierzonych rezultatów, ale postępować drogą uświadamiania, przekonywania, wychowywania, służenia bezpośrednio fachową pomocą w poszczególnych fazach produkcji.

Prezydium rad narodowych poprzez aparat rolny kierują pracami terenowymi

Dla nadania pracy w terenie właściwej organizacji prezydium wojewódzkich rad narodowych powinny dbać o to, aby aparat rolny wojewódzki nadawał kierunek pracom terenowym, opierając się na założeniach planu gospodarczego i zarządzeniach Ministerstwa Rolnictwa, aby dawał nastawienie aparatowi powiatowemu i in-

struował go w zakresie poszczególnych zagadnień. Do obowiązków wojewódzkiego aparatu rolnego należy również koordynacja prac instytucji współdziałających w zakresie rolnictwa, aby te z kolei były należycie zorientowane w całokształcie zadań i aktywnie włączały się do ich realizacji.

Nie może wreszcie zabraknąć sprawnego działania wojewódzkiego aparatu rolnego w bezpośredniej działalności terenowo-fachowej, szczególnie przy wykonywaniu ważnych zagadnień, jak wszelkiego rodzaju akcje — siewna, żniwna, zwalczania chwastów i szkodników, sianokosów, skupu, kontraktacji itp. Czujne i baczne kontrolowanie ich przebiegu, należyte wykonanie prac w terenie w tym zakresie przez bezpośrednie inspekcje jest również obowiązkiem aparatu rolnego wojewódzkich rad narodowych.

Podobne obowiązki ciążyą na prezydiach powiatowych rad narodowych. One także powinny dbać o to, aby podległy im aparat rolny organizował produkcję w spółdzielniach produkcyjnych w ścisłym współdziałaniu z państwowymi ośrodkami maszynowymi, nie zaniedbując również odcinka gospodarki indywidualnej.

Jeśli w wielu wypadkach wykonywanie zadań produkcyjnych przez poszczególne gromady kulało, a ustalenie areálu obsiewu odbywało się nierzadko bez świadomego udziału zainteresowanych mało i średniorolnych chłopów, to winna tu bezwzględnie była PRN i jej aparat rolny, który nie umiał powiązać się z gminnym instruktorem rolnym i organizacjami masowymi, ZSCh, ZMP i inne, dla pełnej mobilizacji bezpośrednich wykonawców — chłopów do wykonania zadań.

Z tych również powodów nie dociągały w wielu powiatach czy gminach kredyty oraz terminowe dostawy na czas środków produkcji, jak nawozy sztuczne, nasiona, środki ochrony do zwalczania chorób i szkodników. Cierpiało na tym ich rozdzielanie. Materiały te często przychodziły do gromad spóźnione lub wcale ich nie było. Od sprawnego działania aparatu rolnego PRN zależało w wielu przypadkach terminowe przygotowanie i wykorzystanie maszyn rolniczych z ośrodków maszynowych i prywatnych na drodze pomocy sąsiedzkiej. A już konieczne stało się, aby powiatowy aparat rolny stale i systematycznie przeprowadzał fachowy instruktaż na gromadzkich naradach produkcyjnych i bezpośrednio udzielał fachowych rad i wskazówek w czasie wykonywania aktualnych prac.

Dla tak ujętego ustawienia prac aparatu rolnego prezydium rad narodowych w województwie i powiecie powinny spowodować opracowywanie przez aparat rolny planów pracy na poszczególne okresy, które z planami wykonania powinny stać się przedmiotem wnikliwej narady i rozważań prezydium dla wysuwania odpowiednich wniosków i likwidowania niedociągnięć powstających w terenie.

Braki w pracy rad narodowych na odcinku spraw rolnych

Brak należytej organizacji pracy, brak odpowiedniego nastawienia aparatu rolnego na pracę terenową odbija się ujemnie na produkcji, powoduje cały szereg błędów, niedociągnięć i wypaczeń.

Aby nie być gołosłownym podam kilka przykładów tych niedociągnięć, jakie zdarzyły się w niektórych miejscowościach na skutek słabego interesowania się

lub niedoceniań zagadnień rolnych przez rady narodowe. Są one następujące:

Mimo tak ważnego zagadnienia, jakim jest likwidacja odłogów i ugorów, tam gdzie one istnieją prezydium rad narodowych wszystkich szczebli (szczególnie województwo białostockie, koszalińskie i inne) nie wykazały dostatecznej troski o ich zagospodarowanie. Nie ujęto w porę stanu odłogów. Szczególnie prezydium gminnych rad narodowych podawały często stan odłogów orientacyjnie i zależnie od tego kto je podawał, stan ten za każdym razem był inny. Wprawdzie stan odłogów może się z różnych przyczyn zmieniać, ale to nie jest powód, żeby na określony czas nie można było podać ich faktycznej ilości. Z tych również powodów nie sporządzono na odpowiedni czas planów zagospodarowania odłogów. Za mało inicjatywy włożono w organizowanie zespołów uprawowych, czy nie przekazano odłogów do uprawy spółdzielniom produkcyjnym, choć często istniały ku temu różne możliwości. Mimo wyraźnych przepisów w odnośnych rozporządzeniach co do zwolnień, względnie ulg stosowanych przy podatkach z tytułu zagospodarowania odłogów, władze wymiarowe nie respektują w wielu wypadkach dokładnie tych przepisów, co zniechęca chłopów do przejmowania odłogów pod uprawę, a prezydium rad narodowych stojące tak blisko tych spraw w zaistniałych wypadkach nie interweniuje, oczekując załatwienia ich przez inne czynniki.

Podobnie dzieje się na odcinku zadań produkcyjnych w poszczególnych gromadach wiejskich. Zadania te przechodzą na gromady mechanicznie, bez logicznego powiązania ich z możliwościami produkcyjnymi. Zadania takie nie mogły wzbudzać zaufania wśród wykonawców i w konsekwencji uniemożliwiały podejmowanie zobowiązań w obsianiu zamierzonego planem areálu, czy też podniesieniu plonów z 1 ha, co było głównym hasłem tegorocznej wiosennej akcji siewnej. Nie przygotowano też i nie obsłużono należycie w wielu wypadkach zebrań gromadzkich. Nie odosobnione były zebrania, na które instruktorzy rolni nie przybyli w ogóle, jak też aktywiści polityczni i społeczni, wyznaczeni do obsłużenia tych zebrań, jak to miało miejsce np. w gromadzie Osiny, gmina Żyrzyn, pow. Puławy, czy w gromadzie Gręboszów, pow. Dąbrowa Tarnowska i wiele innych.

Jak niektóre prezydium rad narodowych nie doceniają spraw rolnych może świadczyć fakt, że kiedy odbywały się gorączkowe przygotowania do tegorocznej wiosennej akcji siewnej i kiedy np. była w tym celu wyznaczona odprawa powiatowa w Oleśnicy (woj. wrocławskie), to nie tylko, że na tę odprawę nikt z tamtejszego Prezydium Rady Narodowej nie przybył, ale nieobecny był również odpowiedzialny kierownik odprawy, agronom powiatowy, który z polecenia Prezydium Rady Narodowej wyjechał na akcję skupu zboża. Zdawałoby się, że powinno być tyle zrozumienia i obowiązku wypełnienia w pełni treści odprawy i należało wykorzystać okazję, aby przygotować akcję dla zapewnienia jak najlepszych plonów, a wtedy i skup zboża będzie znacznie łatwiejszy. Inaczej jednak podeszło do tej sprawy oleśnickie Prezydium.

Związek Samopomocy Chłopskiej również nie wszędzie przyczyniał się w dostatecznym stopniu do zorganizowania zebrań, nie wpływał na liczny w nich udział chłopów i z tego powodu nie wykorzystano w dostatecznym stopniu zebrań gromadzkich jako czynnika mobilizującego do wykonania zadań. W zakresie kontraktacji

nie koordynowano planów kontraktacji z planami produkcyjnymi i to począwszy od województwa, aż do gromady włącznie. Na tym odcinku nie było współpracy między instytucjami kontraktującymi a aparatem rolnym, co oczywiście ujemnie odbijało się na przebiegu i wykonaniu tak ważnego odcinka produkcji. Prezydium rad narodowych nie postarały się o taką współpracę, chociaż leży to w ich kompetencji.

Zdarzało się, że kontrakty były narzucane gromadom ogólnie, bez znajomości terenu i możliwości upraw. Tak np. postąpiła Gminna Rada Narodowa w Wierchosławicach, pow. Jawor, woj. Wrocław, która bez zgody zainteresowanych mało i średniorolnych chłopów w gromadzie Domanów narzuciła im kontrakty buraków cukrowych, lnu i kukurydzy, a w stosunku do tych, którzy odmawiali podpisania kontraktów stosowała naciski administracyjne.

Gorzej jeszcze postąpił okręg plantacyjny w Ełku. W gromadzie Żyrwiny, gm. Zaborszki, pow. Suwałki 10 chłopów mało i średniorolnych zakontraktowało 50 arów buraków cukrowych po 5 arów każdy. Urzędnikom z Ełku wydało się to za mało i bez wiedzy i porozumienia się z plantatorami samowolnie i bezprawnie na podpisanych uprzednio kontraktach dopisali „tylko“ 1 i kontrakty, które opiewały na 5 arów przerobili na 15 arów. Czyż trzeba tu wyjaśniać, że tego rodzaju karygodne postępowanie łamie wskazania Partii i Rządu, łamie zasady kontraktacji, która powinna być oparta na dobrowolności, na pełnym uświadomieniu i przekonaniu chłopów o korzyściach kontraktacji, poparta wskazówkami i poradami fachowymi, zwłaszcza w odniesieniu do upraw podejmowanych po raz pierwszy, jak to ma miejsce często np. z rzepakiem.

Wiemy o tym, że szczególnie groźny dla rzepaku jest szkodnik ślodysek rzepakowy, który niszcząc plony zniechęca wielu chłopów do uprawy. W walce z tym szkodnikiem nie przeprowadzono w roku ubiegłym odpowiedniej propagandy. Nie pouczono chłopów o znaczeniu i sposobach walki ze ślodyszkiem, co spowodowało w ubiegłym roku niskie plony rzepaku. Zdawałoby się, że na podstawie niedociągnięć z lat ubiegłych służba rolna wyciągnie odpowiednie wnioski i stan ten poprawi. Ale nie wszędzie umiano sobie z tym poradzić. W roku bieżącym, mimo że uruchomiono odpowiednie ilości środków do zwalczania ślodyzka, (azotoks, arso-pol, melasa), walki tej nie przeprowadzono tak, jak należało by się spodziewać, bądź wcale jej nie przeprowadzono na skutek braków w gminnych spółdzielniach środków chemicznych, chociaż leżały one w PZGS-ach, bądź na skutek nieświadomości lub nieumiejętności stosowania przez chłopów tych środków nie były przez nich nabywane.

Ilustracją tego może być powiat Łęczycy, woj. łódzkie, gdzie rolnicy nie opylali rzepaku środkami chemicznymi, gdyż nie było ich w GS, gdy tymczasem jeszcze w pierwszych dniach maja br. w magazynach PZGS w Łęczycy stwierdzono nierozprowadzonego do gminnych spółdzielni 1.360 kg. azotoksu i arsopolu. Rolnicy gromady Daszyn, gmina Mazew kilkakrotnie zwracali się do miejscowej spółdzielni o środki chemiczne, lecz bez skutku, a ich plantacje rzepaku, znajdujące się tuż przy magazynie GS zostały, jak na ironię, doszczętnie zniszczone przez ślodyzka.

W czasie inspekcji przewodniczący Gminnej Spółdzielni tej gminy ob. Roman Stoliński oświadczył, że na czas sprowadził środki chemiczne i, że na składzie po-

siada jeszcze 50 kg. azotoksu, ale rolnicy nie wykupują go. Tymczasem kontrola magazynu GS stwierdziła że żadnego rewanentu tych środków nie ma, a Gminna Spółdzielnia w ogóle nie pobrała swojego przydziału w PZGS w Łęczycy pomimo wykupienia i środki te w dalszym ciągu tam leżą. Przewodniczący GS rozmyślnie nie sprowadził środków, uważając artykuł ten za kłopotliwy i nierentowny. Tego rodzaju karygodne postępowanie uniemożliwiło przeprowadzenie na tym terenie skutecznej i właściwej walki ze ślodyszkiem rzepakowym.

Samo tylko ukaranie winnych w takich wypadkach nie zmienia postaci rzeczy, bo gospodarka i tak ponosi duże straty.

Jak niektóre prezydium rad narodowych, szczególnie powiatowych i gminnych nie doceniają spraw rolnych, jak nie dbają o personel rolny, o jego właściwy, fachowy dobór, a przeciwnie, nawet go osłabiają, mimo szczupłości i nieobsadzenia przewidzianych etatów, świadczyć mogą następujące przykłady:

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Krzyżanowie, pow. Kutno, przesunęło z dniem 1 maja b. r. przeszkolonego i bardzo dobrego instruktora rolnego ob. Henryka Maciejewskiego na stanowisko referenta podatkowego, a referenta podatkowego, nie znającego się w ogóle na rolnictwie zamianowało instruktorem rolnym. Skutek jest dziś taki, że rolnicy tej gminy z braku odpowiedniego instruktora rolnego w ogóle nie byli pouczeni o sposobach walki ze ślodyszkiem, nie mówiąc o innych zagadnieniach rolnych, i walki tej nie prowadzili, a ślodysek np. w gromadzie Złotniki kompletnie zniszczył plantacje rzepaku.

W gminie Naramiec, pow. wieluńskiego, woj. łódzkiego, Prezydium Gminnej Rady Narodowej powierzyło obowiązki instruktora rolnego urzędnikowi stanu cywilnego, a w gminie Kiełczygłów — księgowemu. W gminie Wojsławice, pow. Sieradz, instruktor rolny ob. Jan Majewski przez 3 miesiące nie miał płaconych poborów, aż w końcu przestał pracować i gmina pozostała bez instruktora.

Niejednokrotnie ważne akcje lub terminowe zadania w zakresie rolnictwa nie są wykonywane tak, jak być powinny, bądź przeprowadza się je w niewłaściwym na to czasie na skutek przenoszenia i odrywania pracowników aparatu rolnego do innych prac nie związanych z rolnictwem. W wielu wypadkach uważa się sprawy administracyjne, czy też handlowe za ważniejsze od spraw rolnych. Często najlepsi pracownicy aparatu rolnego w niektórych powiatach przenoszeni są z wydziałów rolnictwa i leśnictwa do innych wydziałów, bez zgody i wiedzy odpowiedzialnych za sprawy rolne kierowników wydziałów rolnictwa. Można by cytować takie przykłady na przenoszenie i odrywanie od prac w wielu powiatach różnych województw. Szczególnie ten niepożądany objaw stwierdzono w woj. opolskim (pow. Grodków, Prudnik, Opole, Koźle, Kluczbork), w woj. rzeszowskim (pow. Jasło), w woj. koszalińskim (pow. Drawsko, Miastko), w woj. zielonogórskim (pow. Międzyrzecz), w woj. poznańskim (pow. Szamotuły, Rawicz, Krotoszyn, Konin), w woj. wrocławskim (pow. Zagań, Wrocław), w woj. szczecińskim (pow. Gryfice), w woj. warszawskim (Miawa i in.). Dotyczyło to m. in. pracowników ochrony roślin i to w czasie tak ważnej akcji w ubiegłym roku, jak walka ze stonką ziemniaczaną (jak to miało miejsce m. in. np. w woj. poznańskim).

Należy wyciągnąć naukę z błędów i niedociągnięć

Przytoczone błędy, niedociągnięcia i wypaczenia nie obciążają i nie negują osiągnięć na wielu odcinkach rolnictwa i wielkiego wkładu pracy prezydów rad narodowych i aparatu rolnego w szeregu województw, powiatów czy gmin. Nie po to też podaję je tu, aby stanowią one li tylko czczą gadaninę, ale mniemam, że wykazanie niedomagań i błędów ma na celu przede wszystkim niepowtarzanie tych błędów i wyrwałe, systematyczne usuwanie ich w ciągłej pracy.

Błędów tych będzie mniej, jeżeli prezydya rad narodowych wykażą więcej troski o sprawy rolne, jeśli w szerszej mierze docenią ważność zadań, jakie ma spełnić rolnictwo w ogólnym rozwoju przewidzianym Planem 6-letnim. Zadania te zostaną w pełni wykonane, jeżeli aparat rolny rad narodowych będzie działał sprawnie i należycie wykonywał wszelkie uchwały, zarządzenia i instrukcje władz nadrzędnych.

W dużej mierze na pozytywne wyniki wpłynie bezpośredni udział aparatu rolnego w produkcji, szczególnie na obecnym etapie przebudowy ustroju rolnego w zakresie rozwoju i umacniania spółdzielni produkcyjnych przez odpowiednie wskazania i pouczenia organizacyjne i fachowe, przez wskazywanie środków i metod podnoszenia produkcji, przez sprawdzanie w terenie przygotowań i kontrolę realizacji zadań, zarówno w spółdzielniach produkcyjnych, w poszczególnych gromadach wiejskich, jak też w instytucjach zaopatrujących rolnictwo w środki produkcji.

Starania o pełną realizację zadań w rolnictwie przez skoncentrowanie wysiłków wszystkich organów do tego powołanych i przez mobilizację chłopów pracujących, zwłaszcza na drodze współzawodnictwa — to dalszy wkład w walce o Pokój i Plan 6-letni.

Starania o pełną realizację zadań w rolnictwie przez skoncentrowanie wysiłków wszystkich organów do tego powołanych i przez mobilizację chłopów pracujących, zwłaszcza na drodze współzawodnictwa — to dalszy wkład w walce o Pokój i Plan 6-letni.

Dopilnować sprawnego przeprowadzenia żniw

Żniwa już się zaczęły — dlatego też naczelnym zadaniem prezydów, komisji i poszczególnych członków rad narodowych jest mobilizacja wszystkich sił ludzkich i środków materialnych do sprawnego sprzętu zboża.

W tym roku zapowiada się nam obfity plon. Musimy czuwać, by plon ten był zebrany co do ziarenka. Troska o pełny, terminowy, staranny zbiór — to troska o chleb dla budowniczych Nowej Huty, Wizowa, Gorzowa i wielu, wielu innych obiektów Planu 6-letniego.

Milion ludzi zatrudnionych w Polsce przy pracach inwestycyjnych przypomina Wam, Przewodniczącym prezydów, że od Waszej osobistej troski o żniwa zależy w dużej mierze, czy ta armia budowniczych Polski Ludowej będzie mogła, jak dotąd, wzmacniać tempo pracy, przyspieszać wykonanie zadań Wielkiego Planu.

Przewodniczący komisji rolnych, w trzech tysiącach naszych gmin, to Wasza inicjatywa, Wasza kontrola wykonawstwa prac żniwnych zapewni chleb naszej Ojczyźnie.

Kierownicy wydziałów rolnictwa i leśnictwa wojewódzkich i powiatowych rad narodowych, od Waszych wysiłków organizatorskich zależy sprawny przebieg całej akcji żniwnej na terenie powiatów i województw.

Obywatele Radni — Waszym patriotycznym obowiązkiem jest czuwać stale, codziennie, nad sprawnym i terminowym sprzętem zbóż.

Żniwa to wielka praca. Trzeba do niej wielu ludzi, maszyn i innego sprzętu. Zadaniem prezydów rad narodowych jest koordynowanie prac w akcji żniwnej na szczeblu gminy, powiatu czy województwa. Koordynować i zarazem pomagać, np. przez przerzuty maszyn z miejscowości, gdzie zboże zostało zżęte do miejscowości, gdzie maszyn brak. Przez organizowanie przerzutów materiałów pomocniczych, jak np. części zamiennych do maszyn, smarów, sznurka itp. Wreszcie sprawa bardzo ważna — planowe, przemyślane kierowanie brygad robotniczych i innych, organizowanych w ramach pomocy żniwnej miasta dla wsi.

Prezydya rad narodowych muszą czuwać, by sprzęt zboża rozpoczął się w chwili najodpowiedniejszej — nie za wcześnie, gdy zboże jest jeszcze zielone i nie za późno, by zboże nie zaczęło się wysypywać.

Sprzęt zboża musi być przeprowadzony jak najstarszej. Trzeba dopilnować dokładnego zgrabiania ściernisk. Nie wolno nam zmarnować żadnego kłosa!

Prezydya, komisje rolne i radni powinni czuwać nad pełnym wykorzystaniem maszyn. Nasz park maszyn żniwnych nie dorównuje potrzebom, musimy więc dbać, by każda maszyna była maksymalnie wykorzystana. Chodzi tu o wykorzystanie nie tylko maszyn znajdujących się w posiadaniu POM-ów i SOM-ów, ale także o maszyny, które są własnością gospodarzy. Do maszyn trzeba zorganizować zmiany fachowej obsługi tak, aby mogły pracować bez przerwy.

Prezydya powinny troszczyć się o planowe rozmieszczenie i planowe przerzuty siły pociągowej zarówno żywej jak i mechanicznej. Trzeba zapobiegać takim wypadkom, że w jednej miejscowości stoi beczynnie żniwiarka, bo nie ma ciągnika, a w drugiej stoi ciągnik z braku żniwiarki.

Po zżęciu zboża najważniejszą sprawą jest dobra organizacja zwózki zboża do stodół i stert. Do zwózki trzeba wykorzystać każdą chwilę pogody. Komisje rolne powinny mobilizować chłopów do szybkiej zwózki suchego zboża i do dobrego zabezpieczenia go przed deszczem w stertach i stogach.

Prezydya rad powinny zadbać, aby wraz ze żniwami postępowały prace przy podorywkach. Podorywki i sianie poplonów to gwarancja, że nasze pola dadzą w przyszłym roku jeszcze obfitszy plon.

Wiele PGR-ów, gromad i spółdzielni produkcyjnych podjęło już zobowiązania przyspieszenia prac przy zżęciu zboża i zwózce, a także zobowiązało się do wykonania podorywek i rozszerzenia obszaru zasiewu poplonów, np. robotnicy rolni Zespołu PGR Bytnica w woj. zielonogórskim, dzięki dobrej organizacji brygad połowych, postanowili zakończyć koszenie zbóż oraz przeprowadzić podorywki i siew poplonów o 9 dni wcześniej.

Chłopi szeregu gromad w powiecie Bartoszyce, woj. olsztyńskie, postanowili zakończyć żniwa na 5 dni przed terminem. Zobowiązanie zakończenia żniw przed terminem podjęli chłopie gromady Romanowo, Ostre-Bardo i wiele innych gromad.

Prezydya miejskich rad narodowych powinny dolażyć starań o jak najszersze rozwinięcie pomocy miasta dla wsi w ramach akcji żniwnej. Chodzi tu przede wszystkim o pomoc dla spółdzielni produkcyjnych i PGR-ów. Prezydya MRN poprzez kontakt z prezydiami PRN i GRN powinny dążyć do nadania akcji pomocy miasta dla wsi charakteru akcji skoordynowanej i planowej.

W. MORAWSKI

Z-ca Generalnego
Dyrektora II Zespołu
w Prezydium Rady
Ministrów

O zadaniach i roli sekretarza prezydium rady narodowej

Część I

Ustawa z 20.III. 50 r. i wydane na jej podstawie dalsze akty prawne określiły zadania i w dużej mierze formy pracy organów wykonawczych rad narodowych — prezydium, komisji i wydziałów, sprecyzowały bliżej rolę i kompetencje prezydium i jego przewodniczącego.

Jednak rola i zadania oraz formy pracy sekretarza prezydium rady narodowej nie zostały dotychczas ściśle sprecyzowane, pozostawiono je praktyce, która obecnie — po upływie roku funkcjonowania nowych władz terenowych i zebranych doświadczeniach — daje możliwość postawienia generalnie tego problemu przed sekretarzami prezydiów rad narodowych, pozwala na próbę ustalenia jednolitego na nie poglądu.

Sekretarz prezydium rady narodowej jest stałym pomocnikiem przewodniczącego prezydium. Podstawowy odcinek pracy sekretarza prezydium — to odcinek organizacyjnego ustawienia pracy: a) własnej rady, jej prezydium, komisji i wydziałów, b) pracy rad narodowych niższych stopni, ich prezydiów, komisji, wydziałów i referatów.

Oznacza to, że do zadań sekretarza prezydium rady należy czuwanie nad stroną organizacyjną pracy własnej rady i jej organów oraz rad narodowych niższych stopni i ich organów wykonawczych i pomocniczych, celem usprawnienia ich pracy, a tym samym pogłębienia ich więzi z masami pracującymi i ich organizacjami.

I na tym odcinku pracy sekretarz prezydium powinien być stałym, głównym pomocnikiem przewodniczącego prezydium.

Spróbujmy konkretnie ustalić zadania sekretarza prezydium rady zarówno w odniesieniu do własnej rady i jej organów, jak i do rad narodowych niższych stopni.

Rozbijmy to zagadnienie na kilka punktów:

1. Współdziałanie w przygotowaniu sesji własnej rady i realizacji uchwał tej rady

Sekretarz prezydium powinien dopilnować przygotowania sesji od strony techniczno-organizacyjnej, a więc: przygotowania pomieszczenia, uporządkowania, oświetlenia i ogrzania sali obrad, udekorowania jej, zabezpieczenia prowadzenia protokołu obrad, zawiadomienia radnych we właściwym czasie o terminie sesji z podaniem porządku obrad i dostarczeniem materiałów w sprawach, stawianych na sesji, publicznego obwieszczenia o sesji (w czasopiśmie i przy pomocy plakatów), zawiadomienia zakładów pracy (poprzez radnych z danych zakładów lub rady zakładowej) z podaniem tema-

Wyteżmy wszystkie siły do zebrania chleba z naszych pól!

Nie zapominajmy o zabezpieczeniu plonów przed działalnością wroga klasowego.

Pamiętajmy, że każdy kilogram zboża — to wzmocnienie gospodarki naszej Ojczyzny, to rozszerzenie i przyspieszenie pokojowego budownictwa w ramach Planu 6-letniego!

tyki obrad i zaproszeniem dla ich przedstawicieli, by przybyli na sesję.

Sekretarz prezydium powinien **dopilnować**, aby:

- projekty uchwał na sesji rady były uprzednio omówione kolegiально na prezydium; czuwać nad ich redakcją, nad tym, aby zawierały konkretną treść i terminy wykonania,
- uchwały rady wraz z oceną przygotowania i przebiegu sesji rady były przedmiotem obrad najbliższego posiedzenia prezydium (w tym celu sekretarz prezydium przesyła jak najszybciej do wszystkich członków prezydium odpisy uchwał podjętych na sesji i dopilnowuje terminowego postawienia tych spraw na prezydium),
- uchwały podjęte na sesji rady zostały w terminie wykonane,
- przed każdą sesją rady było postawione na prezydium sprawozdanie z wykonania uchwał poprzedniej sesji, które — po zaaprobowaniu przez prezydium — powinno być odczytane na sesji.

Sprawozdanie z wykonania uchwał poprzedniej sesji rady powinno być zwięzłe i konkretne z podaniem treści i terminu dokonanej czynności.

W razie interpelacji radnych sekretarz prezydium powinien dopilnować udzielenia odpowiedzi przed zakończeniem sesji, a — jeśli byłoby to niemożliwe — dopilnować, aby odpowiedź na interpelację była udzielona na najbliższej sesji rady.

Podobnie przy zabieraniu głosu przez osoby spoza rady, sekretarz prezydium powinien dopilnować, aby sprawa postawiona przez nieradnego została zbadana i informacja w tej sprawie została złożona na najbliższej sesji rady.

Sekretarz prezydium jest w dużym stopniu odpowiedzialny za frekwencję radnych na sesjach. Słaba frekwencja, kolejne z rzędu nieprzybycie radnych na sesję powinno alarmować sekretarza prezydium i zobowiązać go do zbadania przyczyn, zaprojektowania środków zaradczych i postawienia jako problemu na prezydium. Jednym ze źródeł słabej frekwencji na sesji może być brak troski o przybyłych radnych, niezorganizowanie obiadu, noclegu (gdy sesja jest dwudniowa), niezapewnienie środków lokomocji (co powoduje, że duża część radnych po południu opuszcza sesję) itp., wreszcie nieaktywni radni, których wobec tego należy zastąpić innymi.

Sesja rady narodowej powinna być wielkim wydarzeniem w terenie. Odpowiednie przygotowanie sesji

radę, zarówno od strony problemów stawianych na sesji, jak i od strony organizacyjnej — posiada olbrzymie znaczenie. Rada narodowa, terenowy organ jednolitej władzy państwowej, właśnie na swej sesji ujawnia w pełni swój charakter organu władzy ludowej, organu władzy mas pracujących, gdzie — poprzez krytykę i samokrytykę — poprawia się, usprawnia pracę aparatu wykonawczego rady, włącza się go coraz mocniej w służbę mas pracujących, wiąże się go coraz silniej z interesami i potrzebami ludności pracującej. Z drugiej strony udział w obradach i dyskusji osób spoza rady, wysłuchiwanie i załatwianie ich postulatów włącza coraz większe masy ludności do współrządzenia krajem. Dobrze przygotowana sesja rady, właściwie przedstawiony problem przez referentów, krytyczne wystąpienia radnych i komisji, łącznie z udziałem w dyskusji osób spoza rady — ujawnia w pełni charakter rad narodowych po reformie z 20.III. 50 r., jako organów państwa typu socjalistycznego.

Stąd wielkie znaczenie starannego przygotowania sesji rady również od strony organizacyjnej, należącej do zadań sekretarza prezydium rady.

2. Zadania sekretarza na odcinku posiedzeń prezydium swej rady

Przewodniczący prezydium przygotowuje i zwołuje posiedzenia prezydium, ustala porządek ich obrad i przewodniczy na nich. Sekretarz prezydium może, jak każdy z członków prezydium, zgłaszać sprawy do porządku posiedzenia prezydium lub proponować zmiany w przygotowanym przez przewodniczącego porządku. Jednak do podstawowych obowiązków sekretarza prezydium należeć będzie przygotowanie posiedzenia prezydium od strony organizacyjnej: zażądanie od referenta sprawozdania na piśmie (jeśli taka była uchwała prezydium), rozesłanie odpisów tego sprawozdania do wiadomości pozostałych członków prezydium i właściwej komisji przed posiedzeniem prezydium celem zaznajomienia się, zaproszenie na poszczególne punkty posiedzenia prezydium przedstawicieli właściwej komisji (w ścisłym porozumieniu z przewodniczącym prezydium), czuwanie, aby referenci spraw na prezydium przygotowywali przed posiedzeniem projekty odpowiednich uchwał, zabezpieczenie prowadzenia protokołu z posiedzenia prezydium.

Odpisy podjętych przez prezydium uchwał sekretarz prezydium przesyła — po posiedzeniu prezydium — tym członkom prezydium, którzy nadzorują pracę wydziałów, odpowiedzialnych za wykonanie uchwały oraz kierownikom tych wydziałów, jak również prezydium rad narodowych niższego stopnia, jeśli uchwała ich dotyczy.

Kontrolę wykonania uchwał przeprowadza prezydium rady. Jednak sekretarz prezydium obowiązany jest czuwać nad terminowym wykonaniem uchwał prezydium. Sekretarz powinien prowadzić (poprzez wydział ogólny) ewidencję podjętych uchwał prezydium i terminarż ich wykonania. O zbliżającym się terminie wykonania uchwały powinien zawiadomić członka prezydium, nadzorującego pracę wydziału odpowiedzialnego za wykonanie uchwały oraz przewodniczącego prezydium — z wnioskiem o postawienie na posiedzeniu prezydium sprawozdania z wykonania uchwały.

Błędem byłoby obciążać sekretarza prezydium obowiązkiem składania na prezydium sprawozdań z wykonania wszelkich uchwał prezydium — jak to się niekie-

dy zdarza. Sprawozdanie z wykonania uchwał prezydium powinien składać członek prezydium, nadzorujący pracę wydziału, odpowiedzialnego za wykonanie uchwały oraz ewentualnie kierownik tego wydziału. Sekretarz nie może odpowiadać za merytoryczne wykonanie wszystkich uchwał prezydium, natomiast może i powinien czuwać nad wykonaniem tych uchwał w terminach, przewidzianych w uchwałach. Sekretarz prezydium jest obowiązany sygnalizować przewodniczącemu prezydium o wykonaniu lub niewykonaniu uchwał w wyznaczonych terminach. Stąd jest rzeczą pożądaną, aby członek prezydium, nadzorujący pracę wydziałów (referatów), wykonujących uchwały prezydium, informował sekretarza prezydium o wykonaniu uchwał w terminie, bądź o konieczności przedłużenia terminu, bądź też, że uchwała nie mogła być wykonana a sytuacja z tym związana wymaga zajęcia stanowiska przez prezydium.

Do obowiązków sekretarza należy współpraca przy układaniu planu pracy prezydium, obejmującego sprawy nadzoru i kontroli nad pracą prezydium rad narodowych niższego stopnia, współdziałanie z komisjami oraz koordynacja planu pracy prezydium z planami pracy komisji.

Sekretarz prezydium powinien czuwać nad terminowym wykonaniem planu pracy prezydium i sygnalizować przewodniczącemu prezydium niedociągnięcia i braki w tej dziedzinie.

Prezydium rady narodowej przekazuje komisjom sprawy do rozpatrzenia, a komisje występują z wnioskami do prezydium. Otóż wydaje się, że łącznikiem między komisjami i prezydium powinien być sekretarz prezydium. On — w imieniu i z upoważnienia prezydium — powinien przekazywać komisjom sprawy do rozpatrzenia i wnioski komisji przynosić na prezydium. Należy przy tym przestrzegać zasady, aby na posiedzeniu prezydium, kiedy rozpatruje się wnioski komisji, byli obowiązkowo zapraszani przedstawiciele właściwej komisji.

Sekretarz prezydium powinien okresowo składać informacje na posiedzeniu prezydium z przebiegu i wyników pracy komisji swej rady. W takiej informacji należałoby omówić pomoc, jaką otrzymują komisje, rozpatrzone przez komisje sprawy, wykonanie planów pracy komisji, trudności w pracy komisji, stosunek wydziałów i referatów do komisji oraz zaprojektować uchwałę prezydium dla usunięcia trudności w pracy komisji.

Informacja sekretarza powinna dawać obraz pracy komisji w dziedzinie utrzymywania i pogłębiania przez nie łączności z ludnością pracującą, przyciągania jej do współdziałania z organami władzy państwowej, pobudzania i wykorzystywania przez komisje inicjatywy mas.

3. Zadania sekretarza prezydium w stosunku do komisji własnej rady

Komisje są organami rady narodowej, a nie jej prezydium. Ale prezydium jest obowiązane współdziałać z komisjami i udzielać im pomocy niezbędnej do wykonania stojących przed nimi zadań. Wydaje się słuszne, aby przy wykonywaniu tych obowiązków prezydium rady posługiwało się przede wszystkim sekretarzem prezydium.

Do podstawowych zadań sekretarza prezydium na odcinku współdziałania prezydium z komisjami zaliczyć należy udzielanie komisjom pomocy w pracy. Ta pomoc

polega w pierwszym rzędzie na dostarczeniu komisjom lokalu na posiedzenia i protokółanta do prowadzenia protokółów z posiedzeń komisji, dostarczeniu niezbędnych materiałów, instrukcji i wydawnictw o zadaniach, obowiązkach i prawach komisji i radnych, usuwaniu trudności w pracy komisji na odcinku wykonywania nadzoru nad organami wykonawczymi rad narodowych (wydziałami prezydium) w zakresie spraw, do których komisja została powołana, pomocy komisjom w układaniu planu ich pracy, skoordynowaniu go z planem pracy prezydium, pomocy komisjom w przygotowaniu sprawozdań na sesję rady narodowej.

Zaznaczyć jednak należy, że obowiązek udzielania pomocy w pracy komisjom obciąża wszystkich członków prezydium (a nie tylko sekretarza prezydium) i wszystkich kierowników wydziałów i referatów prezydium rady. Sekretarz prezydium jednak koordynuje tę pomoc, reguluje współdziałanie prezydium i wydziału z komisjami.

Dla tych celów pożądane jest, aby sekretarz prezydium organizował okresowe narady — konferencje z przewodniczącymi komisji swej rady, gdzie wymieniano by doświadczenia, omawiano metody pracy poszczególnych komisji i osiągnięte wyniki pracy, przebieg realizacji planów pracy poszczególnych komisji, trudności w pracy komisji i środki usunięcia tych trudności. Wyniki takich narad — konferencji sekretarz prezydium powinien postawić na najbliższym posiedzeniu prezydium dla ewentualnego powzięcia uchwały w sprawie usunięcia trudności w pracach komisji.

Niezależnie od konferencji — narad z przewodniczącymi komisji sekretarz prezydium powinien od czasu do czasu brać udział w posiedzeniach poszczególnych komisji, aby bezpośrednio zapoznać się z metodami, wynikami i trudnościami pracy komisji, badać stosunek wydziałów prezydium do komisji, pomóc w konkretnych sprawach członkom komisji.

4. Zadania sekretarza prezydium na odcinku pomocy w organizacyjnym ustawieniu pracy prezydiów rad narodowych niższych stopni

Prezydium rady narodowej sprawuje nadzór i kontrolę nad pracą prezydiów rad narodowych niższych stopni i jest współodpowiedzialne za ich pracę.

Podobnie jak całe prezydium rady, tak i jego poszczególni członkowie powinni pomagać w pracy prezydium rad niższego stopnia. Sekretarz prezydium, do którego zadań należy strona organizacyjna pracy własnej rady i jej organów, powinien pomagać w pracy prezydium rad narodowych niższych stopni od strony organizacyjnej, a więc czuwać nad tym, aby prezydium rad niższego stopnia przygotowywały w należyty sposób sesje swych rad, zbierały się regularnie na posiedzenia, pracowały kolektywnie, planowały swą pracę, podejmowały i realizowały swe uchwały i uchwały rady narodowej, kontrolowały ich wykonanie, współdziałały z komisjami rady, pomagały im w pracy, wiązały się w swej pracy z masami pracującymi swego terenu, właściwie kierowały swoim aparatem pomocniczym (wydziałami i referatami).

W tym celu powinien starać się poznać sytuację na odcinku organizacyjnego ustawienia pracy prezydiów rad narodowych niższych szczebli. Środkami służącymi do tego celu, są: udział w posiedzeniach prezydium i sesjach rad niższego stopnia, pomoc w opracowaniu i rea-

lizacji planu pracy prezydium tych rad, sprawdzanie jak uchwały prezydium i rady są wykonywane, zbadanie na miejscu, w terenie, stopnia i sposobu współdziałania prezydium z komisjami rady oraz powiązania pracy prezydium z pracą rady.

Dla tych celów, poza wyjazdami sekretarza prezydium na teren rad narodowych niższego szczebla, słuszne mogłoby być organizowanie przez sekretarza prezydium (w ścisłym porozumieniu z prezydium) okresowych narad — konferencji z sekretarzami prezydiów rad narodowych niższych stopni dla wspólnego omówienia zagadnień, związanych z pracą sekretarzy prezydiów rad niższego stopnia i dzielenia się doświadczeniami swej pracy, w szczególności na odcinku aktywizacji komisji i radnych, wykorzystując przy tym doświadczenia z pracy prezydium i komisji swej rady narodowej.

Rzecz jasna, że wymienione zadania sekretarza prezydium rady wyższego stopnia są bardzo duże. Ale, że zachodzi potrzeba takiej pomocy, niech świadczą wyrywkowe przykłady z terenu poszczególnych województw.

Woj. wrocławskie

Do końca kwietnia br. żadna z komisji PRN w Lubinie nie przeprowadziła kontroli pracy wydziałów i referatów prezydium. Komisje PRN i GRN w ogóle nie pracują w tym powiecie.

Powiat Bolesławiec: prezydium GRN w Warcie Bolesławieckiej odbyło do tej pory tylko dwa posiedzenia.

Prezydium gminnych rad narodowych nie znają swoich sołtysów, nie prowadzą pracy polityczno-wychowawczej wśród sołtysów. W takiej sytuacji prezydium PRN podjęło szereg uchwał nakazujących gminnym radom narodowym „poprawić się“, wysłało je w teren i to wszystko.

Na terenie pow. Złotoryja sekretarz gminy Zagrodno prowadzi wyłącznie sprawy finansowe oraz meldunkowe, komisje nic go nie interesują. Od I.I. do I.V. odbyło się zaledwie 6 posiedzeń prezydium, z których nie ma żadnych protokółów, notatek, a tym bardziej uchwał.

W mieście Chojnów komisje na ogół pracują dobrze, lecz prezydium ich działalności nie docenia, nie odpowiada na wnioski, nie zaprasza na swoje posiedzenia. Kom. Gosp. Komunalnej MRN we wrześniu 1950 r. postawiła wniosek o załatwienie dziury w moście, a w maju 1951 r. sama most zreperowała po wypadku motocyklowym.

Pow. Syców. Na ostatniej sesji MRN w Sycowie stała sprawa gospodarki komunalnej miasta. Sesja była nieprzygotowana. Referował w kilku zdaniach kier. Ref. Gosp. Kom. Prez. MRN; nie było żadnej dyskusji, nie podjęto żadnej uchwały.

Posiedzenia Prezydium GRN w Twardogórze ograniczają się do mówienia, nie podejmuje się uchwał lub podejmuje się uchwały nic nieznaczące, deklaratywne, w których nie wiadomo o co chodzi, kto ma je realizować, jak i kiedy.

Woj. białostockie

Prezydium GRN w Sejnach pow. suwalskiego odbyło dotychczas 7 posiedzeń, pracy kolektywnej brak.

Posiedzenia prac GRN w Gibach w tym powiecie odbywają się od przypadku do przypadku, na posiedzeniach nie rozpatruje się wniosków komisji.

Woj. gdańskie

MRN w Kościerzynie zorganizowała sesję w miejscowym tartaku, na której nie było pracowników tartaku, gdyż w tym czasie pracowali. A ponieważ radni byli również nieprzygotowani do dyskusji, wobec tego rada rozeszła się, nie podejmując żadnych uchwał.

Woj. krakowskie

Nieobecni na sesjach GRN w pow. Nowy Targ radni obowiązani są składać pisemne usprawiedliwienia, potwierdzone przez sołtysów, co jest oczywistym podkopaniem autorytetu radnych.

Woj. łódzkie

Posiedzenia Prezydium PRN w Piotrkowie odbywają się co tydzień, ale protokołów z posiedzeń od kwietnia br. nie ma. Podobno brudnopisy protokołów są w poszczególnych wydziałach.

Woj. kieleckie

W PRN w Radomiu radni otrzymują materiały na sesję dopiero w dniu sesji. W powiecie Opatów prezydium GRN pracują starym stylem — wójt, podwójci, sekretarz. Prezydium GRN nie mają żadnego planu pracy i nie podejmują żadnych uchwał.

Nasuwa się pytanie, co jest przyczyną istniejących jeszcze poważnych braków i niedociągnięć w pracy wielu prezydiów rad narodowych niższych stopni. Otóż

prezydium rad składają się przeważnie z ludzi nowych, nie przeszkolonych jeszcze dostatecznie, nie mających jeszcze większego doświadczenia pracy w radach narodowych.

Szkolenie członków prezydiów PRN i GRN nie rozwiązuje jeszcze w pełni zagadnienia ze względu na stosunkowo krótki okres szkolenia i stosunkowo dużą jeszcze płynność w składzie członków prezydiów rad narodowych, szczególnie niższych stopni.

Dlatego trzeba stale, systematycznie w codziennej pracy instruować prezydium rad niższych stopni, szczególnie GRN. Sporadyczne wyjazdy w teren członków prezydiów rady wyższego stopnia — związane zwykle z pewną akcją — nie rozwiązują tego problemu. Kontrola i pomoc w pracy po linii organizacyjnej ze strony sekretarza prezydiów rady wyższego stopnia (Woj. R. N.) mogą w małym stopniu spełnić swe zadanie ze względu na dużą ilość rad narodowych niższych stopni w wojew. (PRN, MRN i GRN) i zaabsorbowanie sekretarza prezydiów sprawami własnej rady i jej komisji.

Zaistniała potrzeba zorganizowania specjalnego aparatu, który by pod kierownictwem sekretarza prezydiów w sposób systematyczny, stały, przez dłuższy okres czasu pomagał w pracy prezydiów rad niższego stopnia, szczególnie prezydiów GRN, na odcinku organizacyjnego ustawienia pracy i w związku z tym stworzenia warunków dla ustawicznego pogłębienia więzi rady i jej organów z ludnością pracującą, gdyż tylko wtedy rady wypełnią zadania postawione przed nimi przez reformę z 20.III. 50 r.

(Dokończenie w następnym numerze)

Sprawozdanie z konferencji sekretarzy prezydiów Woj. R. N.

9 lipca br. odbyła się w gmachu Rady Państwa konferencja sekretarzy prezydiów Woj. R. N. z udziałem Z-cy Szefa Kancelarii Rady Państwa — Z. Szneka i Z-cy Generalnego Dyrektora II Zespołu Prezydiów Rady Ministrów — W. Morawskiego. Porządek dzienny konferencji obejmował:

referat „Zadania i rola sekretarza prezydiów rady narodowej”, który wygłosił dyr. W. Morawski;

sprawozdanie trzech sekretarzy prezydiów Woj. R. N. z dotychczasowej ich pracy;

dyskusja.

Konferencję przewodniczył i podsumował dyskusję wicemin. Z. Sznek.

Pierwszą część referatu dyrektora W. Morawskiego drukujemy w tym numerze. Poniżej podajemy krótkie streszczenie sprawozdań wygłoszonych przez sekretarza Prezydiów Woj. R. N. Wrocław — Z. Kulczyckiego, sekretarza Prezydiów Stołecznej Rady Narodowej — W. Fedorowicza i sekretarza Prezydiów Woj. R. N. Kraków — J. Antoniszczaka.

Sprawozdanie Ob. Z. Kulczyckiego, sekretarza Prez. Woj. R. N. Wrocław (w streszczeniu).

— Jako sekretarz Prezydiów zwróciłem szczególną uwagę na przebudowę stylu pracy i form pracy wydziałów. Np. Wydział Gospodarki Komunalnej i Miesz-

kaniowej przedstawił w swym sprawozdaniu w czarnych barwach sytuację na odcinku mieszkań. Jako jedyną radę Wydział zaproponował budowę nowych tysięcy izb mieszkalnych. Oczywiście jest to w najbliższym okresie niewykonalne. Natomiast można lepiej przeanalizować zajmowaną obecnie powierzchnię mieszkalną, można również zorganizować lepszą gospodarkę w domach państwowych, których na naszym terenie jest bardzo dużo.

Otóż zadaniem moim, jako sekretarza, było w takich i podobnych wypadkach pokazać jak można znaleźć inne rozstrzygnięcie realne i lepsze, a przede wszystkim jak do rozwiązania danego problemu włączyć masy pracujące.

Uważam, że podstawowa moja funkcja, jako sekretarza, to wskazywanie na poszczególnych odcinkach pracy jak należy włączać masy ludowe do wykonywania konkretnych zadań.

Weźmy np. zagadnienie dystrybucji. Któż lepiej od konsumentów dopilnuje, by sieć handlowa działała sprawnie — a tymczasem, co się okazuje, komitety sklepowe, skupiające teoretycznie wiele tysięcy ludzi, tylko gdzieś tam pracują już nie dobrze, a jako tako. Na 980 zebrań komitetów sklepowych, zorganizowanych w ramach przygotowań do II sesji Woj. R. N. tylko w 120 wypadkach stwierdzono, że komitety przejawiały jakąkolwiek działalność.

W zakresie pracy Prezydium zadaniem sekretarza jest ukształtowanie kolektywnych form pracy i dopilnowanie, by działalność była prowadzona planowo

Jeszcze w ubiegłym roku podaliśmy do wiadomości wszystkich naszych prezydiów wzorcowy plan pracy prezydium Woj. R. N. Obecnie w dalszym ciągu omawiamy plany pracy prezydiów. W tym celu podzieliliśmy województwo na 5 rejonów, w każdym rejonie zbieramy sekretarzy prezydiów PRN i kierowników wydziałów ogólnych prezydiów PRN. Jeden z sekretarzy czyta plan pracy, lecz czyta nie kolejno punkt po punkcie a zagadnieniami, np. rolnictwo — to dopiero daje właściwy pogląd na plan. Widać to choćby zaraz w dyskusji — słuchający orientują się od razu jakich spraw nie uwzględnił w swym planie referujący, a jakie pominięli oni sami.

Szukaliśmy i szukamy form wiązania prezydium Woj. R. N. z terenem. Zerwaliśmy z opiekunami prezydium Woj. R. N. dla powiatów, gdyż ta forma nie zdała egzaminu. Członkowie prezydium Woj. R. N. są bardzo zajęci i nie mają kiedy wywiązać się z obowiązków opiekuna. Inną formą było wysyłanie na posiedzenia prezydiów PRN pracowników tych wydziałów, z zakresu których stawiano sprawy na danym posiedzeniu. Okazało się, że wydziały wysyłały byle kogo. Pracownik nieorientujący się w całości spraw pojechał, posłuchał, nie prezydium PRN nie doradził i wrócił. Taka praca nie dawała rezultatu. W I kwartale br. wystawiliśmy 4.500 delegacji. Rezultaty tych delegacji, niestety, nie były proporcjonalne do ilości. Rozpoczęliśmy więc walkę o to, by pracownik prezydium Woj. R. N. włączał się w pracę prezydium rady terenowej, wówczas, gdy jest tam w delegacji. Obecnie wyjeżdżający pracownik ma obowiązek dopomóc odpowiedniemu wydziałowi czy referatowi do opracowania uchwały. Ta metoda dała nam już w II kwartale znaczny efekt. Na 600 zagadnień w terenie 100 zostało opracowanych z naszą pomocą.

Ciekawa jest tutaj ocena pomocy ze strony poszczególnych wydziałów. Np. na 105 spraw Wydz. Rolnictwa i Leśnictwa — Wydział ten liczący ponad 200 pracowników, zdobył się na pomoc prezydium PRN tylko w 13 sprawach. Wydział wystawił w tym okresie 1500 delegacji. Natomiast Wydział Budownictwa liczebnie znacznie mniejszy (50 pracowników) na 28 spraw obsłużył 10. Takie porównanie mówi nam bardzo dużo o pracy wydziałów.

Formą bezpośredniego wiązania się z masami są narady społeczno-gospodarcze. Tak np. zespół Wydz. Handlu pojechał do fabryki „Rokita“ zabierając ze sobą wszystkich dyrektorów zaopatrzenia, z central, spółdzielni itp. Dyrektorzy ci dawali odpowiedzi na pytania robotników, dotyczące się zaopatrzenia ich załogi. Jako efekt tej narady warto podjąć, że w ciągu 3-ch dni robotnicy fabryki otrzymali bar mleczny, o który przez półtora roku dobijali się bezskutecznie.

Formę takich narad gospodarczo-społecznych stosują także prezydium PRN.

Sprawa sesji wymagała specjalnego przepracowania. By nadać sesji tętno życia włączyliśmy komisję do przygotowywania sesji. Np. w przygotowaniu sesji budżetowej postawiliśmy przed komisją sprawę walki o zmniejszenie deficytów przedsiębiorstw komunalnych. Chodziło o spowodowanie zmniejszenia kosztów własnych. Członkowie komisji pojechali na teren budów

i odbyli tam z załogami 20 narad. W wyniku tych narad przedstawiciele załóg zobowiązywali się na naszej sesji do obniżenia kosztów własnych i przyspieszenia wykonawstwa robót. Ten sposób przygotowania sesji dał dobre wyniki, także na następnej sesji (inwestycyjnej). Rozszerzyliśmy przed tą sesją zasięg narad, odbywanych w miejscu wykonywania inwestycji. W wyniku tego mieliśmy na sesji kilkadziesiąt zobowiązań produkcyjnych. Naszym błędem było niezachęcenie załóg do krytyki niedociągnięć, skutkiem tego na sesji usłyszeliśmy tylko zobowiązania produkcyjne.

Na tę sesję opracowywane było także zagadnienie zaopatrzenia. Wnioski przygotowała Komisja Handlu sprowadzawszy uprzednio odbycie 980 zebrań komitetów sklepowych. O zasięgu tej akcji świadczy liczba 11 tys. ludzi, którzy wzięli udział w dyskusowaniu zagadnień zaopatrzenia na zebraniach komitetów sklepowych.

Na odcinku komisji dążymy do tego, by każdy członek komisji miał do wykonania konkretne zadania. Dotąd bowiem pracował w większości wypadków tylko przewodniczący komisji. Walczymy także o to, by komisje postępowały tak, jak dobry gospodarz, który szuka wprzód u siebie deski, czy cegły do załatwienia dziury a dopiero jak nie znajdzie, idzie kupować. Nasze komisje lubią dotąd robić odwrotnie, wprzód domagają się kredytów a dopiero jak nic z tego nie wychodzi, szukają własnych sposobów. Komisja Rolna GRN w Malczycach, pow. Środa Śl., przez 3 miesiące szukała kawałka twardego drzewa potrzebnego do reperacji narzędzi rolniczych. Członkowie komisji jeździli po wszystkich możliwych urzędach i dopiero jak nic z tego nie wyszło, jeden z członków komisji mówi: „przecież u mnie leży kłoc twardego drzewa, możemy go pociąć na deski i zużytkować“ — tak zrobili i naprawili narzędzia.

Dobre doświadczenia komisji staramy się rozpowszechniać przez narady przewodniczących komisji na szczeblu wojewódzkim, powiatowym oraz przez posiedzenia wyjazdowe do zakładów pracy, w których biorą udział wszyscy przewodniczący komisji danego terenu.

Streszczenie sprawozdania Ob. W. Fedorowicza — sekretarza Prez. Stołecznej Rady Narodowej.

Sekretarz Prezydium uzgadnia i koordynuje cały materiał dotyczący planów pracy. Ma on do dyspozycji projekty planów komisji, projekty planów pracy dzielnicowych rad narodowych i planów pracy wydziałów. Po zestawieniu problemami plany te przekazuje członkom Prezydium, którzy w czasie dyskusji, poprzedzającej uchwalenie planu, uzupełniają je swoimi wnioskami.

W celu zorientowania się, jakie problemy i w jakim okresie zaplanowały Dz. R. N. sporządziliśmy tabelkę, uwzględniającą czas i dane zagadnienia. Z tabelki tej od razu było widać jakie sprawy Dz. R. N. pominięły, względnie jakie przewidziały za późno czy za wcześnie.

Aby sekretarz mógł koordynować sporządzanie a następnie wykonanie planów, musi dobrze znać teren, musi mieć obraz tego, co uważa za najpilniejsze i najważniejsze.

Sekretarz powinien przez cały czas czuwać nad prawidłowym wykonaniem planów, i to nie tylko prezydium, ale także komisji. Sekretarz powinien być podstawowym pomocnikiem przewodniczącego prezydium. Jeżeli chodzi o centralne zagadnienia to przewodniczący i sekretarz muszą się stale uzupełniać.

Budżet Warszawy — zgodnie z uchwałą sesji — mieliśmy przenieść na teren zakładów produkcyjnych. Wykonaliśmy tę uchwałę. Okazało się, że lepiej wypadają zebrania dzielnicowe, gdyż ludzi z jednego terenu łatwiej zainteresować tym, co w ich dzielnicy będzie się robiło w danym roku. Z takich zebrań dzielnicowych mieliśmy szereg słusznych dezyderatów. Bardzo znamienity jest również fakt, że dyskutanci z miejsca utracają tych, którzy wyrażają niesłuszne poglądy, np. w dzielnicy Mokotów w czasie dyskusji wystąpił jeden obywatel z zarzutem, że omawianie zagadnienia inwestycji nic ludziom nie da, gdyż nie znają się na tym, co to jest kapitalny remont a co inwestycja. Tenże obywatel twierdził, że mieszkańców Mokotowa nie obchodzi to, co będzie budowane w innej dzielnicy. Dyskutanci, którzy wystąpili zaraz po nim wykazali fałszywość jego stanowiska.

Dotychczas przy analizowaniu prac Dz. R. N. zwracaliśmy uwagę na szereg problemów, teraz opracowujemy dokładniej jedno wycinkowe zagadnienie, np. w pionie oświaty zwołujemy na konferencję Wydział Oświaty St. R. N., wydziały oświaty dzielnicowych rad narodowych oraz komisje oświaty St. i Dz. R. N.

Sekretarz powinien czuwać nad pracą komisji, powinien komisjom pomagać, koordynować ich działalność oraz przestrzegać, by wnioski komisji były wykonane.

Bardzo ważną rolę w mieście spełniają komitety blokowe. Rada podjęła uchwałę zobowiązującą radnych do wiązania się z komitetami. Radni otrzymują zespoły bloków w celu roztoczenia nad nimi opieki.

Ostatnio przy subskrypcji pożyczki, Dz. R. N. Śródmieście wystąpiła do komitetów blokowych z apelem, by zbierały deklaracje pożyczki od osób, które nie są zatrudnione. Akcja komitetów blokowych dała rezultaty w postaci kilkudziesięciu tysięcy deklaracji pożyczki.

Ważną rolę mają do spełnienia trójki remontowe komitetów blokowych. Walczą one z marnotrawstwem materiału i pilnują, by remonty były dobrze przeprowadzone.

W m. st. Warszawie stosowana jest forma wiązania się radnych z terenem polegająca na referowaniu przez radnych zagadnień pracy Rady, komisji i Prezydium na zebraniu robotników w fabrykach i przedsiębiorstwach. Forma ta nie jest jeszcze w dostatecznym stopniu rozwinięta.

Streszczenie sprawozdania Ob. J. Antoniszczaka — sekretarza Prezydium Woj. R. N. w Krakowie

Zadania sekretarza wynikają z 5-ciu punktów, w których Prezydent Bierut ujął zagadnienie łączności z masami przemawiając na konferencji członków prezydium Woj. R. N. w dniu 15.IV.1950 r.

Ustawiając nasz instruktaż oparliśmy się na młodych ZMP-owcach. Widzimy teraz, że zrobiliśmy dobry wybór. Młodzi instruktorzy mają zdrową ambicję wykazywania się pracą, a nawet swego rodzaju współzawodnictwem z kadrą inspektorów.

Przeprowadzaliśmy ostatnio akcję, która miała nam dać i dała rozeznanie terenu. Chodziło o sklasyfikowanie pracy GRN. Stwierdziliśmy, że mamy 97 gmin słabo pracujących, a tylko 54 dobre, resztę — 73 — oceniamy jako średnie. Przy ocenie braliśmy pod uwagę pracę soltysów, wykonywanie planów pracy, wykonywanie akcji państwowych i pracę komisji.

Organizujemy zamiejscowe posiedzenia prezydium Woj. R. N. i PRN, prezydium GRN raczej wzbraniają się przed urządzeniem swych zamiejscowych posiedzeń.

Obserwujemy, że coraz więcej skarg i zażaleń zalegają prezydium GRN.

Sekretarz załatwia mnóstwo drobnych spraw, takich jak np. troska o dekoracje na uroczystości, o meble, reprezentacyjne przyjmowanie różnych delegacji itp. Trzeba by odciążyć sekretarza od tych mało produktywnych zajęć.

Jako sekretarz czuwać nad comiesięcznymi konferencjami przewodniczących komisji. Na konferencji takiej przewodniczy jeden z przewodniczących komisji. Należy stwierdzić, iż większość komisji pracuje aktywnie. Za aktywne uważamy takie komisje, które mają co najmniej jedno posiedzenie i jedną kontrolę w miesiącu. Zgodnie z tym podziałem obliczyliśmy, że mamy 700 komisji aktywnych i 400 nieaktywnych.

Obsługa komisji w gminie nastęrcza trudności, bowiem rola sekretarza Prezydium GRN w wielu wypadkach została sprowadzona do roli urzędnika i to urzędnika przeciążonego pracą.

*

W czasie dyskusji zabrało głos 11-tu sekretarzy prezydium Woj. R. N. Ustosunkowali się oni do zagadnienia podziału pracy między inspekcją a instruktażem oraz do organizacji prac w wydziale ogólnym. Poza tym niektórzy z dyskutantów podawali pewne formy organizacji pracy rad. Np. w województwie olsztyńskim Prezydium Woj. R. N. przesyła radnym przed sesją wykaz zagadnień, które będą omawiane na sesji. Wprowadzono regulę odpowiadania pisemnego na zapytania radnych. Radni otrzymują bowiem szereg zapytań od mieszkańców swego terenu i z zapytaniami tymi zwracają się do Prezydium. Inspektorzy Prezydium Woj. R. N. otrzymali polecenie porozumiewania się z radnymi Woj. R. N. w czasie pobytu w terenie.

Po odbyciu się sesji radny otrzymuje sprawozdanie, gdzie krótko, w punktach, ujęte są najważniejsze sprawy, które rozpatrywano na sesji. Przy okazji zebrania gromadzkiego, czy zebrania w fabryce radny omawia te sprawy i równocześnie przyjmuje nowe wnioski.

Prezydium Woj. R. N. w Olsztynie wprowadziło kontrolę wykonawstwa uchwał za pośrednictwem komisji. W tym celu na specjalnym druku komisje otrzymują tekst uchwały i wyjaśnienia jak miała być wykonana. Komisja sprawdza, czy uchwała została właściwie wykonana i na tym samym blankiecie przekazuje swoje uwagi. Ta kontrola społeczna przyczynia się do staranniejszego dopilnowania wykonawstwa uchwał przez członków Prezydium.

Skargi i zażalenia dają pewien pogląd na najniższe odcinki w gospodarce terenu; tak np. w woj. łódzkim wskazały one, że najwięcej braków istnieje w PS-ach, P.Z.G.S.-ach i w pracy soltysów.

*

Na zakończenie konferencji ob. wiceminister Z. Sznek podsumował dyskusję podkreślając, iż doświadczenia tej konferencji powinny być przeniesione w teren przez zorganizowanie odpowiedniej narady na szczeblu wojewódzkim z udziałem sekretarzy rad terenowych.

Nie tylko każdy sekretarz, ale także każdy członek prezydium, kierownik wydziału i pracownik prezydium powinien dbać o włączenie mas pracujących do pracy rad, bo to jest istotny sens reformy. Słusznie mówił ob.

Fedorowicz, że sprawa komisji jest sprawą każdego członka prezydium, każdego pracownika.

Zagadnienie wychowania pracowników aparatu państwowego w nowym duchu wiąże się z zagadnieniem inspekcji i instruktażu. Inspektor przeprowadza kontrolę w terenie, ale będzie on złym inspektorem, jeżeli podczas inspekcji nie zwróci uwagi na fakt włączania się mas pracujących w wykonanie zadań danego wydziału. Właśnie w ten sposób zacierać się będzie granica między inspektorem a instruktorem.

Zadaniem szczególnie ważnym organów kierowniczych, a do takich należą prezydium Woj. R. N., jest nie komenderowanie a pobudzanie inicjatywy, jest dawanie zasadniczych wytycznych i pobudzanie do samodzielnego myślenia.

Była mowa o zadaniach politycznych i organizacyjnych sekretarza. Zadania polityczne nie nastroją wątpliwości, właściwy ciężar leży jednak w pracy organizacyjnej sekretarza. Trzeba stwierdzić, że organizacja ogólnie szwankuje. Jest wielu działaczy terenowych, którzy nie pamiętają o tej elementarnej prawdzie, że nie wy-

starczy podjąć słuszną decyzję, ale trzeba zapewnić jej wykonanie. Te braki — braki w organizacji wykonania — wychodzą na każdym odcinku i te braki trzeba zwalczać. Dlatego organizacyjne ustawienie pracy jest głównym zadaniem sekretarza. Oczywiście przy tym ogromie zadań sekretarza staje z całą ostrością problem ustawienia aparatu pomocniczego, zorganizowania pracy w tym aparacie. I to jest zadanie wydziału ogólnego. Sprawność wykonania jakiejś akcji świadczyć będzie o zorganizowaniu pracy w prezydium, o dobrym ustawieniu wydziału ogólnego.

Należy zwrócić uwagę na zagadnienie terminów w sprawozdawczości. Sprawozdania bowiem przychodzą z dużym opóźnieniem. Z tego wynika, że podobnie stoi zagadnienie sprawozdawczości na szczeblu wojewódzkim i powiatowym. Świadczy to o niedocenianiu wagi sprawozdawczości, świadczy to o niezrozumieniu, że dobrze zorganizowana sprawozdawczość to zasadniczy warunek kierownictwa.

Sekretarze prezydium również powinni zwrócić szczególną uwagę na załatwianie w porę wniosków komisji.

A. W. ZAWADZKI

Radca Ministra
w Ministerstwie Finansów

Zasady opracowania projektów budżetów terenowych na 1952 rok

Rady narodowe, jako terenowe organa jednolitej władzy państwowej, przystępują po raz drugi do opracowania swych budżetów.

Prace nad budżetami terenowymi zostały zapoczątkowane w dniu 6 i 7 czerwca b. r. w Ministerstwie Finansów na zjeździe instruktażowym dla przedstawicieli wojewódzkich wydziałów finansowych. Na zjeździe tym, otwartym przez ob. wiceministra E. Droźniaka, wygłoszono dziesięć referatów o sposobie budżetowania na 1952 r. Po obszernej dyskusji i odpowiedziach na zapytania, wyniki zjazdu podsumował Minister Finansów ob. K. Dąbrowski. Ogólne założenia referatów i wypowiedzi, w oparciu o szczegółowe instrukcje budżetowe, stanowią treść niniejszego artykułu.

W pracach nad sporządzaniem budżetów terenowych na 1952 r. wysuwają się następujące zagadnienia:

- I. układu i klasyfikacji budżetów terenowych;
- II. metody planowania;
- III. trybu zestawienia jednostkowych i zbiorczych budżetów terenowych.

I.

Układ i klasyfikacja budżetów terenowych w 1952 r.

Ogólny układ budżetów terenowych na 1952 r. nie odbiega w zasadzie od zastosowanego w 1951 r. Obowiązuje nadal zasada wiązania budżetów jednostkowych w zbiorcze, a mianowicie: budżetów gmin wiejskich, miast nie stanowiących powiatu oraz jednostkowych budżetów powiatowych — w zbiorcze budżety powiatów; zbiorczych budżetów powiatów, budżetów miast

stanowiących powiaty oraz jednostkowych budżetów wojewódzkich — w zbiorczy budżet województwa. Zbiorcze budżety województw wchodzić będą do budżetu Państwa.

Dość znaczne i zasadnicze zmiany zostały na 1952 r. wprowadzone do klasyfikacji dochodów budżetów terenowych; stosunkowo mniejsze zmiany zaistnieją w klasyfikacji wydatków. Sprawa klasyfikacji dochodów i wydatków budżetu Państwa na rok 1952 została uregulowana zarządzeniem Ministra Finansów i Przewodniczącego P.K.P.G. z dnia 26 czerwca 1951 r. i zostanie omówiona szczegółowo w tym artykule.

1. Klasyfikacja dochodów budżetów terenowych na 1952 r.

W roku 1951 klasyfikacja dochodów budżetów terenowych (wyjąwszy rozdział 14 i 15) opierała się zasadniczo na kryteriach podmiotowych, to znaczy, że rozdziały pokrywały się z wydziałami, a tytuły z jednostkami lub zadaniami budżetowymi. Dopiero następne z rzędu podziałki klasyfikacyjne, tj. paragrafy i pozycje miały charakter przedmiotowy i określały źródła akumulacji (np. podatki, opłaty, wpłaty z zysku itd.). Przedmiotowy charakter miały w 1951 r. jedynie dwa końcowe rozdziały (14 — daniny terenowe, 15 — rozliczenia i przelewy). System ten wykazał szereg wad, a mianowicie utrudniał on powiązanie dochodów terenowych z dochodami budżetu centralnego, zestawianymi w klasyfikacji przedmiotowej; stwarzał on również trudności w wyodrębnianiu dochodów z tak podstawowego źródła akumulacji, jakim jest gospodarka narodowa, skoro

w poszczególnych rozdziałach i tytułach dochody z gospodarki narodowej pomieszczone były z innymi różnymi dochodami o charakterze administracyjnym.

W roku 1952 klasyfikacja dochodów budżetów terenowych nie będzie podmiotowa, lecz przedmiotowa. Umożliwi to zestawienie całości dochodów budżetu Państwa (budżetu centralnego i budżetów terenowych) w jednolitym przekroju przedmiotowym, oraz zapewni — w porównaniu z rokiem 1951 — lepsze powiązanie strony dochodowej budżetu z planem gospodarczym.

Nowa klasyfikacja dochodów budżetów terenowych na 1952 r. przewiduje 11 działów, a mianowicie:

- Dział 1. Dochody z przemysłu;
- Dział 2. „ z budownictwa;
- Dział 3. „ z rolnictwa i leśnictwa;
- Dział 4. „ z komunikacji;
- Dział 5. „ z obrotu towarowego
- Dział 6. „ z gospodarki komunalnej i mieszkaniowej;
- Dział 7. Podatki i opłaty;
- Dział 8. Inne dochody;
- Dział 9. Przelewy;
- Dział 10. Udziały w dochodach budżetu centralnego;
- Dział 11. Dotacje i odprowadzenia wyrównawcze.

Działy 1 — 6 obejmują dochody z gospodarki narodowej. W ramach tych działów następuje dalszy podział na rozdziały, będący w zasadzie podziałem podmiotowym (przedsiębiorstwa budżetowe, przedsiębiorstwa na rozrachunku, jednostki budżetowe). Nazwy i numeracja rozdziałów dochodowych odpowiadają rozdziałom wydatkowym budżetów terenowych, wchodzącym w zakres Działu 1. Gospodarka Narodowa. W ten sposób następuje powiązanie strony dochodowej z wydatkową budżetów terenowych w zakresie gospodarki narodowej. Z kolei poszczególne rozdziały dochodowe objęte działami 1 — 6 podlegają podziałowi na następujące paragrafy:

- § 1. Wpłaty z zysku przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym;
- § 2. Nadwyżki środków obrotowych przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym;
- § 3. Opłaty dzierżawne;
- § 4. Dochody brutto z działalności przedsiębiorstw budżetowych, jednostek i zadań, objętych w wydatkach działem 1-szym;
- § 4a. Nadwyżki zakładów gospodarstw pomocniczych;
- § 4b. Inne dochody jednostek, zadań i przedsiębiorstw budżetowych, które nie pochodzą z działalności gospodarczej (np. zwroty kosztów umundurowania).

Dział 7. Podatki i opłaty dzieli się na 12 rozdziałów. Pierwsze dziewięć rozdziałów zawiera wpływy z następujących podatków terenowych: od nieruchomości, od lokali, targowy, miejski od zbytku mieszkaniowego, od posiadania psów, od rybołówstwa, od połowania, z podatków zniesionych (ściągnięte zaległości). Rozdziały 10 — 12 obejmują opłaty administracyjne, targowe, za zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstw

handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych. Rozdziały działu 7 nie zawierają rozbięcia na paragrafy.

Dział 8. Inne dochody dzieli się na 21 rozdziałów i zawiera wpływy z urzędów socjalno-kulturalnych oraz różne inne wpływy jednostek budżetowych. Wchodzi tu w grę wpływy ze sprzedaży ruchomości, ze sprzedaży druków, wydawnictw, zwrot kosztów umundurowania, grzywny, koszty egzekucyjne, dodatki za zwłokę, nadwyżki środków specjalnych i z gospodarstw pomocniczych; ponadto w dziale tym znajdują się wpływy Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej.

Dział 9. Przelewy zawiera w dwóch rozdziałach (bez podziału na paragrafy) przelew nadwyżki budżetu 1951 r. i inne rozliczenia.

Dział 10. Udziały w dochodach budżetu centralnego zawiera 9 rozdziałów, bez podziału na paragrafy. Rozdziałami tymi objęte są udziały w następujących dochodach budżetu centralnego: 1) w podatku obrotowym od przedsiębiorstw spółdzielczych, 2) w podatku od operacji nietowarowych przedsiębiorstw spółdzielczych, 3) w podatku dochodowym od przedsiębiorstw spółdzielczych, 4) w podatku obrotowym z gospodarki nieuspołecznionej, 5) w podatku dochodowym z gospodarki nieuspołecznionej, 6) w podatku od wabogacenia wojennego, 7) w podatku gruntowym z gospodarki nieuspołecznionej, 8) w dochodach Państwowego Funduszu Ziemi, 9) w podatku od wynagrodzeń.

Udziały te przeznaczone są na częściowe wyrównanie niedoborów budżetów terenowych. Wysokość udziałów określona zostanie w ustawie budżetowej w stosunku procentowym dla poszczególnych zbiorczych budżetów województw.

Dział 11. Dotacje i odprowadzenia wyrównawcze składa się z 3 rozdziałów (bez podziału na paragrafy) i zawiera dotacje wyrównawcze na wydatki nieinwestycyjne, dotacje wyrównawcze na wydatki inwestycyjne oraz odprowadzenia nadwyżek budżetów niższych szczebli na rzecz budżetów wyższych szczebli, a to celem zbilansowania planów regulowania.

Nowy system klasyfikacji dochodów budżetów terenowych na 1952 r. poza jednolitym zastosowaniem układu przedmiotowego i wyodrębnieniem dochodów z gospodarki narodowej, zawiera znacznie szersze i szczegółowsze wyspecyfikowanie dochodów, niż to zawierała nota budżetowa na 1951 r.

Należy zauważyć, że nowa klasyfikacja dochodów porządkuje ponadto sprawę podziału niektórych kategorii wpływów między budżet centralny a budżety terenowe. W roku 1952 do budżetu centralnego wpływać będą grzywny, kary pieniężne i konfiskaty wymierzone przez jednostki budżetu centralnego oraz przez udziały (referaty) finansowe prezydium rad narodowych, wreszcie grzywny za naruszenie socjalistycznej dyscypliny pracy wymierzone zarówno przez władze centralne jak i terenowe. Wszelkie inne grzywny, kary i konfiskaty wymierzone przez wydziały (referaty) fachowe prezydium rad narodowych, zaliczane będą w 1952 r. na dochody budżetów terenowych. Nowa klasyfikacja również przewiduje, iż wpływy z kosztów egzekucyjnych (opłaty za upomnienia, za czynności oraz zwrot wydatków egzekucyjnych) stanowić będą dochody budżetów terenowych. Wreszcie w oparciu o art. 35 ust. 1 Ustawy z dnia 26 lutego 1951 r. o podatkach terenowych (Dz.

U.R.P. Nr 14 poz. 110), klasyfikacja na 1952 r. przewiduje, iż opłaty administracyjne, nie objęte przepisami o opłacie skarbowej, a pobierane w gotówce za czynności i poświadczenia urzędowe prezydiów rad narodowych, będą szły w całości na dochody budżetów terenowych.

2. Klasyfikacja wydatków budżetów terenowych na 1952 r.

System klasyfikacji wydatków odbiega częściowo od klasyfikacji roku 1951. Wynika to z dążenia do ściślejszego powiązania budżetu z Narodowym Planem Gospodarczym i osiągnięcie dokładniejszej kontroli finansowej wykonania zadań Narodowego Planu Gospodarczego.

Zmiany przeprowadzone w klasyfikacji wydatków na 1952 r. nie ograniczają się do zmian numeracji i nazw działów, rozdziałów i paragrafów. Poddano szczegółowej analizie treść dotychczasowych tytułów (w nowej klasyfikacji — rozdziałów) i dokonano ich aktualizacji, łącząc jedne z nich i wyodrębniając inne. Wprowadzone zostały również zmiany w podziale zadań między budżet centralny a budżety terenowe.

Do najważniejszych zmian w nazwach należy zmiana nazwy „tytuł” na „rozdział”. Dotychczasowa nazwa „tytuł” została zastąpiona nazwą „rozdział”, z uwagi na to, że nazwa „tytuł” została zarezerwowana tylko dla Państwowego Planu Inwestycyjnego. W związku z tym w budżetach terenowych dotychczasowa nazwa „rozdział”, odpowiadająca w zasadzie poszczególnym wydziałom prezydiów rad narodowych, została zastąpiona nową nazwą „część”.

Klasyfikacja wydatków budżetów terenowych na rok 1952 zawierać będzie zatem następujące podziały: — część, dział, rozdział, paragraf, pozycja.

Przewiduje się 16 części (dawnych rozdziałów), a mianowicie:

- Część 1. Wydział przemysłu;
- Część 2. „ przemysłu materiałów budowlanych;
- Część 3. „ rolnictwa i leśnictwa;
- Część 4. „ budownictwa;
- Część 5. „ komunikacji;
- Część 6. „ handlu;
- Część 7. „ gospodarki komunalnej i mieszkaniowej;
- Część 8. „ oświaty;
- Część 9. „ kultury;
- Część 10. „ zdrowia;
- Część 11. „ pracy i pomocy społecznej;
- Część 12. „ podatków wiejskich;
- Część 13. „ finansowy;
- Część 14. Komisja planowania gospodarczego;
- Część 15. Rada narodowa, prezydium i wydziały administracyjne;
- Część 16. Morski Urząd Rybacki.

Podział wydatków budżetów terenowych na części nieznacznie odbiega od 1951 r. Należy podkreślić, że podział ten, jako dostosowany do organizacji prezydiów rad narodowych, ma charakter ściśle lokalny — tereno-

wy i wiąże się z techniką wykonywania budżetu terenowego. Podział ten bowiem określa zakres zadań, jaki zostaje przydzielony do wykonania poszczególnym wydziałom (referatom) fachowym i nakłada na te wydziały (referaty) odpowiedzialność za celowe, oszczędne i prawidłowe wykonanie ich preliminarzy.

Podział wydatków budżetów terenowych na działy odpowiada w zasadzie podziałowi na działy w Narodowym Planie Gospodarczym przez co wiąże budżety terenowe z Narodowym Planem Gospodarczym. Podział na działy, jako jednolity dla całego budżetu Państwa, daje ponadto możliwość powiązania wydatków budżetów terenowych z budżetem Państwa.

Na rok 1952 przewidziano dla budżetów terenowych następujące działy:

- Dział 1. Gospodarka narodowa;
- Dział 2. Oświata i wychowanie;
- Dział 3. Szkolnictwo zawodowe;
- Dział 5. Kultura i sztuka;
- Dział 6. Zdrowie i kultura fizyczna;
- Dział 7. Pomoc społeczna;
- Dział 10. Administracja;
- Dział 16. Udziały w dochodach budżetu centralnego;
- Dział 17. Dotacje i odprowadzenia wyrównawcze.

Działy opuszczone i nie objęte kolejną numeracją zarezerwowane są wyłącznie dla budżetu centralnego. W stosunku do klasyfikacji 1951 r. skasowane zostały działy: szkolenie kadr, nauka, kultura fizyczna i turystyka oraz inne środki. Wprowadzone zostały natomiast nowe działy: szkolnictwo zawodowe, udziały w dochodach budżetu centralnego oraz dotacje i odprowadzenia wyrównawcze.

Dość poważnej przebudowie na 1952 r. ulegną rozdziały (dotychczasowe tytuły). Wobec znacznej ilości rozdziałów, szczegółowe omawianie dokonanych zmian, przekroczyłoby ramy niniejszego artykułu. Należałoby podkreślić, iż w działach usług socjalno-kulturalnych zastosowana została jednolita nomenklatura dla całego budżetu Państwa. Szczególnie ważną zmianą dla rad terenowych będzie połączenie dotychczasowych 9 odrębnych tytułów dla poszczególnych wydziałów administracyjnych (Rozdz. 13 dział 11 tytuł 4 — 12 w 1950 r.) w jeden rozdział (Cz. 15 dz. 10 rozdział 3) p. n. „Utrzymanie wydziałów administracyjnych”. Zmiana ta z jednej strony pozwoli prezydiom na większą elastyczność w dokonywaniu wydatków na utrzymanie poszczególnych wydziałów administracyjnych, z drugiej zaś strony powinna stać się źródłem oszczędności na skutek centralizacji wykonawstwa budżetu.

Jeśli chodzi o klasyfikację na paragrafy to wprowadzono na 1952 r. stosunkowo nieznaczne zmiany. Nota budżetowa na 1951 r. przewidywała dla wydatków budżetów terenowych 24 paragrafy; w r. 1952 wydatki budżetów terenowych objęte będą 25 paragrafami. Skreśleniu ulegną istniejące obecnie § 3a (emerytury, renty, zasiłki) oraz § 7 (wydatki gospodarcze). Pierwszy ze skreślonych paragrafów włączony zostanie do § 3 (wydatki osobowe specjalne), drugi zaś do § 6 (wydatki biurowe). Dotychczasowy § 17 (inwestycje) ulegnie rozbiću na dwa odrębne paragrafy: inwestycje pozalimitowe i inwestycje limitowe, a § 19 (dotacje) podzielony będzie też na dwa paragrafy: dotacje dla instytucji społecznych oraz dotacje dla gospodarstw pomocniczych. Powstanie wreszcie nowy paragraf 24 p. n. „usługi obce”, który

będzie zawierał wydatki z tytułu świadczeń własnych przedsiębiorstw (np. za oczyszczenie jezdni).

Po tych zmianach klasyfikacja paragrafowa na 1952 r. przedstawiać się będzie zatem jak następuje:

- § 1. Płace;
- § 2. Świadczenia osobowe;
- § 3. Wydatki osobowe specjalne;
- § 4. Wydatki reprezentacyjne i dyspozycyjne;
- § 5. Podróże służbowe i przesiedlenia;
- § 6. Wydatki biurowe i gospodarcze;
- § 7. Wydatki transportowe;
- § 8. Biblioteki;
- § 9. Wydatki na prace naukowo-badawcze;
- § 10. Specjalne wydatki szkolne;
- § 11. Stypendia;
- § 12. Wyżywienie;
- § 13. Wydatki na leczenie;
- § 14. Inwentarz gospodarczy;
- § 15. Inwentarz specjalny;
- § 16. Inwestycje poza limitami planu inwestycyjnego;
- § 17. Inwestycje limitowe;
- § 18. Kapitałne remonty;
- § 19. Dotacje dla instytucji społecznych;
- § 20. Inne wydatki;
- § 21. Finansowanie środków obrotowych;
- § 22. Dotacje dla przedsiębiorstw;
- § 23. Wydatki materiałowe produkcyjne;
- § 24. Usługi obce;
- § 27. Dotacje dla gospodarstw pomocniczych.

Paragrafy 25 i 26 zarezerwowane zostały wyłącznie na wydatki budżetu centralnego.

Paragrafy, podobnie, jak w 1951 r., dzielą się na pozycje, których zadaniem jest szczegółowiej określić treść wydatków objętych paragrafami. Wykorzystując doświadczenie 1951 r. celem pogłębienia kalkulacji wydatków, rozszerzono klasyfikację pozycji oraz wprowadzono pewne zmiany w nazwach.

II.

Planowanie budżetowe

Przy opracowaniu projektów budżetów terenowych na rok 1952 obowiązywać będą nadal ogólne zasady planowania budżetowego zawarte w wyjaśnieniach wstępnych oraz w części I i w części VI. noty budżetowej na rok 1951. Planowanie budżetowe na rok 1952 zostanie jednak znacznie pogłębione i urealnione w wyniku doświadczeń roku bieżącego i postępu prac nad usprawnieniem metod budżetowania. Ministerstwo Finansów opracowało, w porozumieniu z P.K.P.G. oraz zainteresowanymi resortami, szczegółowe instrukcje w sprawie planowania budżetowego.

Instrukcje te, poza założeniami ogólnymi, zawierają znacznie szersze, niż to miało miejsce w notie budżetowej na 1951 r., wskazówki co do metody planowania budżetowego. Określają one szczegółowiej treść poszczególnych wydatków, wskazują na właściwy sposób kalkulowania, przy zastosowaniu w większym zakresie

norm. Instrukcje te ponadto, normując w lepszy sposób niż w 1951 r., sprawy budżetowania środków specjalnych, zakładów, akcji socjalnej, powinny przyczynić się do pogłębienia i udoskonalenia planowania budżetowego przez władze terenowe. Szczegółowe instrukcje odnoszą się do planowania budżetowego w jednostkach socjalnych i kulturalnych, w jednostkach administracyjnych, w gospodarce komunalnej, normują one planowanie budżetowe środków specjalnych i gospodarstw pomocniczych, planowanie pokrycia finansowego inwestycji i kapitałnych remontów, wreszcie planowanie podatków od ludności i z gospodarki nieuspołecznionej oraz podatków terenowych. Odrębnym zarządzeniem i instrukcjami P.K.P.G. uregulowane zostanie opracowanie projektów planów przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym.

Analogicznie do roku 1951, dla gmin wiejskich i miast nie stanowiących powiatów opracowana została osobna instrukcja zawierająca całość zagadnień związanych z budżetowaniem tych jednostek terenowych.

III.

Tryb zestawiania projektów budżetów terenowych

Tryb zestawiania projektów budżetów terenowych określony jest dwiema instrukcjami budżetowymi Ministerstwa Finansów. Instrukcja 2/52 normuje sprawę te dla projektów budżetów powiatów, miast stanowiących powiaty oraz województw, zaś instrukcja 13/52 — dla projektów budżetów gmin i miast nie stanowiących powiatów.

W pracach nad opracowaniem projektów terenowych budżetów można wydzielić fazy:

- 1) wstępne prace prezydiów wojewódzkich rad narodowych w związku z ustaleniem wskaźników terenowych planów gospodarczych, podziałem limitów oraz organizacją prac budżetowych na terenie każdego województwa;
- 2) wstępne prace prezydiów powiatowych rad narodowych w związku z ustaleniem wskaźników terenowych planów gospodarczych, podziałem limitów oraz organizacją prac budżetowych na terenie każdego powiatu;
- 3) opracowanie projektów jednostkowych budżetów terenowych na wszystkich szczeblach prezydiów rad narodowych;
- 4) zestawienie projektów zbiorczych budżetów powiatów;
- 5) zestawienie projektów zbiorczych budżetów województw.

1. Wstępne prace budżetowe prezydiów wojewódzkich rad narodowych

Prezydium wojewódzkich rad narodowych, na podstawie otrzymanych:

- a) wskaźników Narodowego Planu Gospodarczego odnoszących się do całego terenu województwa (z P.K.P.G.);
- b) limitów etatów administracyjnych (z II Zespołu Prezydiów Rady Ministrów);
- c) limitów wydatków oraz szczegółowych instrukcji w sprawie opracowania budżetu na 1952 r. (z Ministerstwa Finansów);

d) wytycznych i zarządzeń z P.K.P.G., II Zespołu Prezydium Rady Ministrów oraz od władz naczelnych resortowo właściwych dla fachowych wydziałów wojewódzkich; — przystępują do zorganizowania prac budżetowych na terenie poszczególnych województw.

W tym celu, na wniosek W.K.P.G., prezydium wojewódzkiej rady narodowej ustali wskaźniki terenowego planu gospodarczego, które powinny być przyjęte za podstawę do opracowania projektów zbiorczych budżetów powiatów, budżetów miast stanowiących powiaty oraz jednostkowego budżetu województwa. W ustaleniach tych należy uwzględnić sieć urzędzeń i instytucji finansowanych z budżetów (np. ilość szkół, szpitali itd.), jako też jednostki miary określające zakres działania tych urzędzeń (np. ilość osobodni). Dla przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym należy ustalić wytyczne w układzie kompleksowym.

Na wniosek wojewódzkiego wydziału finansowego, w porozumieniu z właściwymi wydziałami fachowymi, prezydium wojewódzkiej rady narodowej ustalić winno:

- szczegółowy tryb i terminarz prac budżetowych;
- podział limitów wydatków (w rozdziałach) oraz limitów etatów administracyjnych między zbiorcze budżety powiatów, budżety miast stanowiących powiaty oraz jednostkowy budżet województwa;
- wytyczne w sprawie planowania wydatków budżetowych w oparciu o ustalone normy;
- wytyczne w sprawie planowania dochodów;
- podział limitów wydatków (w rozdziałach) oraz limitów etatów administracyjnych między poszczególne wydziały jednostkowego budżetu województwa;
- listę jednostek planujących objętych jednostkowym budżetem wojewódzkim.

Sprawy będące przedmiotem podanych wyżej ustaleń powinny być szczegółowo omówione na zwołanych przez wydział finansowy konferencjach, w których winni wziąć udział przedstawiciele wydziałów fachowych prezydium wojewódzkiej rady narodowej oraz przedstawiciele powiatowych oraz miejskich rad narodowych (miast stanowiących powiaty). O terminie konferencji należy powiadomić Ministerstwo Finansów.

Niezależnie od zorganizowania ogólnej konferencji, na wojewódzkim wydziale finansowym ciąży obowiązek dokonania szczegółowego instruktażu dla powiatowych i miejskich wydziałów finansowych, w których winni wziąć udział kierownicy wydziałów finansowych, oddziałów budżetowych oraz oddziałów planowania.

Na wojewódzkich wydziałach fachowych ciąży obowiązek dokonania instruktażu dla właściwych wydziałów (referatów) fachowych powiatów i miast stanowiących powiaty. Na odprawach tych winny być szczegółowo omówione sprawy planowania budżetowego, podziału limitów na gminy i miasta nie stanowiące powiatów, utrzymania zgodności między wskaźnikami planów gospodarczych a kwotami budżetowymi, wreszcie inne sprawy związane z metodą i techniką opracowania preliminarzy wydziałów (referatów) fachowych oraz podporządkowanych im jednostek budżetowych.

2. Wstępne prace budżetowe na szczeblu prezydiów powiatowych rad narodowych

Prezydium powiatowej rady narodowej, na podstawie ustalonych przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej: wskaźnikach planu gospodarczego, limitach

wydatków, limitach etatów administracyjnych oraz ogólnych wytycznych w zakresie planowania i trybu zestawienia budżetów przystąpi do zorganizowania prac budżetowych dla wszystkich budżetów mieszczących się w zbiorczym budżecie powiatu.

Zorganizowanie prac budżetowych oraz podział limitów winny nastąpić według zasad analogicznych, jak na szczeblu województwa z tym, że o konferencji powiatowej należy powiadomić prezydium wojewódzkiej rady narodowej, która powinna na konferencję delegować swego przedstawiciela. Obowiązują również odprawy instruktażowe organizowane przez powiatowe wydziały finansowe dla kierowników referatów finansowych gmin i miast nie stanowiących powiatów.

Prace wstępne budżetowe zarówno na szczeblu województwa jak i powiatów winny być ukończone do 30 sierpnia, z tym, by do tego czasu wszystkie prezydium rad narodowych (gmin, miast, powiatów, województwa) były w posiadaniu niezbędnych materiałów do opracowania jednostkowych budżetów (wskaźniki planu, normy, limity, wytyczne w sprawie planowania i trybu zestawienia budżetów).

3. Opracowanie projektów jednostkowych budżetów

W dniu 1 sierpnia b. r. powinno nastąpić na wszystkich szczeblach prezydiów rad narodowych przystąpienie do opracowania szczegółowych budżetów terenowych.

Podstawą prac tych powinny być:

- ustalone przez prezydium rady narodowej wyższego stopnia wskaźniki terenowego planu gospodarczego, limity wydatków, limity etatów, normy, wytyczne w sprawie planowania budżetowego i trybu opracowania budżetu;
- instrukcje budżetowe Ministerstwa Finansów;
- zarządzenia i wytyczne P.K.P.G., II Zespołu Prezydium Rady Ministrów oraz resortowych władz naczelnych odnośnie planowania w podległych resortowo wydziałach (referatach) fachowych.

Opracowanie projektów budżetów gmin i miast nie stanowiących powiatów, odbywać się będzie na podstawie specjalnej instrukcji budżetowej Ministerstwa Finansów (Nr 13/52). Projekt budżetu gminy (miasta) opracuje kierownik referatu finansowego w porozumieniu z pozostałymi referatami. Zestawienie projektu budżetu odbywa się w klasyfikacji: część, dział, rozdział, paragraf, pozycja. Preliminarze poszczególnych rozdziałów należy zestawiać na oddzielnych formularzach w klasyfikacji: paragraf, pozycja, uwzględniając przy tym wymagane instrukcją szczegółowe wyjaśnienia i kalkulacje. Na opracowanie projektu budżetu i poszczególnych preliminarzy wypada czas od 1 — 12 sierpnia r. b. Projekt budżetu i preliminarze winny być zaaprobowane przez prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej, po czym zaopiniowane przez komisję finansowo-budżetową gminnej (miejskiej) rady narodowej i przedłożone radzie narodowej do zatwierdzenia. W dniu 12 sierpnia projekt budżetu gminy (miasta) wraz z szczegółowymi preliminarzami winien być złożony do wydziału finansowego prezydium powiatowej rady narodowej, który z kolei poszczególne preliminarze przekaże do właściwych resortowo wydziałów (referatów) powiatowych.

Opracowanie projektów jednostkowych budżetów powiatowych i budżetów miast stanowiących powiaty oraz przesłanie ich do prezydium wojewódzkiej rady narodowej winno być dokonane przed 31 sierpnia. Opracowanie jednostkowych projektów budżetów wojewódzkich oraz m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz przesłanie ich do Ministerstwa Finansów powinno być dokonane do 20 września b.r.

Projekty jednostkowych budżetów miast, powiatów, i województw winny być zestawione przez wydziały finansowe na wzorach Nr 8 P, 8 W, 8 WP w klasyfikacji: część, dział, rozdział, paragraf. Szczegółowe preliminarze jednostkowe i zbiorcze wydziałów fachowych, oraz podległych jednostek, winny być zestawione oddzielnie dla poszczególnych rozdziałów wydatków w klasyfikacji: paragraf, pozycja (wzór Nr 2), a dla dochodów w klasyfikacji: rozdział, paragraf (wzór Nr 1).

W pierwszym etapie prac nad opracowaniem budżetów powiatowych, miejskich, wojewódzkich (m. st. Warszawy, m. Łodzi), właściwe prezydium rad narodowych winny określić, które jednostki będą planować swe preliminarze samodzielnie, a za które jednostki planować będą wydziały fachowe, którym jednostki te podlegają. W zasadzie, jednostkami planującymi mogą być te jednostki, które samodzielnie wykonywać będą swe preliminarze. Prezydium rady narodowej może regulować sprawę tę zależnie od warunków lokalnych.

Następnie, na zasadzie ustalonych przez prezydium rady narodowej wyższego stopnia:

- a) wskaźnikach planów gospodarczych,
- b) normach,
- c) limitach wydatków,
- d) etatach administracyjnych,
- e) wytycznych w zakresie sposobu opracowania budżetów właściwe prezydium dokonają podziału etatów administracyjnych oraz limitów wydatków między poszczególne wydziały fachowe, oddzielnie limitując wydatki na utrzymanie administracji wydziałów (dział 10), oddzielnie zaś wydziałając limity na zadania budżetowe oraz podległe wydziałom fachowym jednostki budżetowe. Z kolei wydziały fachowe wydziałają limity dla poszczególnych, podległych im jednostek budżetowych, samodzielnie planujących. Rozprowadzenie w dół limitów winno być związane ze szczegółowym instruktażem, przy czym dla wydziałów fachowych powinien być przeprowadzony instruktaż przez wydziały fachowe prezydium rad narodowych wyższego szczebla.

Z kolei opracowywane być powinny szczegółowe preliminarze wydziałów fachowych oraz podporządkowanych im jednostek planujących, przedsiębiorstw, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych. Wydziały fachowe po otrzymaniu preliminarzy i innych materiałów budżetowych od jednostek sobie podporządkowanych, przystępują do szczegółowego sprawdzenia otrzymanych materiałów, tak co do zgodności z wskaźnikami planu gospodarczego oraz limitami, jak i co do oszczędności, celowego i prawidłowego budżetowania. Po dokonaniu sprawdzenia i poprawek, wydziały fachowe przesyłają do wydziału finansowego materiały budżetowe, a mianowicie:

- a) preliminarze dochodów wydziału i jednostek podporządkowanych,
- b) preliminarz wydatków na utrzymanie wydziału (dział 10)

- c) preliminarze wydatków na realizację zadań wykonywanych bezpośrednio przez wydział,
- d) preliminarze (jednostkowe wzgl. zbiorcze) wydatków jednostek podporządkowanych,
- e) preliminarze (jednostkowe wzgl. zbiorcze) środków specjalnych,
- f) zbiorcze projekty planów przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym,
- g) zbiorcze plany pokrycia finansowego inwestycji oraz zbiorcze plany rzeczowo-finansowe kapitalnych remontów,
- h) wszelkie, przewidziane w obowiązujących instrukcjach, materiały kalkulacyjne i opisowe.

Wydział finansowy na podstawie opracowanych własnych preliminarzy dochodów i wydatków na utrzymanie wydziału (dział 10) oraz otrzymanych z innych wydziałów (referatów) preliminarzy i materiałów budżetowych, o których wyżej wspomniano — zestawia projekt jednostkowego budżetu prezydium rady narodowej. Zestawienie projektu budżetu jednostkowego powinno być poprzedzone szczegółowym przeanalizowaniem i skontrolowaniem otrzymanych materiałów budżetowych w sposób przewidziany w § 6 ust. 5 instrukcji budżetowej Ministerstwa Finansów 2/52.

W przypadku rozbieżności zdań pomiędzy wydziałem finansowym a wydziałami fachowymi co do wysokości potrzebnych kredytów wzgl. planowanych dochodów, wydział finansowy wpisuje sumy przez siebie proponowane. Spór natomiast rozstrzyga prezydium rady narodowej, rozpatrując, zestawiony przez wydział finansowy, projekt jednostkowego budżetu prezydium rady narodowej.

Ustalony przez prezydium rady narodowej projekt jednostkowego budżetu powinien być zaopiniowany przez komisję finansów, budżetu i planu rady narodowej, celem przedłożenia go radzie narodowej do zatwierdzenia. W wyjątkowych przypadkach, gdy rada narodowa nie może powziąć uchwały w ustalonych terminach, można ograniczyć się do opinii komisji finansów, budżetu i planu.

Po zatwierdzeniu projektu budżetu przez radę narodową, wydział finansowy wprowadza uchwalone poprawki w odnośnych materiałach budżetowych, komunikując o nich zainteresowanym wydziałom (referatom), dla dokonania poprawek w szczegółowych preliminarzach wydziałów. Wydział finansowy prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej przesyła poprawiony projekt budżetu do wydziału finansowego prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Wojewódzki wydział finansowy przesyła projekt jednostkowego budżetu wojewódzkiego do Ministerstwa Finansów.

Równocześnie wydziały (referaty) fachowe prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej przesyłają odpowiednio dostosowane do projektu budżetu preliminarze, projekty planów przedsiębiorstw oraz pozostałe materiały wraz z wszystkimi wymaganymi załącznikami — do właściwych resortowo wydziałów prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Wydziały fachowe prezydium wojewódzkiej rady narodowej przesyłają materiały te do resortowo właściwych władz naczelnych.

4. Zestawienie zbiorczych budżetów powiatów

Na podstawie projektu jednostkowego budżetu powiatowego oraz projektów budżetów gmin i miast nie stanowiących powiatów, prezydium powiatowej rady na-

rodowej powinno opracować i zestawić projekt zbiorczego budżetu powiatu i przesłać go do prezydium wojewódzkiej rady narodowej w terminie do 31 sierpnia b. r.

Prace nad zestawieniem projektu zbiorczego budżetu powinny przebiegać w dwóch etapach:

- a) wydziały fachowe prezydium powiatowej rady narodowej na zasadzie otrzymanych szczegółowych preliminarzy od gmin i miast nie stanowiących powiatów, oraz uwzględniając własne preliminarze, zestawiają zbiorcze preliminarze dla całego powiatu i przesyłają je do wydziału finansowego prezydium powiatowej rady narodowej wraz z wszystkimi niezbędnymi materiałami budżetowymi,
- b) wydział finansowy prezydium powiatowej rady narodowej zestawia projekt zbiorczego budżetu powiatu,
- c) wydział finansowy prezydium powiatowej rady narodowej sporządza projekt planu regulacji zbiorczego budżetu powiatu.

Oczywiście w pracach wydziałów fachowych oraz wydziału finansowego prezydium powiatowej rady narodowej, powinno być uwzględnione szczegółowe sprawdzenie otrzymanych preliminarzy oraz innych materiałów budżetowych związanych z tymi preliminarzami, tak co do zgodności z wskaźnikami gospodarczego planu terenowego, limitami wydatków, limitami etatów administracyjnych, normami oraz pozostałymi wymogami przewidzianymi w obowiązujących instrukcjach budżetowych.

Wydział finansowy przedstawia projekt budżetu zbiorczego powiatu wraz z planem regulacji powiatowej komisji planowania gospodarczego oraz prezydium powiatowej rady narodowej, które zatwierdzają go po skontrolowaniu i zadecydowaniu o kwestiach spornych pomiędzy wydziałem finansowym, wydziałami fachowymi oraz prezydiami rad narodowych niższego szczebla.

Dalszy tryb przedstawiania projektu budżetu zbiorczego powiatu i plany regulacji do opinii komisji finansów, budżetu i planu oraz do zatwierdzenia radzie narodowej, tryb przeprowadzania poprawek oraz kierowania projektu zbiorczego budżetu oraz preliminarzy zbiorczych do wydziału finansowego i wydziałów fachowych prezydium wojewódzkiej rady narodowej — odbywa się analogicznie, jak to zostało omówione przy budżetach jednostkowych.

5. Zestawienie zbiorczych budżetów wojewódzkich

W skład zbiorczego budżetu województwa wchodzi: jednostkowy budżet wojewódzki, zbiorcze budżety powiatów oraz jednostkowe budżety miast stanowiących powiaty. Termin opracowania projektów zbiorczych budżetów województw oraz budżetu m. st. Warszawy i m. Łodzi ustalony jest na 20 września r. b.

Technika zestawiania zbiorczych budżetów województw jest analogiczna, jak przy zbiorczych budżetach powiatów.

Do dnia 20 września wydział finansowy prezydium wojewódzkiej rady narodowej powinien złożyć projekt zbiorczego budżetu województwa, wraz z projektem planu regulowania (w 3 egz.) do Ministerstwa Finansów, a wydziały fachowe obowiązane są w tymże terminie przedłożyć resortowo właściwym ministerstwom zbiorcze preliminarze, plany przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym oraz wszelkie związane z tym materia-

ły budżetowe, stosownie do instrukcji budżetowej Ministerstwa Finansów Nr 2/52.

Projekty budżetów terenowych na rok 1952 powinny być opracowane lepiej od budżetów na rok bieżący. Opracowując budżety terenowe lepiej, zrobimy dalszy krok w kierunku pogłębienia i utrwalenia socjalistycznego systemu budżetowego i wniesiemy wkład finansów w dzieło realizacji zadań Planu Sześcioletniego i socjalistycznego budownictwa.

Przedstawione wyżej ogólne zasady i szczegółowe instrukcje Ministerstwa Finansów określają warunki, którym powinny odpowiadać projekty budżetów terenowych na rok 1952. Wydaje się celowe podkreślić w zakończeniu najważniejsze z nich:

1. Wydatki i dochody projektów budżetów terenowych muszą być oparte o wskaźniki Narodowego Planu Gospodarczego. W związku z tym preliminarze jednostkowe i zbiorcze w zakresie gospodarki narodowej oraz usług socjalnych i kulturalnych muszą zawierać zadania planu gospodarczego wyrażone w sieci urządzeń i odpowiednich jednostkach miary. Organy finansowe na każdym szczeblu nie powinny włączać do projektów budżetów preliminarzy, które elementów tych nie zawierają. Należy bowiem mieć na uwadze, że również Ministerstwo Finansów nie będzie mogło włączyć do zbiorczego budżetu Państwa tych wydatków terenowych, które nie będą oparte o plan gospodarczy.
2. Projekty budżetów terenowych powinny zawierać szczegółową kalkulację opartą o normy, względnie analizę kosztów. Przyjęte do projektów budżetów wydatki powinny uwzględniać zadania oszczędnościowe, wynikające z prawa stałego obniżania kosztów w socjalistycznym gospodarstwie.
3. Projekty budżetów terenowych powinny mieścić się w ustalonych limitach wydatków, zaś przyjęte do projektów budżetów zatrudnienie w administracji terenowej nie może przekraczać ustalonych limitów etatów.
4. Przy opracowaniu projektów budżetów i preliminarzy muszą być ściśle przestrzegane zasady klasyfikacji dochodów i wydatków, ponieważ są one podstawowym warunkiem budowy zbiorczego budżetu Państwa i zachowania dyscypliny budżetowej, zarówno w okresie opracowania jak i wykonywania budżetów.
5. Projekty budżetów i preliminarzy powinny być zgodne z obowiązującymi ustawami, rozporządzeniami, uchwałami, zarządzeniami i instrukcjami organów centralnych.
6. Projekty budżetów i preliminarzy winny być sprawdzone pod względem rachunkowym i zaopatrzone we wszelkie wyjaśnienia i załączniki wymagane przez instrukcje budżetowe.
7. Opracowanie projektów budżetów i preliminarzy musi przebiegać na wszystkich szczeblach w ustalonych terminach. Konieczność dotrzymania terminów wynika z konstytucyjnego terminu uchwalenia budżetu Państwa. Nadto dotrzymanie terminów umożliwi przeprowadzenie wnikliwej analizy projektów preliminarzy i budżetów przez jednostki wyższego szczebla i prawidłowe zestawienie projektów budżetów zbiorczych.

J. STAROŚCIAK

Warty nocne przeciwpożarowe

Sprawa organizowania i wykonywania obowiązku wart nocnych przeciwpożarowych jest jedną z bardziej kłopotliwych spraw, z którymi spotyka się sołtys i gminna rada narodowa. Wyrazem tych kłopotów są podniesione wątpliwości, czy w ogóle istnieje obowiązek pełnienia tych wart, jeśli zaś tak, to kto go może wprowadzić, kto jest zobowiązany do pełnienia tych wart i jakie są właściwe obowiązki wartownika.

Obowiązek wart przeciwpożarowych do roku 1934 opierał się na przepisach państw zaborczych. Po roku 1934 obowiązek pełnienia wart przeciwpożarowych przewidywała ustawa o ochronie przed pożarami i innymi klęskami. Obecnie nie obowiązują zarówno ustawa 1934 r. jak i inne przepisy w tej sprawie sprzed I Wojny Światowej. Zostały one zastąpione ustawą z dnia 4.II. 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej i jej organizacji¹⁾. Władzą naczelną w zakresie ochrony przeciwpożarowej w osiedlach jest Minister Gospodarki Komunalnej. Został też on upoważniony do wydawania bardziej szczegółowych przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej. Korzystając z tego upoważnienia, Minister Gospodarki Komunalnej wydał również szczegółowe przepisy o pełnieniu wart dla ochrony przeciwpożarowej. Przepisy te ogłoszone zostały w Monitorze Polskim (Nr A-11 z r. 1951 poz. 166).

Jak przedstawia się obowiązek pełnienia wart nocnych w świetle tych przepisów?

Przed wszystkim w ujęciu tych przepisów warty nocne przeciwpożarowe są jak gdyby przedłużonym ramieniem straży pożarnej. Dlatego też pełnienie przez wartowników funkcji dozorcę sklepu spółdzielni, czy dozorcę robót drogowych jest spaceniem celu przeciwpożarowej warty nocnej, albowiem wartownik powinien obchodzić cały, wyznaczony mu okręg, a nie pełnić wartę w jednym miejscu.

Istniejące przepisy przewidują w zasadzie możliwość wprowadzenia tylko nocnej warty przeciwpożarowej. Wprowadzenie obowiązku warty nocnej na terenie gminy lub miasta nastąpić może na podstawie uchwały rady narodowej tej gminy lub miasta, o ile szczególne warunki gminy lub miasta tego wymagają (np. zwarta zabudowa drewniana, bliskość kolei itp.).

W okresie szczególnego niebezpieczeństwa (długotrwała susza, okres omłotów, żniw itp.) rada narodowa może wprowadzić również obowiązek dziennych wart przeciwpożarowych.

Wobec tego, iż obowiązek pełnienia nocnych wart przeciwpożarowych jest jedną z form współdziałania w akcji ratowniczej straży pożarnej, do wykonywania tego obowiązku mają zastosowanie przepisy art. 13 ustawy przeciwpożarowej, nakładającego ten obowiązek na wszystkie osoby na terenie gminy (miasta), chyba, że od obowiązku tego wyraźnie są zwolnione. Zwolnienia przewiduje bądź sama ustawa, bądź też wydane na jej podstawie zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dn. 29.I. 1951 r.

Wprowadzając obowiązek wart nocnych, gminna (miejska) rada narodowa powinna mieć na uwadze, że do pełnienia służby w wartach przeciwpożarowych mo-

gą być powoływane osoby jedynie w miejscu swego zamieszkania, oraz że z mocy prawa zwolnione są od obowiązku pełnienia wart nocnych osoby chore i niezdolne do pełnienia warty wskutek ułomności, kobiety w ciąży lub sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 7, osoby przed ukończeniem 16 lat i po ukończeniu 60 lat życia, posłowie na Sejm, członkowie prezydów rad narodowych, żołnierze w służbie czynnej, duchowni, lekarze, uczniowie szkół podstawowych, średnich i wyższych, pracownicy liniowi ochrony przeciwpożarowej oraz pracownicy organów służby bezpieczeństwa, M. O. oraz ORMO — a to ci ostatni ze względu na obciążający ich obowiązek nadzoru nad bezpieczeństwem i spokojem na całym terenie gminy tak w czasie dziennym, jak i nocnym.

Wszystkie inne osoby mieszkające na terenie gminy lub miasta podlegają obowiązkowi pełnienia wart nocnych i gminna (miejska) rada narodowa nie powinna w swej uchwale rozszerzać grona osób generalnie zwolnionych od obowiązku pełnienia wart nocnych. W szczególności za niepożądane zjawisko uważać należy zwalnianie od obowiązku warty nocnej np. członków rad narodowych, członków Związku Samopomocy Chłopskiej itp. W szczególnych jednak przypadkach, gdy pełnienie warty nocnej przez określonego obywatela wpłynęłoby hamująco na sprawność pracy jakiegoś urzędu, przedsiębiorstwa czy instytucji, prezydium tej rady narodowej, która uchwaliła obowiązek warty nocnej, może zwolnić takiego obywatela od pełnienia obowiązku warty nocnej na jego wniosek potwierdzony przez jego władzę przełożoną i uwzględniający okoliczności uzasadniające zwolnienie. Oczywiście, iż rada narodowa i jej komisje (a w szczególności komisja urządzenia osiedli) mogą i powinny co pewien czas kontrolować, czy zwolnienia indywidualne są przez prezydium rady narodowej stosowane prawidłowo, czy nie mają one charakteru masowego itp.

Wprowadzając obowiązek wart przeciwpożarowych, rada narodowa powinna ustalić, w jakim zakresie dopuszczalne jest zastępstwo przy pełnieniu tego obowiązku (np. czy syn może pełnić wartę za ojca, kto pełni wartę za czasowo chorego itp.). W tym zakresie należy mieć na uwadze dwa ograniczenia, a mianowicie: dopuszczalne jest z mocy przepisów o wartach nocnych wzajemne zastępowanie się przez członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz, że niedopuszczalne jest nakładanie przez rady specjalnych podatków (danin przymusowych) na utrzymanie z tych opłat stróża nocnego, który by zwalniał mieszkańców od obowiązku warty nocnej.

Zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z 29. I. 1951 r. określa obowiązki wartującego w ten sposób, że należy do niego „czuwanie nad przeciwpożarowym bezpieczeństwem powierzonego rejonu i niezwłoczne alarmowanie o pożarze lub groźbie jego powstania”.

Skoro już gminna (miejska) rada narodowa uchwaliła wprowadzenie warty nocnej (lub i dziennej), plan pełnienia wart nocnych ustala prezydium gminnej rady narodowej. Wobec tego, że mieszkańcy mogą być pociągani do pełnienia wart nocnych tylko w tym osiedlu, w którym zamieszkują, plan powinien być sporządzony dla każdej gromady oddzielnie. Prezydium gminnej ra-

¹⁾ Ustawa zamieszczona w Nr 6 Dziennika Ustaw z 1950 r. pod poz. 51.

dy narodowej, ustalając plan wart — przed jego ostatecznym przyjęciem — obowiązane jest wysłuchać sołtysa odnośnie gromady. Wskazane jest, aby sołtys przed przedstawieniem prezydium swego stanowiska w tej sprawie porozumiał się z istniejącą na terenie gromady komisją lub aktywem gromadzkim. Aby uniknąć jakichkolwiek nadużyć przy sporządzaniu takiego planu, przepisy przewidują, że plan ten powinien być podany do wiadomości publicznej mieszkańców gromady. Plan powinien w szczególności zawierać: 1) podanie miejscowości, w których na terenie gromady wprowadza się obowiązek warty przeciwpożarowej, 2) okres, na jaki warty ta została ustanowiona, 3) nazwiska i imiona osób obowiązanych do pełnienia warty, ich adresy, szczególne terminy (dni, godziny), w których poszczególne osoby mają pełnić warty oraz miejsce zmiany wartowników, 4) pouczenie o karalności opuszczenia warty nocnej. Po wywieszeniu wykazu nie ma już potrzeby wysyłania do poszczególnych osób imiennych wezwań do pełnienia warty.

Czas pełnienia służby przez jednego wartownika nie może przekraczać w okresie zimowym 2 godzin, a w okresie letnim 4 godzin. Pełnienie warty nocnej przeciwpożarowej nie zwalnia od normalnych obowiązków w dniu następnym. Zmiana warty następuje w określonym pomieszczeniu. W pomieszczeniu tym winna znajdować się „księga wartownika“, w której każdy wartownik wpisuje swe przyjście i odejście oraz szczególne spostrzeżenia.

Układając obowiązki wartownika, przyjęte należy, iż rejon obchodu wartownika nie powinien obejmować mniej niż 40 nieruchomości. Wartownik obowiązany jest zgłaszać do sołtysa lub prezydium gminnej rady narodowej (MRN) wszelkie spostrzeżenia o wykroczeniach

przeciw przepisom przeciwpożarowym. Wnioski te powinny być przekazane do władz upoważnionych do nakładania kar administracyjnych. Wartownik przeciwpożarowy powinien się zachowywać tak, jak „na warcie“, tj. nie wolno mu leżeć, przesiadywać u sąsiada na pogawędce itp. Naruszenie tych obowiązków — jeśli w tym czasie wybuchł pożar — może pociągnąć za sobą dla wartownika poważną odpowiedzialność administracyjną lub nawet sądową. Przy wykonywaniu swych obowiązków wartownik powinien nosić odznakę (np. opaskę) i może wchodzić na teren cudzej nieruchomości, jeśli to jest niezbędne dla wykonania jego zadań (ale nie może wchodzić na teren nieruchomości, gdzie wejście jest specjalnym zarządzeniem wzbronione — np. teren wojskowy).

Do kontroli wartowników powołane są bądź osoby upoważnione przez prezydium gminnej rady narodowej, bądź komendanci straży pożarnych, bądź wreszcie władze bezpieczeństwa.

Podany obowiązek wart przeciwpożarowych nie wyczerpuje oczywiście wszystkich obowiązków związanych z ochroną przeciwpożarową — obowiązki te są znacznie szersze, jak np. dostarczenie przyborów do akcji ratowniczej, obowiązek udziału w tej akcji itp.

Ponadto zaznaczyć należy, iż omówiony obowiązek wart (nocnych lub dziennych) dotyczy wart przeciwpożarowych. Mogą istnieć przypadki, że konieczne jest wprowadzenie innego jeszcze obowiązku wartowniczego np. wart przeciwpowodziowych.

Warty te, o ile nie zostały przewidziane przez specjalne ustawy, mogą wprowadzać prezydium wojewódzkich rad narodowych w drodze t. zw. rozporządzeń porządkowych ogłaszanych w Dziennikach Wojewódzkich poszczególnych województw.

STANISŁAW GEBERT

Zadania wydziałów prawnych prezydiów Woj. R. N.*)

3. POMOC PRAWNA

Dopóki komórki prawne prezydiów Woj. R. N. nie uzyskały charakteru organów zastępstwa prawnego, zadania ich w zakresie pomocy prawnej były stosunkowo niewielkie. Samodzielne referaty prawne służyły poradą prawną we wszystkich zagadnieniach prawnych wydziału ogólnego i wszystkie zasadnicze decyzje tego wydziału powinny być podlegać ocenie samodzielnego referatu prawnego co do prawidłowości sformułowań. W stosunku do innych wydziałów, referat udzielał jedynie doraźnych opinii prawnych, nie był jednak powołany do merytorycznego załatwienia spraw nie opracowanych, a więc nadesłanych mu w surowej formie przez resortowe wydziały. W wypadkach, w których obsada wydziałów społeczno-administracyjnych była słaba, wydziały te dostarczały stosunkowo najwięcej pracy samodzielnemu referatowi prawnemu. W żadnym wypadku samodzielny referat prawny nie powinien być pełnił roli biura porad dla zakładów, przedsiębiorstw i instytucji podległych radzie narodowej, a tym mniej dla organów niepodporządkowanych radzie narodowej.

Przejęcie majątku b. związków samorządu terytorialnego przez Państwo stworzyło podstawę do przekazania Prokuratorii Generalnej obrony interesów majątkowych rad narodowych w zakresie, który nie pod-

pada pod kompetencje komisji arbitrażowych. Samodzielny referat prawny był komórką prezydium, powołaną do czuwania nad tym, aby sprawy były właściwie i na czas kierowane do Prokuratorii Generalnej. Zasady współpracy prezydiów rad narodowych z organami Prokuratorii Generalnej w terenie, zostały ustalone w drugiej połowie 1950 r. okólnikiem Zespołu II Prezydium Rady Ministrów. Jednakowoż okólnik ten wychodził z założenia, że terenowe organa Prokuratorii zostaną dostosowane do organizacji rad narodowych na stopniu wojewódzkim.

W tej formie dostosowanie organizacji (czyli rozbudowa terenowych organów Prokuratorii) nigdy nie nastąpiło, gdyż rozważanie tego zagadnienia doprowadziło do wniosku, że trzeba od razu pójść krok dalej, mianowicie nie tylko dostosować dotychczasową organizację Prokuratorii do zasięgu terytorialnego wojewódzkich rad narodowych, ale przekazać prezydiom zakres działania terenowych organów Prokuratorii, czyli znieść Prokuratorie w ich dotychczasowej formie, co też uczynił dekret z dn. 29.III.51 r. o organach zastępstwa prawnego (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 159).

Oczywiście prezydiom rad narodowych można było przekazać tylko zastępstwo procesowe przed sądami

*) Dokończenie artykułu zamieszczonego w poprzednim numerze „Rady Narodowej“.

wojewódzkimi i powiatowymi, a nie przed Sądem Najwyższym, oraz pomoc prawną władzom, urzędom, instytucjom i przedsiębiorstwom w terenie, a nie pełną obronę prawną władz naczelnych.

Dla trzech zagadnień, nie przekazanych prezydiom rad narodowych mianowicie: a) zastępstwa przed Sądem Najwyższym, b) zastępstwa przed innymi sądami na terenie m. st. Warszawy w sprawach, związanych z działaniem władz naczelnych, banków, jak również urzędów, instytucji i przedsiębiorstw, nie podporządkowanych Radzie Narodowej m. st. Warszawy lub Warszawskiej Woj. R. N., c) opinii i pomocy przy opracowywaniu aktów prawnych na żądanie władz naczelnych, urzędów centralnych i naczelnich organów banków państwowych, — dekret z dn. 29.III.51 r. utworzył Urząd Zastępstwa Prawnego. Poza tymi trzema zagadnieniami, wszystkie inne z zakresu pomocy prawnej przeszły na komórki prawne prezydiów rad narodowych w związku z czym dotychczasowe samodzielne referaty prawne prezydiów wojewódzkich rad narodowych ulegają przekształceniu na wydziały prawne, które w dekrecie z dn. 29.III.51 r. określone zostały, na równi z Urzędem Zastępstwa Prawnego, jako organa zastępstwa prawnego.

A. Istota pomocy prawnej

Pomoc prawna, która weszła w zakres działania wydziałów prawnych, określona została przez dekret z dn. 29.III.51 r. następująco:

- 1) pomoc prawna polega na zastępstwie w sprawach cywilnych przed sądami, na udzielaniu opinii prawnych i na współdziałaniu w opracowywaniu aktów prawnych (art. 2),
- 2) obowiązek udzielania pomocy prawnej jest niezależny od tego, czy jednostka potrzebująca pomocy jest lub nie jest podporządkowana radzie narodowej (art. 10 ust. 1),
- 3) z pomocy prawnej korzystają władze, urzędy, państwowe instytucje, przedsiębiorstwa i banki, przedsiębiorstwa pozostające pod zarządem państwowym oraz gminne kasy spółdzielcze, przy czym Rada Ministrów może zlecić w trybie rozporządzenia udzielanie pomocy prawnej również określonym organizacjom i instytucjom społecznym (art. 1),
- 4) korzystanie z pomocy prawnej zależy od uznania zainteresowanej jednostki, jeżeli chodzi o uzyskanie opinii prawnej lub pomocy przy opracowaniu aktu prawnego (art. 4), natomiast w zakresie zastępstwa sądowego władze, urzędy, instytucje państwowe i przedsiębiorstwa, pozostające pod zarządem państwowym — **muszą** się zwrócić do wydziału prawnego właściwego prezydium Woj. R. N., a nie mogą wykonywać zastępstwa sądowego przez własne organa (art. 3 ust. 1). W tym zakresie zatem zadania wydziałów prawnych oparte są o zasadę wyłączności, jednakowoż określone władze lub urzędy (a więc nie instytucje państwowe lub przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym) mogą zostać upoważnione w drodze rozporządzenia Rady Ministrów do wykonywania zastępstwa sądowego w określonym w tym rozporządzeniu zakresie przez własne organa (art. 3 ust. 2).

Natomiast wydziały prawne nie wykonują zastępstwa sądowego państwowych przedsiębiorstw, banków

i gminnych kas spółdzielczych z mocy prawa, lecz tylko na podstawie i w granicach zlecenia, udzielonego w trybie zarządzenia właściwego ministra, za zgodą Prezesa Rady Ministrów (art. 3 ust. 3). Dotychczasowe zarządzenia w tym zakresie, wydane przed wejściem w życie dekretu z dn. 29.III.51 r., zostały utrzymane w mocy (art. 20).

Tryb pracy wydziałów prawnych w zakresie pomocy prawnej reguluje uchwalona przez Radę Ministrów Instrukcja Nr. 16.

B. Tryb pomocy prawnej pozasądowej

O udzielenie opinii prawnej lub o współdziałanie w opracowaniu umów i innych aktów prawnych, mogą się do wydziału prawnego zwracać zarówno poszczególne komórki organizacyjne samego prezydium, jak i jednostki niepodporządkowane radzie narodowej (z wyjątkiem władz naczelnych, urzędów centralnych i naczelnich organów banków państwowych, gdyż te zwracają się do Urzędu Zastępstwa Prawnego). Oczywiście w stosunku do komórek organizacyjnych samego prezydium rady narodowej, wydział prawny nie może się ograniczać do roli całkowicie biernej i działać wyłącznie na żądanie poszczególnych wydziałów prezydium. Tego zagadnienia nie reguluje Instrukcja Nr. 16, gdyż właściwe ustawienie wydziału prawnego w ramach ogólnej organizacji prezydium wymaga doświadczenia i praktyki oraz będzie się stopniowo realizować w myśl wytycznych, które na podstawie uzyskanych doświadczeń formułować będzie Zespół II Prezydium Rady Ministrów, oraz w myśl ustaleń, uzyskiwanych na wspólnych naradach kierowników wydziałów prawnych, jakie organizować będzie Zespół II.

Utworzenie wydziałów prawnych stworzyło przesłanki do wypełniania roli, której samodzielne referaty prawne nie mogły podjąć: do czuwania od strony prawnej nad pracą poszczególnych wydziałów prezydium Woj. R. N. Tak, jak wydział finansowy czuwa nad prawidłowością gospodarki finansowej wszystkich wydziałów, pożądane jest, by wydział prawny czuwał nad prawidłowością rozwiązywania zagadnień prawnych przez wszystkie wydziały. Czuwać — to znaczy pomagać, służyć swym doświadczeniem, zwracać uwagę na uchybienia, wyjaśniać wątpliwości i w rezultacie przyczyniać się do usuwania trudności w prawidłowym ustawieniu pracy na danym odcinku. Nie czuwa ten kto nie interesuje się pracą innych, tylko czeka aż się do niego zwrócą. Ale czuwanie nie polega też na tym, aby przejmować od wydziałów załatwianie spraw, aby przyzwyczajając wydziały do spychania swej pracy na wydział prawny, do zaopatrzenia każdego aktu mechaniczną adnotacją „Wydziałowi Prawnemu do wypowiedzenia.. się“, krótko mówiąc do spychania na wydział prawny nie tylko swojej pracy, ale, co gorsza, odpowiedzialności za nią. Nawet wówczas, gdy poszczególne wydziały sam opracowuje sprawy, ale każda z nich przesysia mechanicznie wydziałowi prawnemu do wglądu, jest to praktyka niebezpieczna, gdyż ani wydział prawny nie może oceniać **wszystkich** spraw, ani wydział fachowy nie powinien zrzucać z siebie odpowiedzialności za załatwienie **każdej** sprawy.

Między biernym oczekiwaniem wydziału prawnego na udokumentowane zapytanie, a spychaniem na wydział prawny odpowiedzialności za każdy akt, — leży właściwe ustawienie pracy wydziału prawnego. Do wydziału prawnego należy zwracać się nie o załatwienie sprawy, lecz o rozstrzygnięcie konkretnego zagadnie-

nia prawnego. Rozstrzygnięcie to będzie wykorzystane przez fachowy wydział przy załatwianiu analogicznych spraw w przyszłości. Niektóre z tych zagadnień będą miały zasadniczy charakter kompetencyjny, np. jakie zagadnienia z zakresu działania wydziału społeczno-administracyjnego, albo jakie zagadnienia wodno-melioracyjne, należące do właściwości wydziałów rolnictwa, powinny być przekazane wydziałowi prawnemu do rozstrzygnięcia, albo też jakie sprawy PUR-u, nie załatwione w okresie jego likwidacji, tj. do dn. 1 lipca 51 r., mają być przejęte przez wydział prawny. Trudniejsze zagadnienia, powinny być uzgadniane z właściwymi członkami prezydium, a niekiedy będą nawet wymagały uchwały prezydium.

Wszystkie zasadnicze umowy powinien opracować wydział prawny. § 20 Instrukcji Nr 16 wymaga, aby projekt opracował zainteresowany wydział i przelał wydziałowi prawnemu wraz z wyjaśnieniami i załącznikami. Należy ten przepis tak rozumieć, że wydział prawny musi być dokładnie poinformowany o co chodzi — i za dostarczenie wszystkich istotnych dla sprawy danych odpowiada fachowy wydział, ale wobec niedostatecznego często przygotowania wydziału fachowego, wydział prawny musi sam badać, czy otrzymał wszystkie potrzebne dane, a nie mechanicznie opierać się tylko na tym, co mu przesłano.

Projekty zasadniczych instrukcji, okólników i zarządzeń, formułowanych przez wydziały fachowe, powinny być również przesłane wydziałowi prawnemu do wypowiedzenia się, wydział prawny powinien bowiem czuwać zarówno nad zgodnością ich z prawem Polski Ludowej, jak też prawidłowością redakcji. Redakcja przepisów wykazuje ciągle jeszcze bardzo poważne braki — przepisy są często rozwickle, chaotycznie ułożone, posługują się niejednorodną nomenklaturą, niejasno określają czego i od kogo wymagają. Wadliwie sformułowany przepis zamiast usprawnić pracę, dezorganizuje ją.

Wydział prawny powinien prowadzić zbiór wszystkich instrukcji, zarządzeń i okólników, wydawanych przez poszczególne wydziały, zawierających w sobie elementy prawne, a także zasadniczych, precedensowych decyzji w sprawach indywidualnych. Zbiór taki jest konieczny, aby wydział prawny mógł zajmować przy załatwianiu konkretnych spraw stanowisko, zgodne z ogólną linią reprezentowaną przez prezydium, ponadto zaś dzięki bieżącemu otrzymywaniu od fachowych wydziałów materiałów do tego zbioru, wydział prawny może wykazać inicjatywę i zwracać fachowym wydziałom uwagę na prawne błędy i wady w ich pracy, nie czekając na zapytanie z ich strony.

Pożądane jest również, aby kierownik wydziału prawnego na naradach roboczych kierowników wydziałów prezydium Woj. R. N. omawiał dostrzeżone uchybienia prawne i braki w pracy poszczególnych wydziałów.

§ 21 Instrukcji Nr. 16 wymaga, aby wszystkie pisma wydziału prawnego z zakresu pomocy prawnej były podpisywane przez kierownika wydziału i referenta sprawy. Ścisłe przestrzeganie tego przepisu jest konieczne w sprawach zasadniczych, natomiast w codziennych stosunkach z poszczególnymi komórkami organizacyjnymi prezydium oczywiście częste będą wypadki wyjaśnień bezpośrednich, udzielanych przez odpowiedniego pracownika wydziału, bez przestrzegania specjalnych formalności. Będzie to jednak wówczas je-

dynie doraźna pomoc, a nie formalne stanowisko wydziału prawnego.

W stosunku do poszczególnych jednostek organizacyjnych, niepodporządkowanych radzie narodowej przepis § 21 powinien być ściśle przestrzegany, tzn. każde załatwienie sprawy musi być podpisane przez kierownika wydziału prawnego (lub zastępującego go pracownika) i referenta sprawy. W stosunku do tych jednostek wydział prawny nie działa nigdy z własnej inicjatywy, lecz jedynie na ich żądanie.

Niezależnie od tego, na czyj użytek formuluje się opinie, należy pamiętać, aby sformułowanie jej odpowiadało praktycznemu celowi, któremu opinia ma służyć. Opinia nie powinna być zawiłym elaboratem prawnym, na podstawie którego dana jednostka organizacyjna dalej nie wie co konkretnie ma robić. Np. w drugiej połowie 1950 r. Zespół II Prezydium Rady Ministrów otrzymał do wglądu opinię prawną, udzieloną na zapytanie jednego prezydium Woj. R. N. jakich formalności należy dokonać aby wejść w posiadanie pewnej nieruchomości, potrzebnej dla realizacji Narodowych Planów Gospodarczych. W odpowiedzi na to proste zapytanie, prezydium otrzymało wywód, który istotnie omawiał wszechstronnie zagadnienie na przeszło 20 stronach maszynopisu, i w zakończeniu na trzech i pół stronach wyliczał czynności, które należało by przedsięwziąć, przy czym praktycznie zajęłyby one tyle czasu, że uzyskana porada była dla prezydium całkowicie bezużyteczna. Pierwszym wnioskiem z tego przykładu jest, że opinia powinna być trafna, ale nie uczona, krótko uzasadniona, ale nie podmurowana traktatem prawnym. Referent sprawy, jeżeli to uważa za celowe, może w swoich aktach odnotować sobie dodatkowe uwagi, uzasadniające dlaczego zajął właśnie takie stanowisko, ale wydział fachowy musi już otrzymać tylko krótką odpowiedź na swoje pytanie i przytoczenie odpowiedniego przepisu prawnego. Po drugie, wydział prawny nie ma za zadanie teoretycznie rozważać oderwane od życia zagadnienie prawne, lecz powinien starać się wejść w sytuację pytającego i udzielić mu realnej pomocy, tzn. wyjaśnić, w jaki sposób i w oparciu o jaki przepis prawny cel, zamierzony przez pytającego, da się najłatwiej i najszybciej zrealizować.

C. Tryb pomocy prawnej sądowej

W znanych sobie sprawach na terenie prezydium rady narodowej, wydział prawny może i powinien sam występować z inicjatywą, gdy uważa za celowe skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego, przede wszystkim jednak — a zawsze w stosunkach z jednostkami niepodporządkowanymi radzie narodowej — wydział prawny wytacza powództwo, bądź wstępuje do toczącej się sprawy jedynie na wniosek zainteresowanej jednostki (§ 11 ust. 1), chyba, że wyjątkowo pilność sprawy wymaga podjęcia przez wydział prawny czynności z własnej inicjatywy, z obowiązkiem zawiadomienia o tym danej jednostki (§ 11 ust. 3).

Wydział prawny nie jest związany wnioskiem danej jednostki (§ 12), ani wskazaniem, otrzymywanymi od niej w toku procesu (§ 14 ust. 1), ale w przypadku różnicy zdań musi się zwrócić o rozstrzygnięcie do Urzędu Zastępstwa Prawnego (§ 14 ust. 2). Mianowicie Urząd Zastępstwa Prawnego, który udziela pomocy prawnej władzom naczelnym, może najłatwiej — znając ich nastawienie — uzgodnić z nimi stanowisko w konkretnej sprawie.

Wydział prawny prezydium Woj. R. N. działa tylko w sprawach cywilnych rozpatrywanych przez sąd wojewódzki lub powiatowy na terenie danego województwa. Jeżeli poszczególne czynności prowadzi sąd poza terenem danego województwa, wydział prawny może się zwrócić o podjęcie danej czynności przez właściwy miejscowy wydział prawny (bądź przez Urząd Zastępstwa Prawnego — § 9).

Do zakresu działania wydziału prawnego należy również opracowanie i wniesienie środka odwoławczego, chociażby zastępstwo przed sądem wyższej instancji do jego zakresu działania nie należało (§ 10).

Koszty procesu ponosi zainteresowana w sprawie jednostka, a zasądzone wynagrodzenie za prowadzenie sprawy stanowi dochód budżetowy wydziału prawnego (§ 17).

Pisma wydziału z zakresu zastępstwa sądowego podpisuje kierownik wydziału i referent sprawy (§ 22). Na podejmowanie czynności procesowych, odpowiedziani pracownicy wydziału prawnego posiadają ogólne upoważnienie, podpisane przez kierownika wydziału i zaopatrzone pieczęcią prezydium Woj. R. N. (§ 16). Czynności procesowe „prostsze i mniejszej wagi” mogą być na podstawie pełnomocnictwa, dotyczącego określonej sprawy, zlecane i innym pracownikom prezydium, albo osobom, wyznaczonym przez zainteresowaną jednostkę organizacyjną (§ 8 ust. 2). Wystawianie pełnomocnictw przez wydział prawny na rzecz adwokatów dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy w siedzibie danego sądu nie ma organu zastępstwa prawnego, a zachodzą istotne trudności w delegowaniu na rozprawę pracownika zainteresowanej jednostki lub prezydium rady narodowej. Przepis ten nie dotyczy oczywiście adwokatów, zatrudnionych w wydziale prawnym.

D. Stanowiska referendarskie

Instrukcja Nr 16 postanawia, że prowadzenie czynności pomocy prawnej powinno być powierzane z reguły tylko pracownikom, zajmującym stanowiska referendarskie, t. zn. starszym rzecznikom prawnym, rzecznikom prawnym i radcom do spraw zastępstwa prawnego, oraz aplikantom.

Wymogi do zajmowania stanowisk referendarskich w organach zastępstwa prawnego określiło rozporządzenie wykonawcze Rady Ministrów do art. 15 dekretu z dnia 29 marca 1951 r. Wymagane jest ukończenie wyższych studiów prawniczych, oraz — z wyjątkiem osób, które złożyły egzamin referendarski w b. Prokuraturii Generalnej lub zostały od tego egzaminu zwolnione, albo które posiadają kwalifikacje, uprawniające do wpisu na listę adwokatów — odbycie dwuletniej aplikacji w organach zastępstwa prawnego i złożenie egzaminu referendarskiego przed komisją egzaminacyjną, ustanowioną przy Urzędzie Zastępstwa Prawnego (§ 1, 2, 6). Przedmiotem egzaminu jest ogół przepisów z zakresu prawa obowiązującego w Polsce, znajomość podstaw marksizmu-leninizmu oraz wiedza o Polsce Ludowej i świecie współczesnym (§ 8).

Ze sformułowania art. 15 dekretu z dn. 29 marca 1951 r. oraz § 8 Instrukcji Nr 16 wynika, że obsada wydziału prawnego ma być wyraźnie fachowa. Wprawdzie przepisy te dotyczą tylko jednej funkcji wydziału prawnego, mianowicie jako organu zastępstwa prawnego, niewątpliwie jednak obsługa prawna własnej rady narodowej i jej prezydium oraz nadzór nad legalnością

uchwał prezydiów rad narodowych niższego stopnia, a częściowo również redagowanie dziennika urzędowego Woj. RN — wymaga w niemniejszym stopniu gruntownego przygotowania fachowego.

Obecna obsada wydziału prawnego zostanie skompletowana spośród pracowników b. Prokuraturii Generalnej, oraz dotychczasowych samodzielnych referatów prawnych. Pracownicy tych ostatnich albo posiadają uprawnienia do wpisu na listę adwokatów i z tego tytułu zajmują stanowiska referendarskie, albo mają tylko ukończone wyższe studia prawnicze, wówczas wejść w skład wydziałów jako aplikanci, jeżeli Prezes Rady Ministrów nie skorzysta względem nich z uprawnienia zwolnienia ich z aplikacji i egzaminu referendarskiego, bądź wreszcie, jeśli nie mają odpowiednich studiów, będą mogli być wykorzystani na stanowiskach niereferendarskich, np. przy administracji dziennika urzędowego Woj. RN.

E. Przejęcie czynności pomocy prawnej

Określając wydziały prawne, jako organa zastępstwa prawnego, dekret z dnia 29.III.51 r. wymienia komórki, które dopiero powstają w wyniku rozbudowy dotychczasowych komórek prawnych prezydiów wojewódzkich rad narodowych. Do czasu przekształcenia samodzielnych referatów prawnych na wydziały prawne, dotychczasowe organa Prokuraturii Generalnej działają nadal (art. 19). Przekształcenie następuje w dwu etapach. Z dniem 1 lipca utworzono wydziały prawne prezydiów Woj. R. N. tam, gdzie istniały już organa b. Prokuraturii, a więc w prezydium Woj. R. N. w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Warszawie, Wrocławiu oraz w prezydiach rad narodowych w m. st. Warszawie i m. Łodzi (§ 1 Instrukcji Nr 16).

Wobec wydania zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, przewidzianego przez art. 19 ust. 2 dekretu z dnia 29.III.1951 r., terenowe organa b. Prokuraturii przestały istnieć z dniem 1 lipca 1951 r. i funkcje ich przeszły na właściwe wydziały prawne prezydiów Woj. R. N., które w szczególności przejęły sprawy procesowe, wszczęte, bądź prowadzone dotychczas przez b. Prokuratorie. Skutkiem przejmowania nie można było dopuścić do zwłoki w podjęciu pilnych czynności, np. wydział prawny Prezydium Rady Narodowej w m. Łodzi nie mógł zaniedbać podjęcia pilnej czynności w sprawie, prowadzonej dotychczas przez Zespół Delegacyjny Prokuraturii w Łodzi, zastępując się tym, że sprawa objęta została w dn. 1 lipca właściwością wydziału prawnego Prezydium Woj. R. N. w Łodzi (§ 4 ust. 2 Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów). Na tym pierwszym etapie, gdy wydziały prawne istnieją tylko w niektórych prezydiach, poszczególne wydziały prawne sprawują zastępstwo prawne również dla terenów sąsiednich województw, w których nie powołano jeszcze wydziału prawnego, a więc wydział prawny Prezydium Woj. R. N. w Warszawie dla województw: białostockiego i lubelskiego. — w Gdańsku dla województw: koszalińskiego, olsztyńskiego i szczecińskiego, — w Katowicach dla województwa opolskiego i w Poznaniu dla województwa zielonogórskiego (§ 24 Instrukcji Nr 16). To przejściowe rozwiązanie nie powinno nastęrczać większych trudności, gdyż taka właśnie była właściwość terytorialna dotychczasowych organów terenowych b. Prokuraturii Generalnej.

W prezydiach, w których z dniem 1 lipca 1951 r. nie powstały wydziały prawne, działają nadal samodzielne referaty prawne. Nie są one jednak organami zastępstwa prawnego i wszelkie sprawy z tego zakresu prowadzi właściwy wydział prawny sąsiedniego województwa, który może już obecnie zlecać zastępstwo sądowe pracownikom prezydium rady narodowej w tym województwie, gdzie znajduje się sąd, przed którym toczy się sprawa. Pracownicy samodzielnego referatu prawnego będą zatem już obecnie podejmować się zastępstwa sądowego, ale jedynie na zlecenie właściwego wydziału prawnego (§ 24 ust. 3 Instr. Nr 16). Rozbudowa samodzielnymi referatami prawnymi, nieprzekształconymi 1 lipca na wydziały, może odbywać się stopniowo. W tym celu Prezes Rady Ministrów został upoważniony do przenoszenia w tym okresie pracowników wydziałów i samodzielnymi referatami prawnymi (§ 25), oraz do uruchomienia z budżetu b. Prokuraturii Generalnej kredytów, potrzebnych ze względu na aktualny stan organizacyjny poszczególnych wydziałów prawnych (§ 27). Koszty wydziałów prawnych, łącznie ze stopniowym powiększaniem poszczególnych samodzielnymi referatami prawnymi, nie obciążają zatem w r. 1951 budżetów terenowych, gdyż będą pokrywane z budżetu centralnego.

Z chwilą, gdy zainteresowane prezydium Woj. R. N. dojdzie do przekonania, że stopień przygotowań organizacyjnych umożliwi już przekształcenie samodzielnego referatu prawnego na wydział, wówczas podejmuje uchwałę o utworzeniu wydziału prawnego. Uchwała ta wymaga zgody Prezesa Rady Ministrów. Wydziały prawne nie mogą jednak być utworzone później, niż 1 stycznia 1952 r. (§ 1 ust. 2 Instr. Nr 16).

Tym samym wszystkie prezydium Woj. R. N. preliminują budżety na r. 1952, powinny już uwzględnić wydziały prawne. Etaty wydziałów prawnych ustalone zostaną w obecnym roku przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Państwowej Komisji Etatów, uzgodniony z Zespołem II Prezydium Rady Ministrów (§ 26 Instr. Nr 16).

Pracownicy b. Prokuraturii Generalnej, przechodząc do pracy w wydziałach prawnych, zachowują dotychczasowe grupy uposażenia, nawet jeśli są wyższe od wymaganych dla danych stanowisk. Na podstawie uchwały Rady Ministrów, wydanej z mocy art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4.II.1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 39), pracownicy wydziałów prawnych korzystają z identycznych dodatków do uposażeń za stawiennictwo w sądzie, jak dotychczasowi pracownicy Prokuraturii Generalnej, t. zn. przysługuje im 15 zł za dzień, w którym stawali w sądzie, jednak nie więcej, niż 120 zł miesięcznie. Dodatek ten nie podlega podatki od wynagrodzeń, ale nie przysługuje pracownikom, otrzymującym dodatek specjalny (Monitor Polski Nr A — 10, poz. 151).

Oprócz wydziałów prawnych w prezydiach Woj. R. N. dekret z dnia 29.III. 51 r. przewiduje również możliwość utworzenia referatów prawnych w prezydiach PRN (rad narodowych miast stanowiących powiaty). Jako organa zastępstwa prawnego, referaty te byłyby powołane do zastępstwa sądowego przed sądami powiatowymi. Utworzenie referatu prawnego przez zainteresowane prezydium PRN (rady narodowej miasta stanowiącego powiat) wymaga zgody prezydium Woj. R. N. (art. 11). Tworzenie referatów nie byłoby wskazane

w pierwszym okresie organizowania wydziałów prawnych. Przepis § 2 Instrukcji Nr 16 głosi, że referaty prawne będą tworzone „w miarę potrzeby”. Przede wszystkim potrzeba ta zajdzie na terenach gęsto zaludnionych, gdzie wydziały prawne miałyby zbyt trudności w podejmowaniu się zastępstwa sądowego również przed wszystkimi sądami powiatowymi.

F. Nadzór nad wydziałami prawnymi

Władzą naczelną dla wydziałów prawnych jest, w myśl znowelizowanego brzmienia Instrukcji Nr 2, Prezes Rady Ministrów (§ 23 ust. 1 lit. a).

Bezpośredni nadzór nad wydziałami prawnymi sprawuje Prezydium Rady Ministrów, Zespół II, (§ 23 Instr. Nr 16). Pomimo że utworzenie wydziałów prawnych opiera się nie tylko na przepisach wykonawczych do ustawy marcowej, ale również na przepisach dekretu z dnia 29.III.51 r., ustawienie wydziału zarówno względem własnego prezydium rady narodowej, jak i Zespołu II Prezydium Rady Ministrów, w zasadzie nie odbiega od ustawienia pięciu dotychczasowych wydziałów, zwanych potocznie administracyjnymi, tj. ogólnego, kadr, inspekcji, społeczno-administracyjnego i wojskowego. W szczególności, wobec powołania art. 20 ustawy marcowej, ma zastosowanie przepis ust. 2 tego art., t. zn. organizację i szczegółowy zakres działania wydziału prawnego określa prezydium Woj. R. N., zgodnie z wytycznymi i instrukcjami Rady Ministrów, a więc przede wszystkim zgodnie z postanowieniami instrukcji Nr 16.

Podporządkowanie terenowych organów zastępstwa prawnego prezydium rad narodowych, stanowi dalsze wzmocnienie terenowych organów jednolitej władzy państwowej, jednocześnie zaś znosi dotychczas scentralizowany system obrony interesów Skarbu Państwa przez Prokuraturę Generalną. Wielkie doświadczenie fachowe pracowników b. Prokuraturii Generalnej zostanie obecnie w pełni wykorzystane przez prezydium rad narodowych, a więc przez organ władzy ludowej, działający w stale pogłębiającej się więzi z masami pracującymi. Zarazem nad sprawną organizacją, jak właściwym funkcjonowaniem i obsadą personalną wydziałów prawnych czuwać będzie Zespół II Prezydium Rady Ministrów, a więc ten sam organ, który z mocy art. 41 ust. 3 ustawy marcowej powołany jest do prowadzenia imieniem Rady Ministrów spraw, dotyczących funkcjonowania prezydiów rad narodowych.

Niewątpliwie to podwójne podporządkowanie wydziałów prawnych, wyrazi się w stopniowym przystosowywaniu stylu pracy do nowych, operatywnych zadań. Powolność działania wydziałów prawnych oraz oderwanie od praktycznych zagadnień życiowych, byłoby wybitnie szkodliwe przy załatwianiu bieżących spraw, przy których ważne jest właśnie zrozumienie życiowego zagadnienia i możliwie szybka pomoc przy właściwym rozwiązywaniu go. Nad właściwym ustawieniem pracy wydziału prawnego czuwać będzie bezpośrednio prezydium rady narodowej. Na obecnym etapie nie będzie można jeszcze załatwiać większości spraw prawnych w trybie pozasądowym, ale ta przyszła rola wydziału prawnego powinna się już obecnie zarysować. Weźmy jako przykład sprawy o szkody górnicze. Któż, jak nie prezydium rady narodowej, będącej terenowym organem jednolitej władzy państwowej, powołanej do stałej troski o potrzeby bytowo-kulturalne miejscowej ludności, jest powołany do próby pozasądowego zaspoko-

jenia słuszných roszczeń odszkodowawczych miejscowej ludności? Sugerowanie własnemu prezydium sposobów pozasądowego załatwiania niektórych sporów jest twórczym zadaniem wydziału prawnego i umiejętne wykonanie go może przyspieszyć rozwój wypadków: zbliżyć okres, w którym rola wydziałów prawnych sprowadzać się będzie przede wszystkim do poradnictwa, a spory sądowe należeć będą do wyjątków. Przy takim nastawieniu rosłoby znaczenie wydziałów prawnych, a jednocześnie zmniejszałoby się nasilenie ich czynności. Ten ostatni moment jest właśnie szczególnie pożądany, gdyż wraz z przejmowaniem, zgodnie z zapowiedzią ustawy marcowej, coraz nowych dziedzin przez rady narodowe, wszystkie nowoobejmowane zagadnienia prawne musiałyby być obsługiwane przede wszystkim przez wydziały prawne.

Zadaniem Zespołu II Prezydium Rady Ministrów jest pomoc wydziałom prawnym w stałym ulepszaniu ich metod pracy: by pracowały z coraz większym zrozumieniem życiowych potrzeb terenu i reprezentowanych jednostek, aby działały operatywnie i aby szybko i skutecznie pomagały przy najlepszym załatwianiu spraw, zgodnie z linią polityki Partii i Rządu oraz linią rozwoju naszego Państwa na drodze do socjalizmu.

Jednocześnie wielkie doświadczenie kierownictwa b. Prokuraturii Generalnej zostanie w pełni wykorzystane, dzięki zapewnieniu Urzędowi Zastępstwa Prawnego wpływu zarówno na szkolenie przyszłych pracowników referendarskich organów zastępstwa prawnego, jak i na rozstrzygnięcie wątpliwości wydziałów prawnych na tle konkretnych spraw procesowych. Dlatego też zasadnicze opinie, wydawane przez wydział prawny, przesyłane będą do wiadomości nie tylko Zespołowi II Prezydium Rady Ministrów, ale również Urzędowi Zastępstwa Prawnego i Zespół II korzystać będzie z uwag Urzędu Zastępstwa Prawnego co do sposobu prowadzenia spraw przez wydziały prawne prezydiów rad narodowych. Jednakowoż zakres i sposób wykorzystywania tych uwag, a więc formułowanie wytycznych dla wydziałów prawnych, w szczególności czuwanie nad ujednoczeniem praktyki tych wydziałów, należy do właściwości Zespołu II Prezydium Rady Ministrów.

Wszystkie powyższe zasady mają odpowiednie zastosowanie do referatów prawnych, które by zostały powołane przez poszczególne prezydium PRN (rad narodowych miast stanowiących powiaty). Podwójne podporządkowanie tych referatów wyrażałoby się w podporządkowaniu zarówno własnemu prezydium rady narodowej, jak też wydziałowi prawnemu prezydium Woj. R. N.

* * *

M. SZPRINGER

Nikt nie może zabronić składania skarg do władz centralnych

Na sesji zwyczajnej GRN w Galinach, pow. Górowo Iławeckie w woj. olsztyńskim rozpatrywana była m. in. sprawa tłumienia krytyki obywateli przez Prezydium GRN.

Po grudniowych uchwałach Rady Państwa, Rady Ministrów, Komitetu Centralnego PZPR w sprawie rozpatrywania i załatwiania odwołań listów i zażaleń ludności oraz krytyki prasowej — uchwała, którą zaraz

Już samodzielne referaty prawne w wydziałach ogólnych przez. Woj. R. N. były pomyślane jako komórki całkowicie nowe, o poważnych, twórczych zadaniach. Prawdłowe formułowanie uchwał własnej rady narodowej i jej prezydium, nadzór nad legalnością uchwał prezydiów rad narodowych niższego stopnia i rozstrzygnięcie zasadniczych wątpliwości prawnych poszczególnych wydziałów oraz właściwe prowadzenie dziennika urzędowego Woj. R. N.*) zależały do dobrej pracy samodzielnego referatu prawnego. Dla tak poważnych zadań, ustawienie organizacyjne tej komórki było zbyt słabe, a obsada, ze względu na braki kadrowe, w większości przypadków niedostateczna. Dalsze rozszerzenie zadań komórek prawnych prezydiów Woj. R. N. przez nadanie im charakteru organów zastępstwa prawnego, stworzyło podstawę do przekształcenia samodzielnych referatów prawnych w wydziały prawne. Tym samym wielkie doświadczenie dotychczasowych organów terenowych b. Prokuraturii Generalnej, zostanie obecnie w ramach prezydiów Woj. R. N. wykorzystane dla właściwego opanowania **wszystkich** zadań, wchodzących w zakres działania wydziałów prawnych. Całkowicie świadomie zastrzeżono w Instrukcji Nr 16, że organizacja wydziałów prawnych jest bezoddziałowa. Chodziło o usunięcie wszelkich elementów, które mogłyby utrudnić scalenie dotychczasowych organów b. Prokuraturii Generalnej z samodzielnymi referatami prawnymi. Wydział prawny jest komórką jednolitą, żadna z jego zasadniczych czterech funkcji nie da się wyodrębnić od innych, wszystkie wymagają zgodnej współpracy całego zespołu pracowniczego. Powiązanie dotychczasowych organów b. Prokuraturii Generalnej z terenem, włączenie ich do wykonywania zadań terenowych organów jednolitej władzy państwowej, nie tylko ułatwi ich pracę, ale przede wszystkim wzbogaci ją o nową, dodatkową treść. Niedostatecznie dotąd obsadzone i organizacyjnie ustawione samodzielne referaty prawne znajdują pomoc i oparcie w ramach nowej organizacji przy wykonywaniu trudnych i doniosłych zadań względem własnej rady narodowej i jej prezydium oraz względem prezydiów rad narodowych niższego stopnia.

Aby podołać swoim zadaniom, wydział prawny musi żyć zagadnieniami prezydium, przez swoją wiedzę i właściwe jej stosowanie ułatwiać wykonanie zadań stojących przed prezydium.

*) Zasadnicze zagadnienia, związane z zadaniami wydz. prawnych, dotyczącymi dziennika urzędowego Woj. R. N., zostały omówione w Nr Rady Narodowej z dn. 15.VI.51 r.

przytoczymy, brzmi szczególnie obco, świadcząc o karygodnym stosunku do krytyki w Prezydium PRN w Górowie Iławeckim, którego pracownik — kierownik Referatu Inspekcji — zaproponował Prezydium GRN w Galinach przyjęcie tej szkodliwej uchwały.

Fakt podjęcia uchwały świadczy także o tym, że Prezydium GRN w Galinach nie jest świadome swych obowiązków i nie jest dostatecznie czujne na próby wy-

paczania polityki Państwa Ludowego przez kacyków z Prezydium PRN w Górowie. Co gorsza, próby takie nie znalazły dostatecznej odprawy ze strony inspektora Prezydium Woj. R. N. w Olsztynie, który brał udział w komisji rozpatrującej skargę Dzirby na wymiar podatku. Świadczy to o niskim poziomie wyrobienia politycznego nawet wśród pracowników inspekcji, organu powołanego do dopilnowania właściwego wykonawstwa uchwał Partii i Rządu. Prezydium Woj. R. N. niewątpliwie przeanalizuje ten rażący przykład tłumienia krytyki przez organ rady narodowej i wyciągnie wnioski wobec winnych. Natomiast ob. Dzirbie, jako korespondentowi prasy chłopskiej, należy się opieka ze strony Prezydium Woj. R. N. przed próbami administracyjnych przesładowań.

*

W dniu 25 kwietnia br. Prezydium G.R.N. w Galinach po uchwałach Partii i Rządu i po wielkiej kampanii prasowej w sprawie skarg i zażaleń postanawia:

„Uprowadzić ob. Dzirbę Wincentego, że w wypadku dalszego powtarzania się odwołań do władz centralnych i rzucania oszczerstw na miejscowe władze, Prezydium i czynniki społeczno-polityczne oraz pisanie różnego rodzaju oszczerstw w formie wierszy na pracowników miejscowych władz, co poniża ich godność i podrywa autorytet; w wypadku siania zamętu między rolnikami w gminie w przedmiocie niepłacenia podatków — zostanie, w stosunku do czynów jego i zachowania się, postawiony wniosek do władz sądowych o zajęcie właściwego stanowiska wobec wymienionej...”

*

W ten sposób Prezydium zareagowało na dochodzące go wiadomości, że ob. Dzirba zwrócił się ze skargą do Prezydium PRN, do redakcji „Gromady”, że skarga jego dotarła do Prezydenta Rzeczypospolitej.

Swą bezprawną uchwałą Prezydium GRN chciało nastraszyć ob. Dzirbę iż... „w wypadku dalszego powtarzania się odwołań do władz centralnych.. zostanie postawiony wniosek do władz sądowych o zajęcie właściwego stanowiska...” Prezydium GRN uznało się za ostatnią instancję, do której obywatel może udać się ze swym odwołaniem, czy zażaleniem. Do władz centralnych nie wolno się odwoływać mówi wyraźnie uchwała Prezydium i to nie wolno pod groźbą oddania sprawy do władz sądowych.

Rzeczywiście trudno było by znaleźć bardziej jaskrawy przykład tłumienia krytyki poprzez „urzędową” uchwałę organu rady narodowej, uchwałę podjętą z zachowaniem formalnych przepisów ustawy wymaganych do jej prawomocności.

Podstawowy organ rady narodowej — jej prezydium — zamiast czuwać nad zapewnieniem każdemu obywatelowi warunków swobodnej krytyki dusi tę krytykę, co gorsza wykorzystując do tego autorytet rady narodowej i formę uchwały prezydium.

Jak na ironię Prezydium GRN w omawianej uchwale podaje jako motyw jej podjęcia „podrywanie autorytetu” i „poniżanie godności” pracowników GRN przez rzucanie na nich oszczerstw.

Czyż pracownicy Prezydium GRN znani przez miejscową ludność, zasługujący na uznanie ze strony tej lud-

ności i najaktywniejszych obywateli — radnych — powinni się bać oszczerstw? Na pewno nie. Tak zwanych „oszczerstw” boją się tylko ci, którzy nie chcą by o ich sprawkach dowiedziały się władze centralne. Oczywiście wielu jeszcze żalących się będzie stawało niesłuszne i nieprawdziwe zarzuty, ale musimy pamiętać, że swoboda krytyki stwarza warunki do ujawnienia szkodnictwa, nadużyć, niedbalstwa, marnotrawstwa i biurokratyzmu, że krytyka jest dźwignią naszego rozwoju. Jeżeli nawet krytyka jest przesadna, czy częściowo niesłuszna, władze terenowe mają zawsze możliwość wyjaśnienia redakcji rzeczywistego stanu sprawy. Redakcje pism, w szczególności centralnych organów prasowych, potrafią niewątpliwie odróżnić złośliwość i przesadę w opisywaniu faktów od prawdy wynikającej ze ścisłych autorytatywnych wyjaśnień udzielanych przez organa władz terenowych.

*

Ob. Wincenty Dzirba skarżył się, bo czuł się pokrzywdzony wymiarem podatku, a potem zajęciem i sprzedaniem na licytacji krowy i świni.

Prezydium GRN podeszło do ob. Dzirby jednostronnie i formalnie jako do podatnika opornego, niewygodnego dla siebie, gdyż odwołującego się do władz wyższych, nie starając się wniknąć w jego sytuację ekonomiczną i rodzinną. A trzeba było to zrobić, bo Dzirba jest i gospodarczo i nawet fizycznie słaby. Ma on 62 lata, syna w wojsku, a na gospodarstwie pracuje tylko sam z żoną.

Prezydium GRN nie wzięło pod uwagę tej jego specjalnej sytuacji, potraktowało go na równi z innymi gospodarzami znacznie zasobniejszymi w inwentarz i plony, pracującymi na gospodarstwach wraz z liczną rodziną. Na domiar tego przeprowadzono u ob. Dzirby zajęcie krowy i świni sprzedając te sztuki na licytacji. Tak silnie uderzony, a nawet załamany gospodarczo poczuł się Dzirba pokrzywdzony i zwrócił się ze skargami do redakcji „Gromady” i władz centralnych.

Tymczasem władze miejscowe potraktowały skargi i zażalenia Dzirby jako akt wrogi wobec nich i usiłowały mu zabronić krytyki, podejmując wspomnianą uchwałę.

Skąd rodzą się takie wypaczenia? Wydaje się, że m. in. na skutek złej pracy Prezydium GRN i Prezydium PRN.

Oto fakty mówiące same za siebie. W czasie od 13 kwietnia do 9 czerwca br. (okres między dwiema sesjami) Prezydium GRN skutkiem zdekompilowania odbyło tylko... 2 (!) posiedzenia. Od sesji w kwietniu do sesji w czerwcu upłynęło prawie 2 miesiące mimo, że ustawa z 20.III. 1950 r. wyraźnie nakazuje odbywanie sesji na szczeblu gminy co najmniej raz na miesiąc.

Kwietniowa sesja GRN w Galinach odbyła się przy obecności tylko... 11 członków Rady.

Następstwem urzędniczego stylu pracy Prezydium GRN i niedostatecznej współpracy Prezydium PRN z prezydiami GRN jest brak aktywu GRN w Galinach. Dało się to odczuć szczególnie silnie na sesji w dniu 9 czerwca br. Sesja ta była od A do Z wyreżyserowana przez Prezydium PRN, a to prawdopodobnie wskutek alarmującej wieści, że przyjeżdżają na nią przedstawiciele władz centralnych. Zapewne też tylko dlatego

ściągnięto na tę sesję aż 18 radnych (wszystkich GRN w Galinach liczy 22). Przybyła licznie także okoliczna ludność

Również na samej sesji zahamowano zdrową, twórczą krytykę: już uprzednio wypisano bowiem radnym na kartkach to, co który miał powiedzieć. Wstawali kolejno i odczytywali. Ta niemal jak na scenie gra w jednym wypadku zawiodła. Radny wstał i zaczął czytać...

„Siadajcie, siadajcie, to nie do tego punktu“ poskromił go gwałtowną gestykulacją przewodniczący sesji. Radny usiadł.

Więcej pomyłek nie było.

*

Z omawianej tu sprawy „urzędowego“ tłumienia krytyki można wysnuć wniosek, że pracownicy Prezydium Woj. R. N. w Olsztynie i Prezydium PRN w Górowie Iławeckim nie są w dostatecznym stopniu obeznani z zasadniczą linią polityki państwa.

Co się zaś tyczy Prezydium GRN w Galinach to ono jako Prezydium w ostatnim okresie właściwie nie istniało. Odbycie dwóch zebrań Prezydium w ciągu bez mała dwóch miesięcy, to dostateczny dowód, że nie można tu mówić o pracy Prezydium, a tym bardziej o jego kolektywnej pracy.

Jak wynika z przebiegu sesji Prezydium GRN za mało pracowało z radnymi, nie wychowało jeszcze aktywu Rady. Dlatego też Prezydium jest słabo powiązane

z masami pracującymi swej gminy. Prezydium GRN nie chce, czy nie potrafi widzieć w obywatelu, mieszkańcu gminy, jej współgospodarza, żywego człowieka — Prezydium patrzy z wysokości swojego urzędu na obywateli tylko jako na podatników, czy obiekty, które wciąga się do ewidencji.

A oto mały przykład jak takie podejście odbija się szkodliwie także w dziedzinie gospodarczej.

Ob. Dzirba ma 2 konie, które wiosną uprawiły tylko 3 ha. Takie marnotrawstwo siły pociągowej było by nie do pomyślenia, gdyby Prezydium powiązało się z gromadami, gdyby umiało wytłumaczyć chłopom wielkie, państwowe znaczenie zwiększenia produkcji rolnej. W gminie Galiny było i jest jeszcze co orać.

*

Właśnie szerokie rozwinięcie zdrowej, twórczej krytyki mas pracujących przyczyni się do uruchomienia wielkich zasobów niewykorzystanych bogactw gospodarczych, ujawni szkodnictwo i marnotrawstwo, wpłynie na lepsze wykonywanie zadań przez jednostki gospodarcze i administracyjne. Nie wolno tłumić krytyki. Szczególnie rady narodowe i ich prezydia muszą czujnie strzec prawa wszystkich obywateli do krytyki, dopilnowując, by nigdzie więcej nie podejmowano prób usiłujących zabronić obywatelowi odwoływania się do władz centralnych.

Nasi korespondenci piszą

WARSZAWSKA WOJ. R. N. WYSUWA WNIOSKI DOTYCZĄCE WINNYCH ZŁEGO ZAŁATWIANIA SKARG I ZAŻALEŃ

W numerze 11 „Rady Narodowej“ z br. zamieściliśmy notatkę pt. „Interesują nas przyczyny niezłatwiania skarg i zażaleń przez niektóre PRN i GRN w województwie warszawskim“.

W odpowiedzi na tę notatkę Sekretarz Prezydium Woj. R. N. ob. Kwieciński nadesłał nam niżej podane wyjaśnienia.

Redakcja

Sprawa szybkiego załatwiania skarg i zażaleń była przedmiotem obrad Prezydium Warszawskiej Woj. R. N., które doszło do wniosku, że należy zalecić Prezydium PRN pow. warszawskiego zwolnienie z zajmowanego stanowiska kierownika Wydziału Ogólnego.

Wspomniane Prezydium zastosowało się do zalecenia i postanowiło zwolnić z pracy kierownika Wydziału Ogólnego, ob. Rzetelskiego, za nieprzestrzeżenie terminów załatwiania skarg i zażaleń. Na sesji w dniu 23.V. 1951 r. PRN zdjęła ze stanowiska Przewodniczącego Prezydium PRN ob. Biesiekierskiego, powołując na jego miejsce byłego kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Warszawskiej Woj. R. N., ob. Suchnickiego.

Sprawa przewlekłego załatwiania skarg i zażaleń przez prezydium GRN została przekazana Wydziałowi Inspekcji celem zbadania przyczyn niezłatwiania spraw

w oznaczonym terminie. Wydział Inspekcji niezależnie od kontrolowania, jak poszczególne prezydium rad narodowych załatwiają skargi i zażalenia, zwrócił specjalną uwagę na stronę wychowawczą. Inspektorzy będą bezpośrednio informował Prezydium Woj. R. N. o sposobach załatwiania skarg i zażaleń przez prezydium rad narodowych niższych szczebli.

Instruktorzy z Wydziału Ogólnego również będą zajmowali się poruszonymi sprawami. Wnioski odnośnie usprawnienia samej procedury załatwiania skarg i zażaleń przez prezydium rad narodowych będą przedstawiane przewodniczącemu Prezydium Woj. R. N. Należy stwierdzić samokrytycznie, że dotychczasowa praktyka i metoda załatwiania skarg i zażaleń przez Referat specjalnie powołany w Prezydium Woj. R. N. nie była właściwa. Czekano biernie, aż sprawa zostanie załatwiona przez urząd, do którego została skierowana, a w najlepszym wypadku kierowano ponaglenie.

Załatwianie skarg jedynie drogą korespondencyjną, bez uruchomienia wszystkich ogniów, nie dawało pożądanego rezultatu. Obecnie usprawniono stan organizacyjny i technikę pracy Referatu Skarg i Zażaleń Prezydium Woj. R. N.

Wobec częstych głosów, że skargi i zażalenia miejscowej ludności nie są załatwiane w przewidzianym terminie, Prezydium Woj. R. N. zwołało odprawy robocze; i tak:

1) W dniu 27.IV. 51 r. odbyto odprawę roboczą kierowników wydziałów ogólnych prezydium PRN i MRN, na której sprawa załatwiania skarg i zażaleń była szeroko omawiana i gdzie wskazano błędy i niedociągnięcia na tym odcinku.

2) W następnej kolejności — 16.V. 51 r. odbyto odprawę z sekretarzami prezydiów PRN celem zwrócenia im uwagi na potrzebę wprowadzenia komisji rad w tok załatwiania wniesionych skarg i zażaleń. Podobne konferencje zwołano na szczeblu powiatowym, na których obowiązkowo był obecny delegat Prezydium Woj. R. N.

3) W dniu 31.V. 51 r. odbyła się odprawa przewodniczących prezydiów PRN. Na porządku obrad postawiono sprawę uruchomienia całego aparatu rad do sprawnego załatwiania skarg i zażaleń. Przeanalizowano nieodciążenia w dotychczasowej pracy i postanowiono, że przewodniczący prezydiów PRN będzie co pewien czas kontrolował bieg załatwiania skarg i zażaleń oraz, że w pewnych odstępach czasu sprawy te będą przedmiotem obrad prezydium.

Wspomniane odprawy — konferencje miały na celu mobilizację radnych członków komisji wokół sprawnego i szybkiego załatwiania skarg i zażaleń. Dzięki wyteżonej pracy na tym odcinku mamy do zanotowania pewne osiągnięcia, co w całości i ogromie tych spraw nie odgrywa może jeszcze tak poważnej roli, niemniej jednak dają dowody dobrego ustawienia pracy.

A oto kilka przykładów właściwego traktowania sprawy prośb i zażaleń w terenie:

Komisja Zdrowia, Pracy i Pomocy Społecznej GRN Sońsk, pow. Ciechanów, na swych posiedzeniach rozpatruje prośby i skargi wniesione przez miejscową ludność na służbę zdrowia. Ob. Regina Pieniawska, właścicielka 1.75 ha, zwróciła się do Komisji o spowodowanie, aby pogotowie przewiozło jej syna do szpitala. Członkowie Komisji prośbę ob. Pieniawskiej załatwili pozytywnie. Ob. Helena Jarzębska, przyszła na posiedzenie Komisji Zdrowia, Pracy i Pomocy Społecznej celem doniesienia, że w G. S. i w całej wsi Strusin. są nieporządki z punktu widzenia sanitarnego. Na tym posiedzeniu wyznaczono członków Komisji do zbadania sprawy na miejscu i przedłożenia wniosków na Prezydium GRN. Wnioski Komisji zostały przyjęte w całości przez Prezydium i wydano specjalne zarządzenie G. S. oraz przypilnowano, aby stan sanitarny wymienionej wsi uległ poprawie. Członkowie Komisji kontrolowali wykonawstwo zarządzenia Prezydium i brali udział w zebraniu ludności tej wsi.

Komisja Finansowo-Budżetowa na podstawie głosów ludności, że sprawy finansowe nie są z całą skrupulatnością przestrzegane przez Prezydium, skontrolowała wykonawstwo budżetu w dn. 27.II. 1951 r. i stwierdziła niewydatkowanie przewidzianych sum na stypendia w wysokości 2,620 i 5,750 zł (stara waluta) na udzielenie pomocy matkom, które obciążone są dziećmi.

Komisja wystąpiła z wnioskiem do Prezydium o wypłacenie przewidzianej w budżecie sumy matkom obciążonym dzieci w myśl przedłożonego wniosku Komisji Zdrowia, Pracy i Pomocy Społecznej.

Tak pracujące komisje i członkowie rady zdobywają autorytet. Ludność zwraca się do radnego i komisji dlatego, że posiada do nich zaufanie, wie, że poruszona sprawa będzie rozpatrzona i załatwiona sprawiedliwie i słusznie w myśl przepisów obowiązujących w naszym Państwie Ludowym.

GRN w Skolimowie, powiatu warszawskiego zobowiązała Prezydium do oznaczenia za pomocą odpowiednich tabliczek mieszkań radnych. Ludność miejscowa bez żadnej trudności będzie mogła składać skargi i zażalenia oraz pewne koncepcje dotyczące rozwoju gospodarczego tej gminy radnemu, którego obowiązkiem bę-

dzie załatwiać poruszone sprawy w Prezydium oraz stawiać życzenia ludności w postaci wniosków na posiedzeniu sesji GRN.

Prezydium Woj. R. N. postanowiło na jednym ze swych posiedzeń organizować narady społeczne w terenie. Pierwsza narada odbyła się w pow. Płońsk, gmina Sochocin, w dniu 26.IV. 1951 r. Mieszkańcy tej gminy wnosili cały szereg cennych uwag, nie brakło też głosów krytycznych wskazujących na niewłaściwe załatwianie spraw przez miejscowe organa. Obecny na naradzie Przewodniczący Prezydium Woj. R. N. załatwił z miejsca wniesione skargi nie wymagające głębszej analizy. Następne narady odbyły się dnia 1.VI. 51 r. w miejscowości Raciąż, pow. sierpecki i w Ostrołęce, a w dniu 12.VI. 51 r. w Wołominie przy udziale ponad 1500 osób.

Na wymienionych naradach społecznych ludzie zabierali głos, mówili co się im nie podoba, jak — ich zdaniem — powinno być, aby nasza gospodarka w szybkim tempie rozwijała się. Dało się zauważyć troskę miejscowej ludności o potencjał gospodarczy naszego Państwa Ludowego. Były głosy, które fałszywie przedstawiały sprawy, ale wówczas miejscowa ludność od razu na zebraniu demaskowała siewcę kłamstw i obłudy.

W tych miejscowościach, gdzie odbyły się zebrania, ludność wykazała wielkie zrozumienie i oddanie dla sprawy budownictwa socjalistycznego.

J. Kwieciński

Sekretarz Prezydium Warszawskiej
Woj. R. N.

PRZYGOTOWANIA DO ŻNIW W POWIECIE CZARNKOWSKIM

Wiosenna akcja siewna na terenie naszego powiatu była przeprowadzona szybko i sprawnie.

Obecnie jesteśmy w okresie, kiedy trzeba pomyśleć o zebraniu tego, cośmy posiali, o zorganizowaniu akcji żniwno-omłotowej. Powiat czarnkowski, przygotowując się do kampanii żniwno-omłotowej, odbył w dniu 13 czerwca naradę roboczą z udziałem przedstawicieli prezydiów GRN, partii politycznych i organizacji masowych, służby rolniczej, PZGS, przedstawicieli PGR i spółdzielni produkcyjnych, na której zostały omówione niżej przytoczone zagadnienia.

Tegoroczne żniwa mają dla nas potrójne znaczenie, gdyż są one owocem wysiłku żywego człowieka, są częścią wkładu w wykonanie drugiego roku Planu 6-letniego oraz przedłużeniem zapoczątkowanej w „Siewie Pokoju“ walki o pokój. Przystępując do przygotowań kampanii żniwno-omłotowej, należy wziąć pod uwagę doświadczenie zdobyte w poprzednich akcjach, usuwać z miejsca błędy, jakie popełniliśmy chociażby w wiosennej akcji siewnej.

Błędy kampanii żniwno-omłotowej przeprowadzonej w roku ubiegłym wskazują na konieczność głębszego przeanalizowania metod postępowania, na potrzebę walki z marnotrawstwem sił ludzkich i możliwości eksploatacyjnych maszyn żniwno-omłotowych. Należy uwzględnić wszystkie elementy składowe kampanii, włączyć je w jeden wspólny rytm pracy, opartej na jednolitym planie działania.

Jednym z głównych elementów składowych kampanii żniwno-omłotowej jest należyte przygotowanie maszyn żniwnych, agregatów młocarnianych oraz pozostałego sprzętu rolniczego.

Ponieważ zagadnienie przygotowania sprzętu żniwnego jest sprawą zasadniczą, wyłania się więc koniecz-

ność, potwierdzona zresztą uchwałą Rady Ministrów, przeprowadzenia kontroli stanu przygotowania parku maszynowego w SOM-ach i PGR-ach, a nawet u indywidualnych rolników. Sprawdzenie stanu przygotowania maszyn żniwnych i omlotowych powinno być wszechstronne i dać nam obraz przebiegu samej akcji.

Kontrola taka powinna być dokonana przez Komisję rolnictwa i leśnictwa rad narodowych przy pomocy i współdziałaniu służby rolnej PRN.

Kontrola nie może się odbyć bezdusznie, szablonowo, przeciwnie musi wykazać wszelkie uchybienia techniczne oraz organizacyjne. Nie może mieć miejsca fakt remontowania snopowiązałek czy żniwiarek dopiero na polu, względnie w chwili gdy mają wyruszyć do pracy, jak to miało miejsce z siewnikami w wiosennej akcji siewnej.

SOM-y muszą mieć opracowane plany rozmieszczenia maszyn żniwnych i omlotowych — z uwzględnieniem planu pomocy sąsiedzkiej, jak również zawarte umowy i opracowany plan pracy. Agregaty młocarniane powinny mieć przygotowane warsztaty wyposażone w części zamienne, zabezpieczoną odpowiednią ilość paliwa, smarów oraz sznurka snopowiązałkowego jak również przeszkolonych ludzi do obsługi maszyn. Komitety członkowskie SOM-u muszą przeprowadzać kontrolę we własnym zakresie, badać plan usług jak i wywiązanie się SOM-u z podjętych umowami zobowiązań.

PZGS SCh, jako jednostka zaopatrująca musi skontrolować faktyczne potrzeby SOM-ów, SP, PGR i indywidualnych rolników. Zaopatrzenie PGR w części zamienne, paliwo i smary nie może być uzależnione od chwilowo uruchomionych kredytów, ale od faktycznych potrzeb. Wszędzie tam, gdzie będzie w akcji używany sprzęt mechaniczny, muszą się znaleźć odpowiednie ilości paliwa, aby nie marnować pracy ciągników na dowozy w samej akcji koszenia.

Baczną uwagę należy również zwrócić w tegorocznej kampanii żniwno-omlotowej na technikę sprzętu zboża, wykorzystanie odpowiedniej pory dojrzewania poszczególnych rodzajów zbóż. Należy przyjąć jako dewizę naczelną, że bijemy się o każde ziarno nie tylko ilościowo, ale jakościowo. Należy pod jakością rozumieć możliwość do maksimum wykorzystania sprzyjającej pogody, aby ziarno nie porosło. Pierwszą rośliną uprawną schodzącą z pola jest rzepak. Przy sprzęcie rzepaku należy zwracać uwagę na porę koszenia, sposób ustawiania mendli oraz samo zwożenie. Nie do pomyślenia jest, aby przy zwożeniu rzepaku można się obejść bez płachty żniwnej na wozie, a nawet obok wozu.

Prawie równocześnie z rzepakiem sprzątamy jęczmień ozimy. Używanie płacht żniwnych przy zwożeniu nie powinno się ograniczać jednak tylko do samego rzepaku, ale powinno być stosowane przy każdym zbożu. Doświadczenia obliczenia wykazały, że koszt kupna płacht amortyzuje się w jednym roku.

Sprawa zaopatrzenia w płachty należy oczywiście do PZGS. Samo koszenie powinno odbywać się wyłącznie maszynowo, przez co unikniemy niepotrzebnego wysiłku ludzi, zyskamy na czasie co skróci nam w konsekwencji okres sprzętu i uzyskamy lepszą amortyzację maszyn. Zagadnienie norm pracy dla poszczególnych maszyn tak żniwnych jak i omlotowych nie powinno być traktowane po macoszemu szczególnie w PGR-ach, w SOM-ach i spółdzielniach produkcyjnych.

Bardzo ważne jest, aby w spółdzielniach produkcyjnych była odpowiednia koordynacja pracy traktorzysty

z zarządem spółdzielni. Wypadki, jakie miały miejsce podczas wiosennej akcji siewnej w Bzowie, że traktorzysta wyjeżdżał w pole o godzinie 10-tej lub 11-tej, a czasem w ogóle nie wyjeżdżał, będą uważane jako wyraźne sabotowanie kampanii. Aby do tego nie dopuścić, powiatowy instruktor SOM-u musi systematycznie przeprowadzać kontrole.

Ważnym zagadnieniem po zżęciu zboża jest dokładne ustawianie stert i zabezpieczanie ich przed wilgocią i gryzoniami.

Mówiąc o zabezpieczeniu stert, trzeba również pamiętać o bezpieczeństwie pracy i przeciwpożarowym. Zwrócić uwagę na dzieci i nie pozostawiać ich bez opieki.

Jest cały cykl przyczyn agrotechniczno-biologicznych i gospodarczych, które przemawiają za jak najszybszym sprzętem zbóż. Jednymi z nich są: szybkość wykonania podorywek oraz sianie poplonów. Wartość poplonów jako uzupełnienie paszy oraz wzbogacenie ziemi w azot i próchnicę jest znane. Gwarancją udania się poplonów jest ich wysiew w lipcu.

Druga, niestety, niedostatecznie doceniana, wartość wczesnych podorywek — to przerwanie parowania wilgoci z ziemi, co w naszym powiecie, gdzie brak opadów, zasługuje na szczególną uwagę, ma duże znaczenie. Przez podorywkę zmuszamy do kielkowania chwasty wysiane przy sprzęcie zboża i uzyskujemy możliwość ich wytępienia.

Sama nazwa akcji wskazuje nam, że musimy przygotować się również do omlotu sprzątniętego zboża.

W akcji omlotowej uruchomić należy wszystkie znajdujące się w terenie agregaty młocarniane. Pierwsze powinno być omłoczone zboże siewne-kwalifikowane z uwagi na konieczność odpowiedniego doczyszczania i przesłania prób do stacji oceny nasion. Poza tym omloty odbywać się będą bez uprzywilejowania, kolejno, niezależnie od wielkości gospodarstwa, oczywiście — z wykluczeniem kumoterstwa. Zależy na tym, aby agregat tracił jak najmniej czasu na przerzuty.

Na podkreślenie zasługują omloty próbne, które powinny być przeprowadzane w każdej gromadzie, przynajmniej po trzy, aby uzyskać przeciętną wydajność zbiorów. Omloty próbne powinny być przeprowadzone w obecności komisji rolnych rad narodowych. Same omloty powinny być poprzedzone odpowiednim przygotowaniem spichrzów i magazynów.

Aby w toku kampanii nie było zahamowań, należy w pełni wykorzystać rozpracowaną już uprzednio pomoc sąsiedzką. Wykazy pomocy sąsiedzkiej powinny dać obraz: kto potrzebuje tej pomocy, do jakiego rodzaju pracy np. koszenie, zwózka, podorywka czy siew, na jakim obszarze, względnie w jakim czasie i w jakim terminie. Następnie — kto i ile będzie świadczył, z dokładnym wyjaśnieniem, czy to jest średnio czy wielkorolny, termin wykonania, jakim zaprzęgiem.

Wykorzystując doświadczenie wiosennej akcji siewnej, należy szeroko rozwinąć akcję współzawodnictwa, która niewątpliwie przyczyni się do sprawniejszego i szybszego ukończenia żniw.

Przypomnienie powyższych momentów było konieczne: wykazała to dyskusja na odprawie, z której wynikało, że nie wszyscy jeszcze w tej chwili doceniają wagę zagadnienia akcji żniwno-omlotowej. Tak np. kierownictwo PZGS nie bardzo się widocznie przejmowało dotychczas zorganizowaniem akcji żniwnej, bo na odprawę roboczą, gdzie omawiano zagadnienie gospo-

darce dotyczące zaopatrzenia G.S., jak również SOM-u w węgiel, paliwo, części zamienne do maszyn, przedstawiciel PZGS nie mógł dać konkretnej odpowiedzi, tłumacząc się tym, że nie jest wtajemniczony w te sprawy, bo przyszedł tylko w zastępstwie. A przecież chodziło o konkretne wyjaśnienie tych bardzo aktualnych zagadnień. To samo można powiedzieć o kierownictwie PGR. Dyrektor Zespołu nie przybył osobiście, lecz przysłał w zastępstwie agronoma, który zjawił się prawie już pod koniec odprawy i mało mógł udzielić wyjaśnień o stanie przygotowań do akcji żniwno-omłotowej na PGR-ach. Z przebiegu dyskusji okazało się, że nie wszyscy kierownicy SOM-u pilnują terminu wyremontowania maszyn rolniczych i tak np. kierownik SOM-u w gminie Drawsko mało się przejmował wyremontowaniem 10 kosiarek spółdzielczych; dopiero ostra interwencja powiatu spowodowała przewiezienie tych maszyn do Czarnkowa, gdzie do 20 czerwca rb. zostały wyremontowane. Tak samo zachodzi obawa o SOM w Połajewie, gdzie jakoś GS poświęca dotychczas mało uwagi na dopilnowanie remontu maszyn rolniczych, nie mając jeszcze kierownika SOM-u. Odprawa wykazała, że chociaż termin rozpoczęcia żniw jest jeszcze stosunkowo daleki, ale wcześniej przemyślany i zorganizowany plan akcji może być warunkiem dobrego i sprawnego przeprowadzenia kampanii w określonym terminie.

Odprawa nie dała tego, czegośmy się spodziewali, nie była odprawą mobilizującą wszystkich do kampanii żniwnej, wykazała jednak, że błędy i niedopatrzienia mogą jeszcze być usunięte na czas. Trzeba przyznać, że przedstawiciel Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” z całą gotowością włączył się do akcji, obiecując zmobilizować młodzież „SP” do pomocy PGR-om. Również przedstawicielka Ligi Kobiet wystąpiła w dyskusji, obiecując włączyć aktyw kobiety do pomocy przy organizowaniu dziecińców letnich w gromadach i PGR-ach.

Analogiczne odprawy odbyły się na szczeblu gmin w dniach od 16 — 20 czerwca i były obsługiwane przez aktyw powiatowy.

Następnie na gromadach odbędą się zebrania gromadzkie poprzedzone naradą aktywu gromadzkiego.

Opierając się na naszych doświadczeniach z ubiegłych lat, po przedyskutowaniu całego szeregu braków i niedociągnięć, Prezydium PRN na swym posiedzeniu zwołanym bezpośrednio po odprawie, podjęło uchwałę, w której zobowiązuje wszystkie zainteresowane instytucje i organizacje masowe do zorganizowania pomocy w akcji żniwnej, oraz do kontrolowania jej przebiegu.

Drugie żniwa Planu 6-letniego muszą się odbyć lepiej i sprawniej, niż w latach ubiegłych. W tym celu trzeba nam wykorzystać nasze najlepsze dotychczasowe doświadczenia prac przygotowawczych. Żniwa jak wiemy są ukoronowaniem całorocznej ciężkiej pracy chłopów i dorobku tej pracy nie wolno nam lekceważyć.

O. Kuchcińska

Przewodniczący Prez. PRN
w Czarnkowie

GMINA PRUSY, POW. STRZELIN GOTOWA DO ŻNIW

Zgodnie z kalendarzem zebrań ustalonym na odprawie roboczej w PRN Strzelinie, w Prezydium GRN w Prusach odbyło się zebranie aktywu gminnego poświęcone omówieniu przygotowań do żniw.

Po zreferowaniu zadań jakie stoją przed naszą gminą i przedyskutowaniu ich Prezydium GRN postanowiło uczynić odpowiedzialnym za ich wykonanie z-cę przewodniczącego Prezydium, ob. Stefana Krysiaka.

Aby akcja żniwna została przeprowadzona zgodnie z planem, musimy przypilnować i uaktywnić działalność SOM, zmobilizować młodzież ZMP-owską i SP, by włączyła się do całej akcji i udzieliła pomocy Spółdzielni Produkcyjnej w Gołostowicach i majątkom FGR. Prezydium ze swej strony zobowiązuje się dopilnować zasiewów poplonów i wykonania w terminie, tj. zaraz po skoszeniu zbóż, wszystkich podorywek.

Nasze hasło akcji żniwno-omłotowej w roku 1951 brzmi: „Wzmoczoną pracą wszystkich obywateli utrwaliemy pokój, zagwarantujemy wzrost potęgi gospodarczej naszej Ojczyzny i dobrobytu mas pracujących”. Zadaniem naszym jest walka z wszelkiego rodzaju marnotrawstwem zbóż przez niedopatrzenie lub niewłaściwe podejście do akcji.

Związek Samopomocy Chłopskiej na terenie gminy Prusy zobowiązał się do zorganizowania, w terminie do 10 lipca, współzawodnictwa pomiędzy poszczególnymi gromadami w akcji żniwno-omłotowej. ZMP na apel prezesa GS zobowiązał się okazać pomoc przy próbnych omłotach i szacowaniu wydajności zbiorów z 1 ha. Komendant SP, ob. Józef Deska, zobowiązał się w imieniu SP przyjść z pomocą Spółdzielni Produkcyjnej w Gołostowicach w pracy przy przerywaniu buraków a to przez mobilizację całej młodzieży w ramach trzech dniówek prac społecznych.

Według oświadczenia kierownika SOM-u wszystkie gromady otrzymują dostateczną ilość maszyn stosownie do zapotrzebowania. Np. gromada Prusy otrzymała 4 snopowiązałki wypróbowane i sprawdzone, gromada Karszów 3 snopowiązałki, gromada Gołostowice otrzymała 1 snopowiązałkę i 1 żniwiarkę, gromada Janowiczki ze względu na teren górzysty otrzymała dwie snopowiązałki i jedną żniwiarkę itd.

W czasie akcji żniwnej ekipa mechaników czynna będzie również w polu, by czuwać nad sprawną pracą maszyn i przeprowadzać drobne remonty.

Jeżeli chodzi o przygotowanie do akcji omłotowej, to trzeba stwierdzić, że SOM w Kondratowicach źle pracuje. Posiada on 29 silników elektrycznych, które nie są przeglądane i sprawdzane, a czynnych wg. oświadczenia kierownika — może być zaledwie 6. Zwrócono się wobec tego do robotników kamieniołomów o przyjscie z pomocą SOM w sprawdzeniu i wyremontowaniu w miarę możliwości jak największej ilości silników.

Piotr Kalisz

Przewodniczący Prezydium GRN
w Prusach

ZAŁATWIANIE SKARG I ZAŻALEŃ PRZEZ MRN W POZNANIU

Jakkolwiek przyjmowanie skarg i zażaleń przez członków Prezydium MRN w Poznaniu datuje się od lipca 1950 r., to jednak dopiero po uchwale Rady Państwa w tej sprawie ilość żalących się wzrosła momentalnie. Gdy od stycznia 1951 r. w poniedziałki przychodziło 20 do 30 żalących się, to po uchwale Rady Państwa liczba ta wzrosła do 130 interesantów. Ta liczba żalących się, mimo że przyjmuje równocześnie 4-ch członków Prezydium, nie może być załatwiona do godziny 20-ej, toteż przyjmowanie przeciąga się nieraz nawet do godziny 24-ej. Ten wielki napływ żalących się

świadczy o tym, że uchwała została właściwie spopularyzowana przez Prezydium MRN za pomocą radia, prasy, organizacji partyjnych, poprzez związki zawodowe i organizacje masowe. Jest to jednocześnie dowodem, jakim zaufaniem ludzie pracy darzą Prezydium MRN.

Chcąc jednak jeszcze bardziej udostępnić obywatelom miasta Poznania składanie skarg i zażaleń w większej ilości punktów miasta, a jednocześnie rozszerzyć grono przyjmujących przez wciągnięcie ogółu przedstawicieli władzy ludowej — zwrócono się do członków rady i członków komisji, aby i oni w poniedziałki w tych samych godzinach przyjmowali żalących się w poszczególnych dzielnicach miasta oraz w zakładach pracy, gdzie żalący się są zatrudnieni zawodowo.

Za punkty dzielnicowe posłużyły nam dzielnicowe biura komitetów blokowych. Członkowie komisji mieszkaniowej przyjmują co poniedziałek w biurach Referatu Kwaterunkowego, gdzie mają możliwość na miejscu kontrolowania biegu sprawy oraz wyciągania wniosków ze sposobu załatwiania ich przez pracowników tegoż Referatu. Ogółem w I kwartale wpłynęło 3.289 spraw zażalenkowych, które dają się rozbić na zagadnienia dotyczące:

1) gospodarki komunalnej	2.368
(w tym mieszkaniowych 1.647)	
2) handlu i przemysłu	153
3) budownictwa	74
4) zdrowia	64
5) parków i ogrodów	53
6) komunikacji	51
7) kultury i oświaty	51
8) pracy i pomocy społecznej	38
9) innych	338

W liczbie końcowej 338 — to sprawy w większości dotyczące nieporozumień sąsiedzkich, próśby o pomoc w uzyskaniu ogródka działkowego, zażalenia na działalność administratorów domu itp. Z tego zestawienia wynika, że największa liczba zażaleń dotyczy bolączek na odcinku urządzeń komunalnych. Nie jest rzeczą przypadkową, że zagadnienia dotyczące gospodarki komunalnej wybijają się na pierwszy plan, gdyż uzewnętrznia się tu wielkie zaniedbanie ustroju kapitalistycznego w zaspokajaniu potrzeb bytowych klasy robotniczej, a także wielkie zniszczenia — wynik niszczycielskiej wojny prowadzonej przez hitleryzm. Z drugiej jednak strony jest to zarazem dowodem, że wzrastają wymagania bytowe świata pracy i że wzrasta poziom życia klasy robotniczej.

Uchwała Rady Państwa zbliżyła do władzy terenowej szczególnie robotników, co wyraża się w tym, iż w okresie jednego kwartału ustnych próśb, skarg i zażaleń w poniedziałkowych przyjęciach złożyło:

1) robotników	1.415
2) chłopów	59
3) intelig. pracującej	39
4) innych	54
	1.567

Skargi i zażalenia składane są w różnej formie. Ludzie pracy korzystają ze wszystkich form będących w ich dyspozycji, jednak najchętniej korzystają z możliwości, jakie zaleca uchwała, to jest ustnego składania skargi czy zażalenia. W pierwszym kwartale żaliło się w formie ustnej na poniedziałkowych przyjęciach 1.537 osób, co w stosunku do 2.770 ogółu żalących się stanowi

55%, resztę zażaleń, tj. 754, złożono na piśmie. Artykułów prasowych było 456, komunikatów radiowych — 25.

Przez przyjęcia poniedziałkowe rośnie szczególnie popularność członków Prezydium i członków Rady, którzy włączyli się bardziej aktywnie w przyjmowanie skarg i zażaleń; dla przykładu podają radnych ob. Gancarza i ob. Najdek, którzy są pracownikami fabryki Fe-Be-Co. Poprzez przyjmowanie skarg i zażaleń zdobyli sobie takie zaufanie, że pracownicy w swych najtrudniejszych sprawach z pełną wiarą zgłaszają się do nich, aby zajęli się nimi lub brali udział w komisjach tworzonych na terenie zakładu do zagadnień związanych z produkcją lub zagadnieniami ogółu pracowników.

Skargi i zażalenia pomagają w ustalaniu się właściwych form porządku publicznego. I tak np. artykuł w jednym z dzienników poznańskich podawał, że lokatorzy skarżą się na administratorów domów, gdyż ci ostatni nie przykładają większej wagi do uporządkowania tablic orientacyjnych na klatkach schodowych. Artykuł ten wpłynął na szybsze opracowanie odpowiedniego zarządzenia przez Prezydium MRN i naznaczenie obowiązującego terminu wykonania. Pomoc prasy jest olbrzymia na odcinku skarg i zażaleń. Nie ma dnia, ażeby nie było kilku artykułów wskazujących na różnego rodzaju zaniedbania, braki i błędy. Coraz bardziej daje się dostrzec, że ludzie pracy, a szczególnie robotnicy, śmieiej krytykują poprzez prasę.

W jednym tylko kwartale na 1.275 spraw — omówione zostało w prasie aż 329. Dla usprawnienia zaś form pracy na tym odcinku, odbywamy comiesięczne konferencje prasowe.

Jakkolwiek praktyka przyjmowania skarg i zażaleń nie ma jeszcze dokładnie wypracowanych form, to już dziś można śmiało powiedzieć, że realizacja uchwał w dużej mierze pomogła nam w przeprowadzeniu analizy sytuacji na ustalonych odcinkach. Duży procent powtarzających się spraw jest sygnałem, że trzeba natychmiast przystąpić do analizy tego zagadnienia. Tu zaczyna się uwypuklać, które z zagadnień w hierarchii potrzeb jest w mieście najpilniejsze. Prezydium MRN w Poznaniu w wypełnieniu swych obowiązków wykorzystuje skargi i zażalenia jako ważny instrument do poznania potrzeb bytowych mieszkańców.

Z. Wolniewicz

Sekretarz Prezydium MRN w Poznaniu

FORMY WEWNĘTRZNEGO SZKOLENIA W PREZYDIUM PRN W OSTRÓDZIE

Prowadzone we własnym zakresie szkolenie zawodowe pracowników Prezydium PRN w Ostródzie było po reorganizacji rad narodowych prawie całkowicie zaniedbane. Tłumaczyć to należy tym, że początkowy okres pracy Prezydium PRN poświęcony był zagadnieniom organizacji wydziałów i referatów, ich obsady personalnej oraz wypracowaniu kolektywnego stylu pracy samego Prezydium, a następnie skoordynowaniu współpracy Prezydium z komisjami. Niemalże kłopotów było z wydziałami, które powstały ze zniesionych samodzielnych jednostek organizacyjnych, jak Wydział Komunikacyjny, Finansowy i Oświaty.

Wydziały te uważały, że one są „przy Prezydium” i taki nawet szyld zamówił sobie Wydział Komunikacyjny. Pilną więc stała się sprawa szkolenia wszystkich pracowników Prezydium. Zorganizowano szkolenie w ten sposób, że wyznaczono spośród pracowników posiadających odpowiednie przygotowanie ideologiczne

i fachowe wykładowcę na każdy temat oddzielnie i zbieżnie wszystkich pracowników na jednej sali. System ten „przejęto“ po dawnym Starostwie i okazał się on zły. Główna przyczyna zła tkwiła w tym, że pracownicy nie uważali na wykładach, nie robili sobie żadnych notatek, a ze względu na dużą ich liczbę trudno było wyłowić i wpływać na tych, co albo nie chcieli uważać, albo myśleli, że posiadane przez nich wiadomości są zupełnie wystarczające.

Stąd też powstał taki stan, że większość pracowników nie przyswoiła sobie wiadomości, co to właściwie jest PRN, czym są jej komisje i prezydium i jakie ma kompetencje każdy z tych organów, nie mówiąc już o stylu i metodach pracy. Pracownicy przyzwyczajeni do jednoosobowej władzy starostów, naczelników urzędów skarbowych, inspektorów szkolnych i kierowników powiatowych zarządów drogowych przeważnie uważali radę narodową, komisje i prezydium jako coś utrudniającego pracę, jako „formalność“, bez której można było by się obejść. To niedocenywanie roli kolektywnej pracy jednolitych organów władzy państwowej musiało ulec zmianie. Zmiana następowała powoli poprzez odprawy z kierownikami wydziałów, a przede wszystkim na skutek przeszkolenia szeregu pracowników na różnego rodzaju kursach organizowanych przez władze centralne i wojewódzkie.

Ale to było jeszcze nie wystarczające. Należało pomyśleć o wszystkich pracownikach, wśród których duży odsetek stanowią nowoprzyjmowani. W wyniku tego na odprawie kierowników wydziałów i samodzielnych referatów ustalono, że szkolenie odbywać się będzie w poszczególnych wydziałach i samodzielnych referatach a nie wszystkich pracowników razem. Mniejsze, pokrewne referaty będą odbywały szkolenie wspólnie.

Wykładowców, poczynając od najbardziej zaawansowanych, wyznaczano kolejno spośród pracowników wydziału czy referatu. Podaję na przykładzie Wydziału Ogólnego jak się szkolenie to odbywało. Na początku opracowano plan szkolenia na okres miesiąca. W planie tym uwzględniono następujące rubryki: data (dzień, miesiąc i godzina), nazwisko wykładającego, temat, lektura. Na końcu planu pracy umieszczono uwagę następującej treści: „Każdy z wykładających powinien podaną lekturę dobrze przepracować oraz zaznajomić się z artykułami w dwutygodniku „Rada Narodowa“, dotyczącymi danego tematu. Wszyscy pracownicy Wydziału Ogólnego obowiązani są przestudiować podaną lekturę. Wykładający tak musi ułożyć materiał, ażeby wyczerpać go w 45 minutach, zaś 15 minut pozostawić na dyskusję.

Szkolenie odbywało się raz w tygodniu. Przeprowadzone tym systemem szkolenia dawały dużo, ponieważ każdy pracownik wyznaczony na dany dzień na wykładowcę, chcąc nie chcąc musiał zaznajomić się z podaną w planie szkolenia lekturą. Poza tym pracownik ten przyzwyczajał się do samodzielnego ustnego referowania tematu. Początkowa treść u niektórych zaczęła powoli zanikać. Tym samym pracownik zaczynał „wyrabiać się“.

Jednak system ten został przez wydział częściowo zmieniony, ponieważ w czasie przeprowadzanych na szkoleniach dyskusji ujawniło się, że nie wszyscy pracownicy przed wyznaczonym terminem szkolenia zaznajamiają się z podaną w planie szkolenia lekturą. W systemie tym dokonano niewielkiej ale istotnej poprawki. Mianowicie w planie szkolenia nie uwzględniono w ogólne rubryki „nazwisko wykładającego“. Plan takiego szkolenia wygląda w sposób następujący:

P L A N

szkolenia pracowników Wydziału Ogólnego Prezydium PRN. Ostróda na czas od 1.VI. – 30.VI.1951 r.

D a t a			T e m a t	L e k t u r a
m-c	dzień	godz.		
VI	2	15—16	Seminarium z materiału przerobionego wg. planu szkolenia na okres od 20.IV — 31.V.51 r.	
VI	9	15—16	Przygotowanie i przebieg obrad prezydium oraz sesji rady	Dziennik Woj. Nr 18 poz. 132 z 1950 r. uchwały Prezydium Rady Ministrów z dn 17.IV.1950 r., (M. P. Nr A-57 poz. 651 i 654) oraz art. W. Morawskiego, Z-cy Dyr. Naczelnego II Zespołu Rady Ministrów w Nr. 20 „Rady Narodowej“ z 1950 r.
VI	16	15—16	Załatwianie skarg i zażaleń	Instrukcje zawarte w „Radzie Narodowej“ Nr. 2 i 6 z 1951 r. oraz art. M. Rybickiego, Szefa Kancelarii Rady Państwa w Nr. 2 „Rady Narodowej“ z 1951 r.
VI	23	15—16	Zadania rad narodowych w budowie i umocnieniu narodowego frontu walki o pokój i Plan 6-letni	Artykuł Szefa Kancelarii Rady Państwa M. Rybickiego w Nr. 9 „Rady Narodowej“ z 1951 r.
VI	30	15—16	Powiązanie prezydium rady narodowej z radą, jej komisjami i masami pracującymi	Referat Szefa Kancelarii Rady Państwa M. Rybickiego ogłoszony w „Radzie Narodowej“ Nr. 14 z 1951 r.

U w a g a: Każdy z pracowników Wydziału Ogólnego obowiązany jest przed terminem szkolenia zaznajomić się dokładnie z tematem ujętym w planie. Wykładowcami będą pracownicy, którzy wyznaczeni zostaną w dniu szkolenia.

Ta metoda okazała się lepsza, bo jakkolwiek wykładający czasem „zacina się“, to jednak wszyscy pracownicy mają ten temat lepiej przygotowany i dyskusja jest żywsza. Błędy popełniane przez wykładającego notuje sobie kierownik wydziału, a następnie po skończonym referowaniu przez wykładającego omawia je w ten sposób, że błędną wypowiedź powtarza, zapytując, czy ktoś jest innego zdania. Jeżeli nikt nie potrafi odpowiedzieć, sprawę wyjaśnia sam kierownik.

Błędy omawiane są w formie łagodnej, ażeby nie urazić ambicji i nie zniechęcić wykładającego i dyskutujących pracowników. Również, jeżeli wykładający pominię istotne momenty danego tematu, uzupełnia to kierownik wydziału, akcentując przy tym, że największą uwagę, tak wykładający, jak i dyskutanci, powinni poświęcić na kwestie zasadnicze tematu oraz na właściwe jego zrozumienie.

Dzięki temu systemowi szkolenia, pracownicy stale pogłębiają swoje wiadomości teoretyczne i praktyczne i lepiej spełniają ciężące na nich obowiązki, ponieważ wiedzą, jakim celom służą i jakie mają zadanie wypełnić.

Z własnego doświadczenia, w wyniku wymienionego sposobu szkolenia, stwierdziłem, że większość pracowników Wydziału Ogólnego rekrutująca się przeważnie z sił nowych lub częściowo b. Starostwa nie znała zupełnie, albo tylko w nieznacznym zakresie, zasady działalności rad narodowych i ich organów, a także struktury organizacyjnej do tego stopnia, że nie potrafili odróżnić rady narodowej od komisji lub prezydium. Dziś potrafią określić zadania każdego z tych organów. I nie tylko to. Wiedzą, jakie jest pionowe i poziome podporządkowanie, jaka jest wewnętrzna organizacja, jaki jest styl i metody pracy rady, komisji i prezydium, ich wzajemne powiązania i współpraca, łączność z masami pracującymi itd.

Uważam, że formy wewnętrznego szkolenia powinny mieć jak najszersze zastosowanie. Wiadomo, że trudno od razu przeszkolić na kursach wszystkich pracowników prezydiów rad narodowych, stale mamy bowiem rzeczy nowe, które trzeba ciągle omawiać i dyskutować. Ponadto mamy stale dopływ nowych ludzi. Tak jedno jak i drugie przemawia za tym, ażeby szkolenia w ramach wydziałów czy referatów, względnie całych prezydiów — o ile chodzi o prezydium GRN i miast nie stanowiących powiatów — stały się stałą formą podnoszenia wiadomości fachowych i ideologicznych personelu zatrudnionego w aparacie rad narodowych, przy ciągłym podnoszeniu metod i form szkolenia na wyższy poziom

J. Rudnicki

Kierownik Wydz. Ogólnego
Prez. PRN w Ostródzie

PRN W KOŚCIERZYNIE UCHWAŁA PLAN GOSPODARCZY I BUDŻET NA ROK 1951

Sesja PRN w Kościerzynie, poświęcona zagadnieniom planu gospodarczego i budżetu na rok 1951, odbyła się w auli Liceum Pedagogicznego. Oprócz radnych PRN i działaczy terenowych rad narodowych wzięła w niej udział młodzież Liceum Pedagogicznego, Liceum Ogólnokształcącego oraz delegacje zakładów pracy i instytucji.

Prezydium Woj. R. N. w Gdańsku reprezentował ob. Walenty Szeliga — sekretarz Prezydium.

Terenowy plan gospodarczy powiatu kościerskiego referował ob. B. Fijał — przewodniczący Powiatowej Komisji Planowania Gospodarczego, a projekt budżetu ob. St. Muszyński — przewodniczący Prezydium PRN.

Powiat kościerski, podobnie zresztą jak i inne powiaty kaszubskie, był upośledzony pod każdym względem przez władze sanacyjne. Władza ludowa systematycznie i szybko usuwa krzywdy, jakich doznała tutejsza ludność. Powstały nowe średnie zakłady naukowe, znikły jednoklasowe szkoły, które podniesiono do wyższego stopnia, dzieci kaszubskich robotników i chłopów kształcą się na wyższych uczelniach, zlikwidowano analfabetyzm, powstały ośrodki zdrowia w 6 punktach powiatu, potężnie rozbudowały się istniejące zakłady pracy, pobudowano nowe żelbetowe mosty, remontuje się mieszkania robotnicze, zakłada się zieleńce, kwietniki — wszystko w głębokiej trosce o człowieka pracy.

Wieś kaszubska przestała być „kopcuszką“. Powstały majątki PGR, które promieniują na otoczenie wzorem gospodarki rolnej. Gęstą siecią świetlic objęto powiat. Chłop otrzymał od Państwa pomoc w postaci instruktażu, sprzętu, a traktory przeorywują nie tylko pola chłopskie, ale zmieniają również psychikę mieszkańców wsi, którzy przekonali się o wyższości nowoczesnej gospodarki zaprowadzanej przez rząd ludowy. Toteż coraz liczniej powstają spółdzielnie produkcyjne.

Wyrazem powyższych osiągnięć i nastawienia gospodarczego jest budżet powiatu. Na gospodarkę terenową przeznaczają się w budżecie 2.764.362.— zł, na oświatę 2.945.041.— zł, na kulturę i sztukę 253.650.— zł, na zdrowie 1.861.534.— zł. Tak więc na **urządzenia socjalno-kulturalne** przeznaczają się **58% budżetu**.

Kościerska PRN jednogłośnie uchwaliła swój budżet na rok 1951, opiewający po stronie wydatków i dochodów na kwotę 10.879.578 zł. bo w budżecie — bardzo dokładnie opracowanym i głęboko przeanalizowanym przez Komisję Finansów, Budżetu i Planu — przewidziano wszystkie istotne potrzeby powiatu kościerskiego.

Realizacja budżetu przy stosowaniu systemu oszczędnościowego oraz walki o obniżenie kosztów własnych, pozwoli na wykonanie drugiego roku Planu 6-letniego na tutejszym terenie z wysoką nadwyżką.

W dalszym ciągu sesji PRN przyjęła i uznała za rzetelne przedłożone przez Prezydium PRN sprawozdanie z wykonania budżetów z roku 1950: b. Powiatowego Związku Samorządowego, ośrodków zdrowia, Powiatowego Domu Opieki dla Dorosłych w Sobączu oraz szpitala powiatowego na łączną kwotę 4.353.674,53 zł.

Rosną nowe zagadnienia w powiecie kościerskim, przez co przed PRN stają nowe zadania do opracowania.

W związku z powyższym PRN powołała nowe komisje: Komisję Porządku Publicznego, Komisję Drobnej Wytwórczości i Przemysłu Miejscowego.

W zapytaniach i wolnych wnioskach radni i goście poruszyli szereg istotnych spraw, jak lokal dla radiowęzła w Kościerzynie, otwarcie sklepu spożywczego w dzielnicy Szydlice, wiosenne zalesienia nieużytków oraz poprawienie zaopatrzenia ludności przez G.S. w Skarszewach.

Zygmunt Zieliński
Przewodniczący Prez. MRN
w Kościerzynie

Nadzwyczajna lustracja pól ziemniaczanych na terenie województw zachodnich

Komunikat Ministerstwa Rolnictwa w sprawie zwalczania stonki ziemniaczanej

W wyniku ostatnich lustracji upraw ziemniaka i pomidorów wykryto w województwach: zielonogórskim, szczecińskim oraz częściowo w woj. poznańskim, wrocławskim i koszalińskim nowe ogniska stonki ziemniaczanej. Ogniska te powstały w wyniku nieuważnego przeprowadzania lustracji pól ziemniaczanych w niektórych województwach, a m. in. w wielu gromadach woj. zielonogórskiego.

Jeżeli w najbliższych dniach nie zostaną wykryte i wyniszczone wszystkie, przeoczone dotychczas ogniska stonki ziemniaczanej, może powstać niebezpieczeństwo dalszego rozprzestrzenienia się tego groźnego szkodnika, ponieważ w pierwszych dniach lipca larwy stonki wgrzebują się w ziemię dla przepoczwarkowania się i trudno je wtedy wykryć.

Aby skutecznie przeprowadzić wyniszczanie stonki ziemniaczanej, Ministerstwo Rolnictwa, powołując się na uchwałę Prezydium Rządu z dnia 23 kwietnia br. w sprawie zwalczania stonki ziemniaczanej, kieruje do Prezydiów rad narodowych następujące zarządzenia:

1) Prezydium Woj. R. N.: Szczecin, Koszalin, Poznań, Wrocław — przeprowadzą na podległym im terenie

w ciągu najbliższego tygodnia nadzwyczajną lustrację przeciwstonkową oraz wnikliwą kontrolę sprawności wykonania tej lustracji.

2) Prezydium Woj. R. N.: Lublin i Kielce, gdzie wykryto dotychczas stonki ziemniaczanej, jednakże, jak wykazała kontrola, ostatnie lustracje przeprowadzone były niestaranie, przeprowadzą również w terminie najbliższego tygodnia nadzwyczajną lustrację stonkową.

Wszystkie prezydium Woj. R. N. podadzą Ministerstwu wyniki nadzwyczajnych lustracji w terminie do 10 lipca br.

3) Prezydium Woj. R. N.: Białystok, Olsztyn, Warszawa, Kielce, Rzeszów, Łódź, Kraków, Katowice zbiorą natychmiast z terenu w centralnych magazynach stacji ochrony roślin wszystkie własne aparaty do opylania i opryskiwania i w terminie do dnia 5 lipca br. postawią je do dyspozycji Ministerstwa Rolnictwa.

Jednocześnie Ministerstwo Rolnictwa zwraca się do wszystkich chłopów z wezwaniem, aby wzmogli czujność i wysiłki w zespołowych i indywidualnych poszukiwaniach stonki i zwalczaniu wykrytych ognisk tego groźnego szkodnika upraw ziemniaczanych.

Notatki z życia rad narodowych

KOMISJA OŚWIATY GRN W STAREJ KAMIENICY, POWIAT JELENIA GÓRA, DBA O SZKOŁĘ

Kierownictwo szkoły podstawowej w Starej Kamienicy od dłuższego czasu uskarżało się na brak ogrodzenia. Brak ogrodzenia umożliwiał dzieciom, podczas przerwy w nauce, wybiegać poza dozwolony obręb, co przysparzało sporo kłopotów kierownictwu szkoły. G. R. N. kredytów na ogrodzenie w budżecie nie posiadała.

Jak temu zaradziła Komisja Oświaty?

Niedaleko od szkoły znajdował się zniszczony barak, wokół którego stało ogrodzenie w dobrym stanie. Komisja Oświaty spowodowała zezwolenie Prezydium Gminnej Rady Narodowej na rozbiorę tego ogrodzenia i przedstawiła całą sprawę na zebraniu Komitetu Rodzicielskiego, na które zaproszeni byli rodzice wszystkich dzieci, uczęszczających do tej szkoły. Komisja zwróciła się z ape-

lem do zebranych o przeniesienie ogrodzenia. Zebrani z zapałem przyjęli propozycję i pomimo pilnych prac wiosennych, własnym wysiłkiem i w krótkim czasie ogrodzili szkołę.

GMINA BYŚLAW, POW. TUCHOŁA ROZPOCZĘŁA PRACE MELIORACYJNE

Chłopi gminy Byśław pow. tucholskiego, rozumiejąc jakie szkody i straty przynoszą państwu zaniedbane urządzenia wodno-melioracyjne, gromadnie przystąpili do wykonania podjętego zobowiązania w ramach społecznej akcji melioracyjnej.

W dniu 15 ub. m. mieszkańcy gromad pod kierownictwem powiatowego referenta melioracyjnego Jana Kobusa, przewodniczącego Prezydium GRN Osińskiego i wodomistrza Karwasza wyruszyli na łąki położone za Lubiewem, gmina Byśław. Z zapałem zabrano się do

pracy. O godz. 12 w południe wykonano już prawie całodzienny plan pracy, oczyszczono bowiem i pogłębiono 2.500 m. bieży, zupełnie zaniedbanego rowu „trutnówka“. W najbliższym czasie przewiduje się oczyszczenie około 10 km rowu, wynikiem czego około 2.900 ha podmokłych łąk i pastwisk zostanie zupełnie zagospodarowanych.

„Dawniej kiedy rowy na tej łące były zaniedbane — oświadcza średniorolny chłop Cyryl Czerwiński z gromady Byśławek — nie mogliśmy się wcale dostać na te łąki. Siewy męsieliśmy rozpoczynać bardzo późno. Teraz kiedy oczyścimy te rowy, ziemia da nam więcej zboża i paszy“

W pracach melioracyjnych bierze również udział grupa młodzieży z Lubiewa, która zobowiązała się oczyścić 500 m. rowu. Są to przede wszystkim zetempowcy. Wzywają oni kolegów sąsiedniego powiatu świeckiego do współzawodnictwa w tak ważnej akcji społecznej.

Również Prezydium GRN w Chomętowie przy pomocy wodomistrza gminnego Szymańskiego, sprawnie zorganizowało akcję melioracyjną, tak, że obecnie oczyszczanie rowów melioracyjnych we wszystkich gromadach jest już na ukończeniu.

Komisja wojewódzka dokonując przeglądu wykonanych prac, stwierdziła, że zostały one przeprowadzone starannie i prawidłowo.

PREZYDIA GRN W MAŁYCH WALICHNOWACH I W KOLBUDACH UTRUDNIAJĄ URUCHOMIENIE KIN

Plan 6-letni przewiduje, że w każdej gminie uruchomione zostanie wiejskie kino stałe. Jak szybko będzie mogło powstać na wsi takie kino, zależy to w dużej mierze od starań gminnej rady narodowej. Pewne gminy posiadają już kina, ale zupełnie się nimi nie opiekują. Przykładem jest Gminna Rada Narodowa Małe Walichnowy z siedzibą w Rudnie, która odmówiła opieki nad kinem i nie dotrzymała umowy dzierżawnej z Okręgowym Zarządem Kin, w wyniku czego ze zdewastowanej sali musiano się przenieść do sąsiedniej wsi i wynająć salę od prywatnego właściciela.

Podobnie postępuje Prezydium GRN w Kolbudach, które w dniu 9 czerwca br. zerwało umowę dzierżawną i wymówiło salę, gdzie mieściło się kino.

Uważam, że Prezydium PRN w Tczewie i Gdańsku powinny się zainteresować co najmniej dziwnym stosunkiem Prezydiów GRN w Małych Walichnowach i Kolbudach do tak ważnej sprawy jak uruchomienie kin na wsi.

Zbyszko Borsuk

pracownik Okręgowego Zarządu Kin
w Gdańsku

PREZYDIUM PRN W OSTROWIE LIKWIDUJE NIEDOCIĄGNIĘCIA W TERENIE

W terenie jest jeszcze wiele bołaczek i niedociągnięć, których chłopcy nie są w stanie sami usunąć. Prez. PRN w Ostrowie, chcąc chłopcom z pow. ostrowskiego umożliwić wypowiedzenie się, przeprowadza z nimi indywidualne lub grupowe rozmowy. Ostatnio rozmowy takie

przeprowadzono w sześciu gromadach, w których chłopcy dość licznie się zgromadzili. Szczególnie duża frekwencja była w gromadzie Gorzyce Wielkie i Lamki

W serdecznej atmosferze przedstawiciel Prez. PRN rozmawiał z chłopami o wszystkich ich bołaczkach. Chłopcy b. żywo dyskutowali poświęcając wiele uwagi takim zagadnieniom jak ubezpieczenie trzody chlewnej, kontraktacja ziemio-płodów i zaopatrzenie w artykuły pierwszej potrzeby przez GS-y. W wypowiedziach chłopów przebiegała troska o polepszenie dotychczasowego stylu pracy niektórych instytucji. Widać stąd, że chłopcy walczą z wszelkimi przejawami bezdusznego biurokratyzmu. Niektóre z wypowiedzi zasługują na podkreślenie.

M. in. Ob. Marian Strzelec, z gromady Gorzyce Wielkie poruszył sprawę odstawy mleka. Stwierdził on, że Zakłady Mleczarskie w Ostrowie nie szanują czasu swych odstawców. Gdy rano przyjeżdżają furmanki z całej gromady, mleko nie jest zaraz odbierane.

Ob. Gościński z Lamek zwrócił uwagę na bardzo ważne zagadnienie jakim jest kontraktacja. W gromadzie Lamki w ub. r. wszyscy chłopcy odstawiłi ziemniaki do Lubońskich Zakładów Przemysłowych, a do dzisiejszego dnia nie otrzymali za nie zapłaty ani też dokładnego rozliczenia.

Rozmowy te dały wiele zarówno chłopom jak i przedst. Prez. PRN. Chłopcy mieli możliwość wypowiedzenia się, co z kolei przedstawiciele Prez. PRN mogli wykorzystać przez wysunięcie odpowiednich wniosków i usunąć istniejące braki i niedociągnięcia. Udzielane przez przedst. Prez. PRN odpowiedzi i wyjaśnienia były wyczerpujące. Chłopcy byli bardzo zadowoleni z tych rozmów i wyrazili chęć częstszego przeprowadzania podobnych spotkań.

SESJE BUDŻETOWE RAD NARODOWYCH POWIATU SZUBIŃSKIEGO

Ostatnio odbyły się w powiecie szubińskim sesje wszystkich gminnych i miejskich rad narodowych, poświęcone uchwaleniu budżetów i planów gospodarczych na rok 1951. W sesjach brało udział wiele osób spośród społeczeństwa i młodzieży, co świadczy o wzrastającym zainteresowaniu ludności pracami rad na-

rodowych oraz powiązaniu pracy rad z masami pracującymi.

Szczególnie dobrze ocenić należy przebieg sesji GRN w Chomętowie, Sipiorach i Barcinie, gdzie poza radnymi w obradach brało udział od 60 do 150 osób, a szeroka dyskusja wykazała troskę Rady o sprawy gospodarcze gmin.

Krytycznie natomiast należy ocenić sesję GRN Samokłęski Małe, gdzie radni wykazali małą aktywność i zainteresowanie sprawami gminnymi.

Liczne z wymienionych sesji były sesjami wyjazdowymi.

TRZECIE Z KOLEI SPOTKANIE RADNYCH WOJ. R. N. W RZESZOWIE ZE SPOŁECZEŃSTWEM

Trzecie z kolei spotkanie radnych Woj. R. N. w Rzeszowie ze społeczeństwem odbyło się w dniu 17 czerwca br. w 6 miastach niewydziałonych (Rymanów, Tyczyn, Kańczuga, Żmigród Majdan, Ciecchanów) w 6 gminach (Grabownica, Bobowa, Próchnik, Borowa, Kamień, Orzechowce) oraz w siedzibie 6 gromad, tj. Nockowej, Komborni, Tarnawie Dolnej, Woli Żarczyckiej i Turbi.

Zebrania te wzbudziły wśród miejscowej ludności duże zainteresowanie o czym świadczy ilość obecnych na zebraniu np. w Tyczynie wzięło udział 500 osób, w Żmigrodzie 400 osób, w pozostałych zaś miejscowościach frekwencja wyrażała się liczbą od 200 — 250 osób.

Zebrania te wywołały również ożywioną i ciekawą dyskusję.

I tak np. robotnik Hałka Franciszek, zabierając głos w dyskusji na zebraniu w Majdanie pow. Kolbuszowa, zwrócił uwagę na niedostateczne powiązanie się Prezydium GRN w Majdanie z masami pracującymi, na słabe kontakty z organizacjami społecznymi oraz niedostateczną działalność komisji GRN. Prezydium GRN nie roztoczyło też należytej opieki i kontroli nad działalnością Gminnej Spółdzielni Sam. Chłop., czego wyrazem jest fakt, że niejednokrotnie przez kilka dni brak było w spółdzielni artykułów pierwszej potrzeby.

Podobne zagadnienia poruszyli chłopcy Wawrzyniec Zajdel i Stanisław Sobota z grom. Grabownica (pow. Brzozowski) stwierdzając, że

komitety członkowskie w GS nienależycie rozdzielają towary.

Małorolny chłop Józef Korfanty z Grabownicy stwierdził, że do Zarządu G.S. weszli ludzie, którzy żerują na biedocie wiejskiej: komisje rad narodowych winny niezwłocznie zająć się tą sprawą.

Chłop Paweł Rębisz z Huty Komorowskiej wskazał na konieczność urządzenia świetlic w Majdanie i Hucie Komorowskiej. Brak świetlic daje się dotkliwie odczuć. Młodzież zamiast dokształcać się i szukać kulturalnych rozrywek w świetlicy, w dni wolne od pracy wałęsa się po ulicach bądź „zagląda do kieliszka“.

Dyskusję podsumowywali radni Woj. R. N. udzielając odpowiedzi interpelantom oraz zapewniając, że wszystkie wnioski i dezyderaty zgłoszone przez ludność na zebraniu zostaną przekazane do Prezydium Woj. R. N. do rozpatrzenia i konkretnego załatwienia.

Przyjęta przez Woj. R. N. Rzeszów praktyka utrzymywania łączności radnych Woj. R. N. ze społeczeństwem na specjalnie zwoływanych zebraniach w MRN, GRN i gromadach jest konsekwentnie stosowana i przyjmowana z dużym zainteresowaniem przez ludność, która na zebraniach tych poruszając szereg istotnych zagadnień daje jednocześnie wyraz interesowania się życiem publicznym. Byłoby wskazane, aby Prezydium Woj. R. N. napisało do „Rady Narodowej“ jak ustosunkowywało się do głosów z terenu przekazanych przez radnych i jakie podjęte zostały decyzje w przedmiocie tych wszystkich bolączek, które bezpośrednio dotyczą robotnika oraz chłopów małych i średniorolnych.

Prosimy również opisać, w jaki sposób obywatele zawiadamiani są o realizacji ich słusznych wniosków.

Z PRZEBIEGU AKCJI SANITARNO-PORZĄDKOWEJ NA TERENIE WOJ. POZNAŃSKIEGO

Stosownie do uchwały Prezydium Rządu z dnia 10 marca br. oraz wytycznych Prezydium Rady Ministrów i instrukcji Ministra Zdrowia, przeprowadzona na terenie woj. poznańskiego akcja sanitarno-porządkowa przyczyniła się znacznie do podniesienia stanu zdrowotnego, higieny we wsiach, miastach i osiedlach robotniczych.

Na terenie szkół organizowano w czasie przebiegu akcji konkursy

czystości, przeprowadzano współzawodnictwo w dziedzinie higieny kontrolowane przez młodzieżowe trójki kontrolne. Zakładano i porządkowano ogrody szkolne, kwietniki i klomby przed szkołami.

Godny podkreślenia jest fakt, że komitety rodzicielskie biorąc udział w tej akcji naprawiały szkołom płoty i bramy oraz dostarczały materiałów na odnowienie budynków szkolnych (np. Mirosław, pow. Chodzież). Zaopatrywano dziedzińce szkolne w kosze do odpadków oraz klasy w dostateczną ilość mydła i ręczników.

Młodzież szkolna brała gremialny udział w przeprowadzanej akcji zbiórki złomu i odpadków użytkowych, a ponadto w uporządkowaniu ulic miejskich, np. w grom. Dzierżbin, gm. Zbiersk pow. kaliskiego młodzież szkolna naprawiła ulicę na długości 100 m.

Podkreślić należy, że w ramach społecznej zbiórki złomu i odpadków użytkowych na terenie woj. poznańskiego zebrano 2.840 ton złomu żelaznego, przeszło 6 ton metali nieżelaznych, 233 tony makulatury, 208 ton szmat, 341 tysięcy butelek, 217 kg szczeciny, 681 kg odpadków gumowych itp.

Na terenie zakładów służby zdrowia, zakładów przemysłowych i usługowych przeprowadzono gruntowne porządki oraz uzupełniono braki w urządzeniach sanitarnych.

Wprowadzono współzawodnictwo indywidualne i zespołowe na odcinku stałego polepszania stanu sanitarno-porządkowego w zakładach pracy, przez: a) podnoszenie stanu sanitarno-porządkowego wewnątrz zakładów, b) odpowiednie zabezpieczenie maszyn, c) zaopatrywanie pracowników w odzież higieniczną i ochronną, d) odstawianie do właściwych składnic wszelkiego rodzaju złomu i odpadków użytkowych.

Z inicjatywy gminnych komisji zdrowia i gromadzkich komisji sanitarnych ludność wiejska zespołowo uporządkowała drogi i rowy przydrożne, zasypywała kałuże i bajora. Np. w pow. wolsztyńskim m. in.: a) ludność gromady Solec podwyższyła drogę przez nawiezenie ziemi i zażużłowanie ca 600 m. b., b) mieszkańcy gromady Nowa Wieś naprawili chodniki od dworca kolejowego do wsi i zażwirowali drogę wiejską długości ca 300 m oraz uporządkowali plac przed miejscową spółdzielnią, c) mieszkańcy grom.

Znin dokonali naprawy drogi długości 1,5 km, d) mieszkańcy grom. Kopanica naprawili drogę wiejską na odcinku 1/2 km itp.

W pow. gostyńskim gm. Gostyń ludność miejscowa oczyściła 1878 m rowów przydrożnych, uporządkowała 822 podwórza, naprawiła 477 m płotów. Na terenie miasta Kalisza rozplanowano, uregulowano i uporządkowano wały rzeki Prosnv na odcinku 250 m.

W pow. poznańskim w grom. Rokietnica uczniowie Liceum Wodno-Melioracyjnego oczyścili rów przed Ośrodkiem Zdrowia i wyszlakowali podwórze tego Ośrodka, w grom. Mrowino „Służba Polsce“ urządziła skwer i obsadziła 300 drzewkami. W gm. Dopiewo pow. poznańskiego uporządkowano park i posadzono 300 drzew i krzewów ozdobnych itp.

Akcja sanitarno-porządkowa na terenie woj. poznańskiego spełniła swoje zadanie i przyczyniła się nie tylko do podniesienia stanu zdrowotnego i estetycznego osiedli, ale też miała ogromne znaczenie wychowawcze.

W akcji tej aktywny udział wzięła młodzież szkolna, która w głównej mierze przyczyniła się do zebrania znacznych ilości złomu i odpadków użytkowych. Z organizacji masowych dużą inicjatywę wykazał: PCK, Związek Samopomocy Chłopskiej, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Liga Kobiet oraz związki zawodowe.

Z PRZEBIEGU AKCJI SANITARNO-PORZĄDKOWEJ NA TERENIE WOJ. SZCZECIŃSKIEGO

Przeprowadzona na terenie woj. szczecińskiego akcja sanitarno-porządkowa dała ogólnie biorąc wyrażne osiągnięcia.

Włączenie do akcji tej całego społeczeństwa poprzez komitety blokowe i rejonowe oraz organizacje masowe ponadto żywy udział personelu zakładów, przedsiębiorstw i innych instytucji spowodował, że stan sanitarny i estetyczny wielu miast i osiedli na terenie województwa uległ znacznej poprawie.

Niemniej nie wszędzie akcja ta dała oczekiwane rezultaty, co należy przypisać złej organizacji i niedocenianiu jej znaczenia przez powołane do przeprowadzenia akcji sanitarno-porządkowej władze państwowe i organizacje społeczne.

Np. w powiecie Choszczno w czasie kontroli organizacji i przebiegu akcji przez członków kolumny sanitarnej i Komisję Zdrowia PRN ustalono, że poszczególne prezidia i instytucje nie wykazały specjalnego zainteresowania w przeprowadzaniu planowej akcji sanitarno-porządkowej, ograniczając się do uporządkowania dróg, osiedli, posesji i placów.

Na terenie powiatu gryfickiego nie wszędzie akcja ta była dostatecznie zorganizowana np. w mieście Trzebiatowie mimo, że otrzymano zarządzenie o przeprowadzeniu akcji, rozplakatowano jedynie ogłoszenia otrzymane z Woj. R.N. w Szczecinie, a zarządzenia P.R.N. „leżą w biurkach Wydziału Gospodarki Komunalnej i sekretarza Prezydium“.

W pracach związanych z przeprowadzeniem akcji sanitarno-porządkowej na terenie powiatu Gryfino nie można zorientować się, ponieważ Prezydium PRN nadesłało tylko jedno sprawozdanie, które zresztą nie zobrazowało przeprowadzonych prac.

Wydział Zdrowia PRN w Szczecinie rozpoczął prace przygotowawcze od zwołania narady informacyjnej, na którą zaprosił pisemnie zainteresowane organizacje społeczne, zakłady pracy, Komendę Milicji Obywatelskiej, Wydział Drogowy i Oświaty Prez. PRN oraz przedstawicieli służby zdrowia.

Na naradę zgłosili się tylko po jednym przedstawicielu Milicji Obywatelskiej i placówki służby zdrowia z Trzebieży.

Rzecz jasna, że przy takich niewłaściwościach akcja sanitarno-porządkowa nie mogła być należycie przeprowadzona.

Powiaty zaniedbane w przeprowadzeniu tej akcji powinny wziąć sobie za wzór miasto Szczecin, gdzie dzięki należytej organizacji i zaktywizowaniu mas pracujących stan sanitarny i estetyczny miasta uległ wybitnej poprawie. Rejony zamieszkałe przez ludność robotniczą, a szczególnie rejony domków jednorodzinnych zostały doprowadzone do należytego stanu sanitarnego.

Na terenie powiatu Łobez akcja dała b. dobre wyniki: szczególnie nacisk położony na stan sanitarny, zakładów zbiorowego żywienia, które dotychczas były zaniedbane, a obecnie mogą posłużyć za wzór czystości.

W powiecie szczecińskim społeczeństwo, a przede wszystkim młodzież szkolna przyczyniła się do uporządkowania miast i wsi. Ogółem w powiecie uprzątnięto: dróg 26,635 m, zagród 430, szkół 22, przedszkoli 10, założono zieleńców 3.400 m kw., wywieziono gruzu i śmieci 1690 m sześć.

W Międzyzdrojach akcja dała dobre wyniki. Na terenie miasta zostały założone liczne kwietniki i trawniki, ulice i place oczyszczone.

Zaznaczyć należy, że jeśli chodzi o zbiórkę złomu i odpadków użytkowych w ramach akcji sanitarno-porządkowej, to w sprawozdaniach PRN z przebiegu akcji tej najczęściej pomija się milczeniem ten odcinek działalności, co wskazywałoby na jego niedoceniecie.

Z działalności rad w krajach demokracji ludowej

OŻYWIĆ SESJE PLENARNE RAD NARODOWYCH

(O pracy rad w Czechosłowacji)

Skrót tłumaczonego z języka czeskiego artykułu W. Kwaśniczki, umieszczonego w czasopiśmie „Lidova Sprava“ Nr 10 z 1951 r.

W Kraju Praskim kierowniczy personel rady narodowej przeprowadza indywidualne rozmowy (konferencje) z każdym członkiem rady narodowej. W rozmowie ustala się przede wszystkim czy istotnie członek rady narodowej będzie mógł prawidłowo wykonywać swe funkcje. Częstokroć przeszkodą do prawidłowego wykonywania funkcji radnego bywa nieodpowiednie miejsce zamieszkania, charakter pracy zawodowej, niekiedy obciążenie innymi funkcjami społecznymi lub niedostateczne wiadomości o funkcjach członka rady narodowej itd. Stosownie do tego, co w czasie rozmowy zostanie wyjaśnione, stawia się niezwłocznie, w porozumieniu z członkiem rady narodowej — odpowiednie wnioski bądź, aby go zmienić lub zwolnić z obowiązków w radzie, bądź uwolnić od niektórych funkcji społecznych itp.

Przy wnioskach o uzupełnienie wolnych miejsc w radach narodowych zwraca się uwagę przede wszystkim na zasadę reprezentowania mas, pracujących wedle okręgów terytorialnych, utworzonych w ten sposób, aby każdy członek rady narodowej był odpowiedzialny przed konkretnie i ściśle oznaczoną grupą pracujących.

W rozmowie z obywatelem, który ma zostać członkiem rady narodowej i posiada ku temu odpowiednie warunki zostaje przedyskutowana jego dotychczasowa praca społeczna, zostaje mu wyjaśnione, jak mają pra-

cować plenarne sesje rad narodowych i jak mają pracować poszczególni członkowie i wreszcie ustalone zostaje, jak on sam na przyszłość ma pracować w radzie. Dopiero wówczas zestawia się ramowy plan jego własnej pracy.

Zestawiając taki plan, bierze się pod uwagę nie tylko w jakim zawodzie pracuje kandydat czy członek rady, ale i co jest przedmiotem jego szczególnych zainteresowań, aby je można było wykorzystać w pracy społecznej. Np. robotnik przemysłowy ma zamiłowanie do spraw budowlanych — niewątpliwie chciałby być pomocny przy kontroli budów i inwestycji.

Tą drogą również zyskuje się możliwość prawidłowego skierowania członków rady do komisji. Jeśli chcemy ożywić sesje rad narodowych i pracę członków rady, to każdy z członków rady powinien pracować w jakiejś komisji, aby choć na jednym odcinku, choć z jednego punktu widzenia poznał pracę organów wykonawczych rady narodowej, których sam jest członkiem*).

Ożywienie pracy komisji rad narodowych, a zwłaszcza kontrola ich obsady i kontrola prawidłowości ich prac przez prezidia rad narodowych jest niezbędnym warunkiem nasilenia i ożywienia zarówno plenarnych sesji rad narodowych jak i członków rad.

W trakcie przeprowadzanych rozmów rozstrząsa się z poszczególnymi członkami rad narodowych, w jaki sposób będą oni zaznajamiali się z potrzebami mas pra-

*) W Czechosłowacji komisje ustawione są inaczej niż nasze komisje. Są one ściśle związane z pracą wydziału, jak również mogą w niektórych sprawach wydawać samodzielnie decyzje i rozstrzygnięcia w imieniu rady.

uczających i wysłuchiwali ich propozycji, aby pomóc radzie w wykonaniu jej zadań, jak będą wykorzystywali dobrą inicjatywę i walczyli z brakami lub błędami — stosownie do wagi zagadnienia, jak będą je usuwali we własnych wystąpieniach, bądź to przez przedstawianie prezydiom, czy wreszcie przez wysunięcie na sesji rady. W rozmowach z członkiem rady narodowej wskazuje się wyraźnie na zadania rad narodowych, na formy mobilizowania mas pracujących dla wykonania tych zadań i na konieczność stałego, ścisłego powiązania z masami pracującymi przy wykonywaniu każdego zadania.

Jako formy tej łączności z masami pracującymi przyjmuje się: uczestnictwo i referowanie spraw lub udział w dyskusji na zebraniach organizacji masowych, organizacji politycznych Frontu Narodowego, stałych okresowych zgromadzeniach ludowych, na publicznych zebraniach organizowanych przez prezydium rady, na publicznych zebraniach rady, na zebraniach mężów zaufania rad narodowych**), na zgromadzeniach organizacji młodzieżowych itp.

W planach pracy członków okręgowych i krajowych***) rad narodowych uwzględnia się ich uczestnictwo na pracowniczych naradach i konferencjach miejscowych (gminnych) rad narodowych, a w planach pracy członków krajowych rad narodowych — uczestnictwo w naradach pracowników okręgowych rad narodowych. Tak np. członkowie komisji finansowej krajowej rady narodowej uczestniczą na naradach powiatowych referentów finansowych****). Główna jednak uwaga skierowana jest na powiązanie członków rad narodowych z masami pracującymi, a nie tylko z pracownikami rad. Z tego względu żąda się, aby członkowie rady narodowej występowali publicznie, gdyż nie mogą oni spełniać swych funkcji reprezentantów ludu, jeśli ogół ich nie zna.

Znaczenie i powaga funkcji członka rady narodowej zwiększa się, jeśli rada podejmie uchwałę, że organom wykonawczym rady narodowej nie wolno pozostawić bez rozpatrzenia żadnego wniosku, upomnienia, krytyki lub doniesienia, które przedstawione będą osobiście przez radnego za pośrednictwem komisji bądź też zgłoszone będą na plenarnej sesji rady. Uchwała taka wiąże prezydium. Radni uzyskują gwarancję, iż ich wyświadczenia nie pozostaną bez przepracowania.

Centralna Rada Narodowa w Pradze od dłuższego czasu zajmuje się zagadnieniem, jak podnieść poziom pracy sesji Rady Narodowej i członków Rady. W tym celu stworzone zostały z członków Rady zespoły terenowe. Zespół terenowy opracowuje sprawy określonego terytorium. Okazało się, że jest to dobry sposób związania członków rady z konkretną pracą. Jednakże i ten system wykazuje braki, i w tym systemie niektórzy członkowie Rady nie włączają się do prac zespołu. Po na-

**) Instytucja stała — są to stali delegaci rady w większych zakładach pracy — nie są oni członkami rady, a jakby łącznikami między radą a robotnikami zakładu.

***) Okręg odpowiada naszemu powiatowi a kraj — województwu z tym, że są to jednostki tak ludnościowo jak i terytorialnie znacznie mniejsze od naszych województw czy powiatów.

****) Referent jest członkiem prezydium kierującym określonym wydziałem.

radach Rada doszła do wniosku, iż dla zaktywizowania radnych nie wystarcza mechaniczna ich wymiana. To też Rada postanowiła, iż niezbędne jest przeprowadzenie wskazanych wyżej indywidualnych rozmów z członkami Rady o wykonanych przez nich zadaniach dla Rady, o ilości ich funkcji, o pracy politycznej i zawodowej, o tym, w jakim dziale pracy radni chcieliby na przyszłość pracować. Rozmowy mają na celu pomóc członkom w wyjaśnianiu ich własnej pozycji. Dla lepszego wprowadzenia członków Rady Narodowej do problematyki rady narodowej i zadań, które ma ona wykonać, postanowiono zamiast projektowanego uprzednio szkolenia wszystkich radnych, lepiej przygotowywać i częściej zwoływać sesje plenarne i posiedzenia klubów, które mają właśnie spełniać rolę szkolenia na konkretnych faktach i zagadnieniach.

Niezbędnym warunkiem prawidłowego spełnienia zadań przez członka rady narodowej jako reprezentanta mas pracujących, jest ścisły jego związek z ludem, jest jego głębokie przeświadczenie, że ponosi odpowiedzialność za swą pracę, że jego praca i czynności powinny być kontrolowane. Nie w tym leży problem, aby członek rady był powiązany z masami, gdy jest on z reguły, członkiem czy to partii politycznej, czy organizacji masowej, spełniając inne funkcje społeczne, ale problem leży w tym, aby członek rady to swoje powiązanie z masami faktycznie wykorzystywał dla wykonania swych zadań w radzie. Jeśli np. jest on członkiem załogi fabryki — to zagadnienia narady w swej fabryce powinien umieć przenieść na radę, a przez radę przenieść do mas zadania stojące przed radą narodową.

Aby to powiązanie wykorzystała Rada Narodowa m. Pragi postanowiła zwrócić się do tych organizacji, które delegowały członków do Rady i do tych zakładów pracy, z których pochodzą członkowie Rady, z pismami zawiadamiającymi, kto spośród załogi czy członków organizacji jest członkiem Rady. W piśmie takim będą wyjaśnione zadania członka Rady Narodowej i zgłoszony będzie apel, aby organizacje i zakłady z jednej strony umożliwiały członkom Rady wykonanie jego zadań, z drugiej zaś, aby śledziły i kontrolowały jego pracę, jak również, aby same wykorzystywały członka Rady Narodowej przy rozstrzyganiu istniejących zagadnień. Będzie podjęta szeroka akcja wyjaśniania organizacjom masowym zadania członka rady. Rada Narodowa będzie stale informować organizacje, z których pochodzi członek Rady, o jego pracach i informować się, jak członek Rady wykonuje swe funkcje w zakładach, w organizacji itd. Podobny system podniesienia poziomu pracy radnych przyjmą i inne rady, z tym jednak, że w radach dzielnicowych będzie zwrócona szczególna uwaga na łączność radnych z mężami zaufania rady w zakładach pracy.

Aby z sesji plenarnej Rady uczynić organ, który istotnie rządzi i kontroluje, będą powołane specjalne komisje Rady, których celem będzie rozpatrywanie zażaleń na działalność organów wykonawczych Rady. Członkowie komisji będą na plenarnych sesjach występowali z krytyką pracy wydziałów i innych organów. Prezydium zaś i wydziały zobowiązane zostają do jak najszybszego reagowania na inicjatywę i na krytykę podniesioną na plenum Rady.

Wprowadzając w życie te metody pracy Rada Praska ma nadzieję, iż będą one punktem wyjścia dla zmiany stylu pracy Rady i podstawą przekształcenia sesji plenarnej w organ rządzący w pełni swoim terenem.

Wiadomości urzędowe

Warszawa, dn. 11. VII. 1951 r.

II Skład komisji

KANCELARIA

RADY PAŃSTWA

L. dz. Org. I/5/378/51

PREZYDIA WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH RAD NARODOWYCH ORAZ RAD NARODOWYCH MIAST STANOWIĄCYCH POWIATY

OKÓLNIK Nr 9

INSTRUKCJA DLA WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH (MIEJSKICH) RAD NARODOWYCH W SPRAWIE DZIAŁALNOŚCI KOMISJI GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ RAD NARODOWYCH

Kancelaria Rady Państwa, podając do wiadomości wzór instrukcji dla wojewódzkich i powiatowych (miejskich) rad narodowych w sprawie działalności komisji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej zaleca umieszczenie na porządku dziennym sesji rady narodowej sprawy uchwalenia instrukcji dla komisji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej

Wskazane jest, aby sprawę uchwalenia instrukcji poprzedzić na sesji rady narodowej sprawozdaniem z działalności komisji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

Wniosek w sprawie uchwalenia Instrukcji winien być wszechstronnie omówiony na posiedzeniu komisji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej zwołanym przed sesją rady, a następnie zreferowany na sesji rady przez przewodniczącego względnie zastępcę przewodniczącego komisji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

Kancelaria Rady Państwa wyjaśnia, że podany wzór Instrukcji ma charakter ramowy, w związku z czym rady narodowe mogą w nim dokonywać ewentualnych zmian lub uzupełnień wynikających z miejscowych potrzeb.

Zastępca Szefa Kancelarii Rady Państwa
Z. Sznek

INSTRUKCJA

dla wojewódzkich, powiatowych i miejskich rad narodowych w sprawie działalności komisji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej rad narodowych

Postanowienie wstępne

1) Komisja gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, zwana w dalszym ciągu niniejszej instrukcji komisją, jest organem pomocniczym i doradczym rady narodowej w zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej. Komisja w swej pracy utrzymuje i pogłębia więź między radą narodową a masami pracującymi oraz wykorzystuje ich inicjatywę dla wykonania zadań stojących przed radą narodową w zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

2) W skład komisji wchodzi osoby zarówno z grona rady, jak i spoza rady przez nią wybrane, w ilości zależnej od miejscowych potrzeb z tym jednakże, że komisja wojewódzkiej rady narodowej może liczyć powyżej 15-tu członków, powiatowej rady narodowej powyżej 12-tu członków.

3) W skład komisji wchodzi robotnicy, pracownicy przedsiębiorstw komunalnych, gospodynie domowe, przedstawiciele chłopów pracujących oraz przedstawiciele inteligencji pracującej, cieszący się zaufaniem mas pracujących i obznajmieni z miejscowymi zagadnieniami gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

4) Przewodniczącemu komisji wybiera rada narodowa spośród członków rady, zaś zastępcę przewodniczącego komisji oraz sekretarza wybiera komisja ze swego grona.

5) Członkowie komisji obowiązani są brać udział w posiedzeniach i innych pracach komisji. Nie przejawiający dostatecznej aktywności członkowie komisji powinni być odwołani przez radę narodową i zastąpieni przez innych członków.

III Zadania komisji

6) Komisja przygotowuje materiały i wnioski dla rady narodowej i jej prezydium dotyczące planowego regulowania rozwoju gospodarki komunalnej zgodnie z wytycznymi Narodowego Planu Gospodarczego oraz zaopatrywania w urządzenia komunalne miast i osiedli.

7) Komisja współdziała z prezydium rady narodowej w jego pracy w dziedzinie stałego ulepszania i rozbudowy urządzeń komunalnych oraz w podnoszeniu ilości i jakości ich produkcji i usług.

8) Komisja sprawuje nadzór i kontrolę społeczną w dziedzinie ochrony i rozwoju urządzeń komunalnych i zasobu mieszkań oraz w dziedzinie stosowania zasad oszczędności i racjonalizacji w gospodarce komunalnej.

9) Komisja opiniuje projekt terenowego planu gospodarczego w zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz projekt odpowiednich części preliminarza budżetowego.

10) Komisja utrzymuje z ramienia rady narodowej stałą łączność z ludnością pracującą, z organizacjami gospodarczymi, społecznymi, zawodowymi, młodzieżowymi i radami zakładowymi w celu pobudzenia i wykorzystania ich inicjatywy w dziedzinie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, a w szczególności:

a) gospodarki budynkami mieszkalnymi;

b) wykorzystania Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej na cele związane z dokonywaniem remontu kapitalnego budynków mieszkalnych, na ulepszenie wyposażenia technicznego tych budynków (wodociąg, kanalizacja, centralne ogrzewanie itp.), na odbudowę, przebudowę i przystosowanie budynków przeznaczonych na cele mieszkalne mas pracujących;

c) miejskich przedsiębiorstw remontowo-budowlanych i rozbiórkowych oraz przymusowych zrzeszeń prywatnych właścicieli nieruchomości, spółdzielni budowlano-mieszkaniowych i innych instytucji sprawujących bezpośrednio zarządy domów i osiedli mieszkalnych;

d) ochrony przeciwpożarowej;

e) budowy, urządzenia i utrzymania ulic, chodników, placów oraz obiektów służących komunikacji tramwa-

jowej, autobusowej, trolleybusowej i innej wraz z organizacją i działalnością odpowiednich przedsiębiorstw i zakładów;

f) oświetlania ulic, placów i ogrodów publicznych;

g) parków, zieleńców, skwerów, ogrodów zoologicznych, ogródków działkowych i terenów sportowych;

h) urządzeń zaopatrzenia w wodę (wodociągi i studnie), urządzeń kanalizacyjnych i innych, służących do oczyszczania i asenizacji osiedli oraz urządzeń zbiorowego ogrzewania:

i) zaopatrzenia ludności w gaz i elektryczność;

j) hoteli i zajazdów;

k) przedsiębiorstw i zakładów służących do podniesienia komunalnych warunków bytu mas pracujących (pralnie, łaźnie itp.);

l) boisk sportowych.

11) Komisja miejskiej (dzielnicowej) rady narodowej współpracuje z komitetami blokowymi w zakresie spraw gospodarki komunalnej oraz utrzymuje z nimi stałą łączność w celu pobudzenia i wykorzystania ich inicjatywy dla stałego podnoszenia warunków bytowych mieszkańców.

12) Dla zapewnienia realizacji postanowień uchwały Rady Państwa i Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 1950 r. w sprawie rozpatrywania i załatwiania listów i zażeń ludności oraz krytyki prasowej komisja ustala w miarę potrzeby stałe dni przyjęć obywateli przez członków komisji w godzinach popołudniowych i wieczornych w sprawach odwołań i zażeń oraz wykonuje kontrolę przyjmowania i załatwiania odwołań i zażeń składanych do miejscowych władz i urzędów w sprawach komunalnych i mieszkaniowych.

13) Komisja przyjmuje i rozpatruje wnioski, propozycje, uwagi zgłaszane przez miejscową ludność; wnioski, propozycje i uwagi komisja przesyła do prezydium i czuwa nad ich załatwieniem.

14) Komisja sprawuje kontrolę społeczną nad działalnością wydziału gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium rady, a ponadto nad zakładami, przedsiębiorstwami i instytucjami, działającymi w zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej w zasięgu działalności danej rady.

Komisja składa radzie narodowej lub jej prezydium wnioski zmierzające do usprawnienia pracy kontrolowanych organów oraz usunięcia stwierdzonych braków i uchybień.

15) Komisja: a) inicjuje oraz przygotowuje projekty ważniejszych uchwał i przedstawia je na sesji rady narodowej, b) rozpatruje sprawy wniesione przez członków komisji, przekazane jej przez radę lub prezydium oraz przedstawia wyniki swych prac wraz z wnioskami na sesji rady lub posiedzeniu prezydium rady.

IV Tryb pracy komisji

16) Komisja działa na podstawie planów pracy, ustalonych przez siebie i zatwierdzonych przez radę narodową. Plany pracy powinny obejmować okres roczny i okresy kwartalne, a w razie potrzeby miesięczne.

17) W planie pracy winno być m. in. wskazane, jaką czynność należy wykonać oraz kto i kiedy ma ją wykonać.

18) Plan pracy komisji powinien wiązać się z planem pracy rady narodowej i prezydium. Plan ten winien:

a) przewidywać kontrolę przedsiębiorstw, zakładów i instytucji komunalnych, jak np. kontrolę gazowni miejskiej, hotelu miejskiego, cegielni, kąpieliska, kontrolę wydatkowania wpływów z F.G.M., kontrolę komitetów blokowych itp.; przy układaniu planu należy przestrzegać zasady, aby kontrola sprawowana przez Komisję była skoordynowana z innymi rodzajami kontroli (państwową, resortową, kontrolą sprawowaną przez inne komisje);

b) obejmować opracowanie dla rady narodowej i jej prezydium zagadnień, projektów, sprawozdań i wniosków zmierzających do podniesienia gospodarki i urządzeń komunalnych oraz poprawy komunalnych warunków bytu mas pracujących, jak np.: inicjowanie projektu sieci kanalizacyjnej, budowy studzien, budowy pralni zbiorowych, kąpielisk, łaźni, zaprojektowanie terenów pod parki i ogrody, zaopiniowanie projektu budżetu w części dotyczącej gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

Plan winien wskazywać, w jaki sposób komisja zamierza zapewnić szeroki udział mas pracujących i ich organizacji w wykonywaniu poszczególnych zadań rady, jak zamierza wykorzystywać ich inicjatywę i przyciągać je do współpracy przy wykonywaniu planu pracy komisji.

19) Wykonanie poszczególnych punktów planu pracy komisja może zlecić zespołom komisji, względnie poszczególnym jej członkom.

20) Komisja współdziała z innymi komisjami w zakresie spraw wiążących się z zagadnieniami gospodarki komunalnej i mieszkaniowej np. z komisją komunikacyjną w zakresie planowania sieci komunikacji miejskiej, z komisją budownictwa w zakresie remontów domów mieszkalnych, budowy remiz tramwajowych, z komisją zdrowia w zakresie urządzeń sanitarnych i higieny w zakładach i przedsiębiorstwach komunalnych.

Komisja może zasięgnąć opinii innych komisji oraz przedstawicieli zainteresowanych organizacji w sprawach będących przedmiotem jej prac.

21) Komisja pracuje na posiedzeniach oraz w terenie, badając poszczególne, wymagające tego, sprawy.

W posiedzeniach komisji na jej zaproszenie powinni brać udział przedstawiciele odpowiednich wydziałów (oddziałów, referatów) prezydium oraz mogą brać udział zaproszeni przedstawiciele organizacji masowych, a także inne osoby zaproszone przez komisję.

22) Komisja nie ma prawa wydawania zarządzeń. W razie potrzeby komisja zwraca się do rady narodowej lub jej prezydium z wnioskiem o wydanie lub spowodowanie wydania właściwych zarządzeń.

23) Komisja przygotowuje na sesje rady narodowej koreferaty oraz wnioski, w których ustosunkowuje się do wniosków przedstawionych radzie przez prezydium w sprawach gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

24) W posiedzeniach prezydium rady narodowej, przy omawianiu ważniejszych spraw z zakresu gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, może brać udział przewodniczący komisji lub jego zastępca względnie delegowany członek komisji.

25) Przewodniczący komisji lub wyznaczony przez komisję jej członek składa radzie narodowej w terminach przez nią określonych okresowe sprawozdania z działalności komisji.

26) Przewodniczący komisji lub jego zastępca zwołuje posiedzenia komisji i ustala projekt porządku dziennego.

Posiedzenia odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak jak raz na miesiąc.

Terminy posiedzeń powinny być przewidziane w planie pracy komisji. Przewodniczący zawiadamia członków o posiedzeniu komisji przynajmniej na trzy dni przed dniem posiedzenia.

27) Jeżeli członek komisji nie może wziąć udziału w posiedzeniu lub w innych czynnościach komisji, obowiązany jest zawiadomić o tym uprzednio przewodniczącego komisji, usprawiedliwiając swoją nieobecność lub niemożność wykonania zleconych mu prac.

Przegląd ustawodawstwa

W okresie sprawozdawczym ukazały się numery Dziennika Ustaw R. P. od 32 do 35.

Dziennik Ustaw Nr 32 z dnia 18 czerwca 1951 r. zawiera: Ustawę z dnia 25 maja 1951 r. o urzędzie Ministra Przemysłu Drobniego i Rzemiosła. (poz. 247).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 czerwca 1951 r. w sprawie wymagań do zajmowania stanowisk referendarskich w organach zastępstwa prawnego. (poz. 248).

Rozporządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego oraz Zdrowia z dnia 2 maja 1951 r. w sprawie wypieku i obrotu pieczywem. (poz. 252).

Dziennik Ustaw Nr 33 z dnia 18 czerwca 1951 r. zawiera: Ustawę Konstytucyjną z dnia 26 maja 1951 r. o trybie przygotowania i uchwalenia Konstytucji Polski Ludowej. (poz. 255).

Ustawę z dnia 26 maja 1951 r. o medalu „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny“. (poz. 256).

Dekret z dnia 18 czerwca 1951 r. o rozpisaniu Narodowej Pożyczki Rozwoju Sił Polski. (poz. 257).

Dekret z dnia 18 czerwca 1951 r. o zmianie ustawy o obowiązku społecznego oszczędzania. (poz. 258).

Dziennik Ustaw Nr 35 z dnia 30 czerwca 1951 r. zawiera: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 1951 r. w sprawie wprowadzenia publicznej gospodarki lokalami w niektórych miejscowościach województw: krakowskiego, łódzkiego, warszawskiego, koszalińskiego, poznańskiego i rzeszowskiego. (poz. 266).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 6 czerwca 1951 r. w sprawie wykonania dekretu z dnia 26 października 1950 r. o podatku obrotowym. (poz. 273).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 czerwca 1951 r. w sprawie przymusowych szczepień ochronnych przeciw ospie naturalnej. (poz. 275).

W Monitorze Polskim w tymże okresie czasu zostały ogłoszone następujące uchwały, zarządzenia, instrukcje i okólniki władz naczelnych o ogólniejszym znaczeniu:

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 maja 1951 r. w sprawie urlopów pracowniczych na kształcenie się korespondencyjne i zaoczne. (M. P. Nr. A-50, poz. 667).

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 31 maja 1951 r. w sprawie poboru w drodze inkasa podatku od lokali w nieruchomościach pozostających pod zarządkiem władz i przedsiębiorstw wojskowych. (M. P. Nr. A-50, poz. 670).

Uchwała Rady Ministrów Nr. 425 z dnia 2 czerwca 1951 r. w sprawie tymczasowej struktury organizacyjnej Centralnego Urzędu Skupu i Kontraktacji. (M. P. Nr. A-51, poz. 679).

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów Nr. 90 z dnia 4 czerwca 1951 r. w sprawie prenumeraty dziennika urzędowego wojewódzkich rad narodowych oraz cen pojedynczych egzemplarzy i ogłoszeń. (M. P. Nr. A-51, poz. 683).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 11 czerwca 1951 r., zmieniające zarządzenie w sprawie ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych. (M. P. Nr. A-51, poz. 685).

Zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1951 r. w sprawie norm powierzchni użytkowej i wyposażenia wewnętrznego oraz zasad i warunków użytkowa-

28) Obsługę biurową komisji (protokoły z posiedzeń, korespondencja itp) wykonuje pracownik wyznaczony przez prezydium rady narodowej.

29) Do obrad komisji stosuje się odpowiednio regulamin obrad rady narodowej.

Kancelaria Rady Państwa zaleca wojewódzkim i powiatowym radom narodowym, aby w oparciu o wytyczne niniejszej instrukcji nakreśliły (dla komisji urzędzenia osiedli gminnych rad narodowych i rad narodowych miast nie stanowiących powiatów) konkretne zadania wynikające z charakteru i potrzeb własnego terenu.

nia hoteli robotniczych dla zatrudnionych w przemyśle i budownictwie. (M. P. Nr. A-52, poz. 688).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 22 lutego 1951 r. w sprawie obliczania zużycia paliwa do ogrzewania. (M. P. Nr. A-53, poz. 689).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 8 czerwca 1951 r. w sprawie trybu zaopatrzenia w węgiel kamienny, brykiety z węgla kamiennego i brunatnego oraz koks odbiorców z kontyngentu „opał gmachów“ („funduszu administracyjnego“) (M. P. Nr. A-53, poz. 690).

Zarządzenie Nr. 91 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1951 r. w sprawie przejęcia b. archiwów miejskich przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych. (M. P. Nr. A-55, poz. 723).

Zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 12 maja 1951 r. w sprawie detalicznej sprzedaży tłuszczów oraz przetworów i konserw mięsnych. (M. P. Nr. A-55, poz. 729).

Uchwała Rady Ministrów Nr. 421 z dnia 2 czerwca 1951 r. Instrukcja Nr. 16 w sprawie utworzenia, organizacji wewnętrznej oraz trybu funkcjonowania wydziałów i referatów prawnych prezydiów rad narodowych. (M. P. Nr. A-56, poz. 736).

Uchwała Rady Ministrów Nr. 422 z dnia 2 czerwca 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr. 8 w sprawie organizacji wewnętrznej i etatów wydziałów prezydiów rad narodowych. (M. P. Nr. A-56, poz. 737).

Uchwała Rady Ministrów Nr. 423 z dnia 2 czerwca 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr. 2 w sprawie składu, podziału pracy i trybu działania prezydiów rad narodowych. (M. P. Nr. A-56, poz. 738).

Uchwała Rady Ministrów Nr. 424 z dnia 2 czerwca 1951 r. w sprawie dodatków dla pracowników wydziałów prawnych prezydiów wojewódzkich rad narodowych. (M. P. Nr. A-56, poz. 739).

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów Nr. 97 z dnia 2 czerwca 1951 r. w sprawie przejęcia czynności b. Prokuratury Generalnej R. P. przez organy zastępstwa prawnego. (M. P. Nr. A-56, poz. 741).

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów Nr. 100 z dnia 10 czerwca 1951 r. w sprawie statutu Urzędu Zastępstwa Prawnego. (M. P. Nr. A-56, poz. 742).

Uchwała Rady Państwa z dnia 17 maja 1951 r. w sprawie trybu przedstawiania wniosków o odznaczenia oraz wręczania odznaczeń nadawanych przez Radę Państwa. (M. P. Nr. A-57, poz. 756).

Uchwała Rady Ministrów Nr. 404 z dnia 2 czerwca 1951 r., zmieniająca uchwałę Nr. 81 z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania budżetu Państwa na rok 1951. (M. P. Nr. A-58, poz. 759).

Zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 21 maja 1951 r. w sprawie ustalenia statutu wzorowego ochotniczej straży pożarnej. (M. P. Nr. A-58, poz. 762).

Okólnik Ministra Finansów z dnia 5 czerwca 1951 r. w sprawie opłat skarbowych od podań wnoszonych do urzędów stanu cywilnego. (M. P. Nr. A-58, poz. 765).

ZMIANY W ORGANIZACJI WŁADZ NACZELNYCH

W celu usprawnienia i wzmocnienia nadzoru państwowego nad drobną wytwórczością odpowiednio do wzrostu zadań

tej gałęzi gospodarki w wykonaniu narodowych planów gospodarczych, dotyczących zaspokajania rosnących potrzeb ludności na artykuły masowego spożycia oraz w celu podkreślenia roli spółdzielczości pracy i rzemiosła w dziedzinie świadczenia usług — ustawa z dnia 25 maja 1951 r. (Dz. U. Nr. 32, poz. 247) powołała Urząd Ministra Przemysłu Drobego i Rzemiosła.

Do zakresu działania Ministra Przemysłu Drobego i Rzemiosła należą sprawy państwowego przemysłu drobnego, rzemiosła, prywatnego przemysłu oraz sprawy gospodarcze spółdzielczości pracy, a w szczególności:

1) sprawy bezpośredniego zarządu państwowym przemysłem drobnym, podległym Ministrowi Przemysłu Drobego i Rzemiosła, 2) sprawy zwierzchniego zarządu państwowym przemysłem, podlegającym terenowym organom jednolitej władzy państwowej, 3) planowanie, koordynowanie i nadzór nad działalnością gospodarczą spółdzielczości pracy, 4) nadzorowanie i popieranie rzemiosła oraz nadzór nad prywatnym przemysłem, 5) sprawy administracji przemysłowej w dziedzinie drobnej wytwórczości.

Jednocześnie znosi się Centralny Urząd Drobnej Wytwórczości.

Sprawy, należące dotychczas do Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości, przechodzą do zakresu działania Ministra Przemysłu Drobego i Rzemiosła.

STATUT WZOROWY OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

Zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 21 maja 1951 r. (Monitor Polski Nr. A-58, poz. 762) ustaliło jednolity statut wzorowy dla ochotniczych straży pożarnych.

Należy podkreślić, że postanowienia nowego statutu zmierzają do ścisłego powiązania działalności ochotniczych straży pożarnych w zakresie ochrony pożarowej z terenowymi organami władz oraz z organizacjami społecznymi.

W szczególności zwracają uwagę następujące postanowienia:

Celem Ochotniczej Straży Pożarnej jest:

a) organizowanie i prowadzenie akcji zapobiegawczej przed pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz współdziałanie w tym zakresie z właściwymi władzami państwowymi,

b) udzielanie pomocy i ratunku w razie pożaru lub innych klęsk żywiołowych,

c) wykonywanie wszelkich innych czynności i spełnianie obowiązków wynikających z niniejszego statutu oraz przepisów prawnych regulujących ochronę przeciwpożarową oraz ochronę przed innymi klęskami żywiołowymi.

Do osiągnięcia powyższych celów Straż Pożarna dąży m. in. przez:

1) udzielanie terenowym władzom państwowym opinii fachowych w sprawach bezpieczeństwa przeciwpożarowego,

2) uświadamianie społeczeństwa na terenie swej działalności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami i innymi klęskami żywiołowymi.

3) współpracę z Ochotniczą Rezerwą Milicji Obywatelskiej i innymi organizacjami społecznymi w zakresie wzmożenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

Głosy prasy

O SPRAWNE PRZYGOTOWANIE ŻNIW NA OPOLSZCZYŹNIE

Głównym tematem obrad czerwcowej sesji Woj. R. N. w Opolu, było omówienie przygotowań do akcji żniwno-omłotowej. Jak wykazało sprawozdanie kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Woj. R. N. w akcji przygotowawczej, pomimo jej planowego przebiegu, zaistniały błędy i niedociągnięcia na wielu odcinkach.

W PGR-ach przygotowania dobiegają końca. Jak wykazują meldunki, tegoroczna akcja żniwno-omłotowa przeprowadzona zostanie w pełni systemem zmechanizowanym. Stan gotowości maszyn jest zadowalający. Ośrodki zaopatrzone są w części zapasowe do maszyn, sznurek do snopowizalek i płótno.

Poważną pomoc w żniwach udziela organizacje młodzieżowe ZMP i SP, które w okresie żniw zastąpią w dużym stopniu brakujących robotników sezonowych.

Nadzór nad działalnością Straży Pożarnych sprawują w ramach prawa o stowarzyszeniach prezydium właściwych rad narodowych.

Powiatowa komenda straży pożarnych sprawuje nadzór nad działalnością Straży Pożarnej, a w szczególności:

a) zatwierdza wybór komendy straży,
b) zatwierdza budżet, plan działalności oraz plan inwestycyjny,

c) zatwierdza uchwały w przedmiocie kupna, sprzedaży oraz obciążenia nieruchomości,

d) akceptuje uchwały w przedmiocie zmiany statutu oraz w sprawie rozwiązania Straży Pożarnej.

Prezydium właściwej rady narodowej jest uprawnione do żądania od komisji rewizyjnej ochotniczej straży przeprowadzenia zbadania stanu majątku, ksiąg i rachunkowości organizacji.

PRZEDSTAWIANIE WNIOSKÓW O ODZNACZENIA

Uchwała Rady Państwa z dnia 17 maja 1951 r. (Monitor Polski Nr. A-57, poz. 756) unormowała sprawę trybu przedstawiania wniosków o odznaczenia oraz wręczania odznaczeń nadawanych przez Radę Państwa.

Wymieniona uchwała zawiera między innymi szereg postanowień dotyczących terenowych organów jednolitej władzy państwowej.

Poza władzami naczelnymi również prezydium wojewódzkich rad narodowych są uprawnione do przedstawiania wniosków o nadanie odznaczeń za zasługi w pracy zawodowej osobom zatrudnionym w podległych im urzędach, instytucjach, zakładach i przedsiębiorstwach, a także innym osobom za zasługi w pracy społecznej, naukowej, literackiej, artystycznej i kulturalnej. Wnioski o nadanie odznaczeń za zasługi w dziedzinie działalności politycznej i społecznej przedstawiają naczelnne władze partii politycznych, organizacji społecznych i spółdzielczych.

Wnioski terenowych władz, urzędów i instytucji oraz organizacji politycznych i społecznych mogą być składane do wojewódzkich komisji odznaczeniowych, które przedstawiają je za zgodą prezydiów wojewódzkich rad narodowych.

Wszystkie wnioski o nadanie odznaczeń powinny być wyczerpująco uzasadnione, a w szczególności zawierać dane o postawie społecznej osoby, przedstawionej do odznaczenia i o całokształcie jej działalności. Wnioski o nadanie odznaczeń osobom zatrudnionym w przedsiębiorstwach gospodarki uspołecznionej powinny być zaopatrzone w opinie kierownictwa przedsiębiorstwa oraz zakładowej organizacji związkowej i politycznej, a dotyczące osób zatrudnionych w rolnictwie — w opinii prezydium właściwej rady narodowej.

Wnioski o nadanie odznaczeń powinny być przesłane Kancelarii Rady Państwa najpóźniej na jeden miesiąc przed przewidywanym terminem odznaczenia.

Prezydent Rzeczypospolitej może upoważnić przewodniczącą prezydium wojewódzkiej rady narodowej lub jego zastępcę do wręczenia odznaczenia.

Odznaczenia dla matek licznego potomstwa i za długoletnie pożyte w jednym związku małżeńskim wręcza przewodniczący prezydium powiatowej rady narodowej.

Z bardzo wydatną pomocą pośpieszą spółdzielniom POM-y, które zawarły umowy na wykonanie prac żniwnych w spółdzielniach produkcyjnych na około 80% ogólnego arealu zasiewu zbóż.

Plany pomocy sąsiedzkiej w akcji żniwnej zostały opracowane, ale nie wszystkie powiaty dopilnowały sporządzenia planów pomocy przy podorywkach i omłotach.

Rady narodowe na wszystkich szczeblach zorganizowały specjalne ekipy kontrolne do sprawdzania przebiegu przygotowań do żniw. Błędem jednak w pracy samych ekip jest niedostateczna sprawozdawczość z przeprowadzanych kontroli lub przesyłanie sprawozdań bez podawania konkretnych faktów niedociągnięć i błędów.

Z dotychczasowych sprawozdań z przeprowadzanych zebrań gromadzkich, poświęconych przygotowaniom do żniw,

wynika, że zbyt mało uwagi poświęca się współzawodnictwu między gromadami, zwłaszcza na odcinku przyspieszenia wykonania omlotów.

(Opolska Trybuna Robotnicza, Nr. 179)

PRZYGOTOWANIA DO AKCJI ŻNIWNO-OMŁOTOWEJ W PEŁNI

W sali Prezydium P. R. N. w Wąbrzeźnie, odbyła się w czerwcu narada produkcyjna z udziałem Powiatowej Służby Rolnej, przedstawicieli organizacji społecznych i aktywistów rolnego.

Na naradzie zabrał głos kierownik Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa, przedstawiając zebranym uchwałę Prezydium P. R. N. dotyczącą akcji żniwno-omłotowej. Kampania żniwno-omłotowa przeprowadzona w roku ubiegłym dała bogate doświadczenia odnośnie konieczności powszechnej walki z marnotrawstwem ziarna przez szybkie przeprowadzenie kośby, przez jak najszersze stosowanie maszyn żniwnych.

Tegoroczna kampania żniwno-omłotowa powinna rozpocząć się w najkorzystniejszym dla zbiorów momencie. Powinna ona być przygotowana planowo, aby uniknąć strat i osiągnąć wyższe zbiory.

Prezydium gminnych rad narodowych przy współudziale Związku Samopomocy Chłopskiej, organizacji społecznych i przy pomocy Partii omawiać będą sposoby szybkiego i należytego przeprowadzenia kampanii żniwnej, podorywek, zasiewu poplonu, omlotów oraz przygotowania ziarna do zasiewów wiosennych.

Na czas kampanii żniwno-omłotowej wyznaczono ze szczebla powiatowego pełnomocników gminnych do kontroli i stałego czuwania nad organizacją i przebiegiem akcji żniwno-omłotowej w gromadach.

Na zebraniu poruszono sprawę konieczności zabezpieczenia zboża przed niebezpieczeństwem pożaru. Każde gospodarstwo powinno być zaopatrzone w sprzęt przeciwpożarowy. Spowodowanie pożarów przez nieostrożność i niedbalstwo będzie surowo karane.

(Gazeta Pomorska, Nr. 170)

PRZYGOTOWANIA DO ŻNIW GŁÓWNYM TEMATEM OBRAD PRN W BYDGOSZCZY

Wiele czasu i uwagi poświęca P. R. N. w Bydgoszczy zbliżającej się kampanii żniwno-omłotowej. Na czerwcowej sesji przedstawiciel Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa omówił szczegółowo kroki przedsięwzięte przez Prezydium w celu należytego przygotowania akcji.

Poszczególne SOM-y i POM-y są już dostatecznie przygotowane do podjęcia prac. SOM-y dysponują 50 żniwiarkami, 52 sнопowiązankami itp. Aby maszyny w razie defektów nie miały zbyt długich przerw w pracy, powołano do życia 10 ekip technicznych, których zadaniem jest przeprowadzenie specjalnych lustracji maszyn rolniczych. Ekipy te wezmą udział w akcji żniwno-omłotowej.

(Gazeta Pomorska, Nr. 179)

PREZYDIUM PRN W ŁODZI CZYNI PRZYGOTOWANIA DO KAMPANII ŻNIWNO-OMŁOTOWEJ

Wobec zbliżającej się kampanii żniwno-omłotowej, w sali Prezydium P. R. N. w Łodzi odbyła się konferencja, w której udział wzięli przewodniczący prezydiów gminnych rad narodowych, gminni instruktorzy rolni, prezesi gminnych spółdzielni „Samopomoc Chłopska“, przedstawiciele POM i SOM oraz przedstawiciele organizacji politycznych i społecznych.

Z referatu wygłoszonego przez kierownika Wydziału Rolnego P. R. N. wynikało, że w zeszłorocznej akcji żniwnej nie

wszystkie POM-y, SOM-y i brygady lotne pracowały należycie. Gminne spółdzielnie SCh nie zostały dostatecznie zaopatrzone w niezbędne narzędzia i materiały, nie wszędzie sprawiedliwie rozplanowano pomoc sąsiedzką. Ażeby w tym roku uniknąć tego rodzaju błędów, w każdej gminie powstaną komisje społeczne w celu zespalandia i kontrolowania przygotowań maszyn do żniw. Komisje te będą o wszystkich stwierdzonych brakach alarmowały prezydium G. R. N.

Na marginesie tej konferencji należy napisać o lekceważące ustosunkowanie się PGR, PZGS, Związku Zawodowego Robotników i Pracowników Rolnictwa, PZZ oraz G. R. N. w Kruszwie do tak poważnej akcji, jaką jest kampania żniwno-omłotowa.

(Głos Robotniczy, Nr 165)

GRN W ŁOMNICY POW. JELENIOGÓRSKIEGO NIE DBA O REMONT DOMÓW ROBOTNICZYCH

Osada fabryczna Mysłakowice, w której znajdują się Dolnośląskie Zakłady Przemysłu Lniarskiego „Orzeł“, odczuwają dotkliwy brak mieszkań, co wpływa na odpływ wykwalifikowanych robotników. Z braku mieszkań niektórzy robotnicy „Orła“ mieszkają po 5 osób w jednej izbie. Czy nie można temu zaradzić? Można. Trzeba odremontować i oddać do użytku domy mieszkalne.

Dużą rolę ma tutaj G. R. N. w Łomnicy. W Mysłakowicach przy ul. Wojska Polskiego stoją cztery puste domki fińskie, które wymagały kiedyś drobnego remontu. Dziś po kilku latach, domki te znajdują się w bardzo opłakanym stanie. Okna i drzwi rozszabrowane, dachy przeciekają, na skutek czego gniją sufity i podłogi. Domki te można by wyremontować i przydzielić robotnikom.

Mieszkańcy Mysłakowic zapytują Prezydium G. R. N. w Łomnicy, czy do remontu wyżej wymienionych mieszkań przystąpi jeszcze w czasie bieżącego lata, czy też będzie czekać, aż rozpoczną się deszcze jesienne?

(Gazeta Robotnicza, Nr. 167)

PLANY LEŻĄ W BIURKU... A CHŁOPI NIE MOGĄ ROZPOCZĄĆ BUDOWY CHLEWNI

Członkowie Spółdzielni Produkcyjnej w Wysokiej, powiatu głubczyckiego postanowili zaprowadzić wzorową hodowlę trzody chlewnej.

Zaprowadzenie hodowli wstrzymywał jednak brak odpowiedniego budynku. Na jednym z zebranych członków Spółdzielni na budowę chlewni postanowiono zaciągnąć pożyczkę długoterminową.

W lutym b. r. sporządzono plany, które wysłano do Wydziału Spółdzielni Produkcyjnych i POM przy Prezydium Woj. R. N. w Opolu celem zatwierdzenia. Pierwsze prace budowlane miały rozpocząć się przed wiosennymi siewami. Spółdzielcy zwieźli cegłę, cement oraz potrzebny materiał budowlany, chcąc przystąpić do rozpoczęcia budowy. Wówczas okazało się, że rozpoczynać prac nie wolno bez zatwierdzonych planów, które tymczasem „zaginięły“ w biurkach Oddziału Spółdzielni Produkcyjnych Prez. Woj. R. N.

Od tej chwili minęło kilka miesięcy. Spółdzielnia produkcyjna w Wysokiej posiada już 19 sztuk świń, w tym kilka macior. Świnie mieszczą się w małej chlewni, a Spółdzielnia nadal czeka na zatwierdzenie planu budowy. Zachodzi również obawa, że nie zostanie wykonany plan dostarczenia na sprzedaż 60 sztuk tuczników, gdyż nie można w obecnej chlewni prowadzić hodowli tylu sztuk tuczników.

Wydział Spółdzielni Produkcyjnych i POM przy Prezydium Woj. R. N. w Opolu powinien wyciągnąć z biurka plany budowy i przestać je chłopom w Wysokiej, by mogli wreszcie rozpocząć budowę chlewni.

(Opolska Trybuna Robotnicza, Nr 171)

Adres Redakcji: Warszawa, Al. Stalina 3. Kancelaria Rady Państwa. Tel. 89000-005. Red. — 131. Sekr. — 263.

Redaguje Komitet. Przyjmowanie interesantów codziennie od 12 — 14

Prenumerata 1 egz. kwartalnie 7 zł 20 gr.

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje P. P. K. „Ruch“ — Oddz. Woj. w Warszawie, Srebrna 16, tel. 80420 na konto PKO nr. I — 6800.

Wydawca: Spółdzielnia Wyd.-Ośw. „Czytelnik“. Drukarnia RSW „Prasa“, Marszałkowska 3/5.

2-B-31899

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Członek prezydium GRN w Wierzbnie, ob. H. Kolak zapytuje, kto pokrywa koszty delegacji pracownika Prezydium Rady Narodowej lub przedsiębiorstwa komunalnego, którego wydelegowano do prac społecznych.

Odpowiedź:

Sprawę tę reguluje dokładnie okólnik Nr 55 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 1951 r. w sprawie pokrywania kosztów delegacji i diet pracowników urzędów, instytucji państwowych i jednostek gospodarki uspołecznionej w przypadku delegowania pracownika do prac społecznych (Monitor Polski 1951 Nr A — 31, poz. 395). Okólnik ten przewiduje:

1. Pracownik delegowany poza miejsce stałego zamieszkania do wykonania prac, pozostających bezpośrednio w związku z działalnością zakładu pracy, jak np. w sprawach współzawodnictwa pracy, normowania pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, porad wytwórczych itp., otrzymuje zwrot kosztów przejazdu i diety z zakładu pracy.

2. Pracownik delegowany w związku ze sprawami organizacyjnymi związku zawodowego lub z akcją społeczno-polityczną, mającą charakter ogólny, jak np. akcja zwalczania analfabetyzmu, akcja propagandowa, akcja mająca na celu realizację uchwał władz naczelnych na terenie działalności danej organizacji społeczno-politycznej, zjazdy, konferencje w sprawach ogólnych i organizacyjnych danej organizacji społeczno-politycznej, otrzymuje zwrot kosztów przejazdu i diety od organizacji społeczno-politycznej, delegującej pracownika.

Na czas delegacji wystawionej przez organizację związkową lub społeczno-polityczną udziela zakład pracy urlopu płatnego z uwzględnieniem potrzeb służby.

Prezydium MRN w Krakowie zapytuje, czy budynki, stanowiące własność Skarbu Państwa i przeznaczone na pomieszczenie biur, wydziałów, zakładów opiekuńczych itp. Prezydium, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia w Państwowym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

Odpowiedź:

Stosownie do § 1 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 1951 r. w sprawie wyłączenia niektórych budynków z obowiązkowego ubezpieczenia i ustalenia wysokości ubezpieczenia budynków w miastach (Monitor Polski 1951 Nr A — 39, poz. 475) budynki, stanowiące własność Państwa, oraz budynki pozostające w zarządzie prezydiów rad narodowych bez względu na tytuł własności, zostały wyłączone z obowiązkowego ubezpieczenia z wyjątkiem budynków: 1) związanych z gospodarstwem rolnym w rozumieniu przepisów o podatku gruntowym, 2) oddanych w używanie osobom fizycznym lub osobom prawnym, które nie są instytucjami lub przedsiębiorstwami państwowymi.

(Prezydium GRN w Mszanie Dolnej zapytuje, kto przeprowadza egzekucję należności tak podatkowych jak i innych, gdy Prezydium GRN nie posiada etatu dla poborcy podatkowego?)

Odpowiedź:

Egzekwowanie należności podatkowych jak i innych należy do Prezydium GRN.

Obowiązki i uprawnienia w tym względzie przeszły na prezydium gminnych rad narodowych w związku z ustawą z dnia 20.III.50 r. (Dz. U.R.P. Nr 14, poz. 130) o terenowych organach jednolitej władzy państwowej. Prezydium tych rad przejęły m. in. przymusowe ściąganie niektórych rodzajów świadczeń pieniężnych poruczonych b. zarządom gmin rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 stycznia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 85), ściąganie należności na rzecz gminy i jej instytucji oraz innych gmin, na rzecz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, tytułu kar pieniężnych i grzywien nakładanych w postępowaniu administracyjnym itd. Należy przyjąć, że ściąganie przymusowe należności pieniężnych, o których wyżej mowa, w braku poborcy obowiązują w zasadzie przewodniczącego (względnie wiceprzewodniczącego) prezydium GRN, który może skorzystać w każdym wypadku z pomocy pracowników gminy bądź też z pomocy sołtysa.

Antoni Zieleniewski.

Prezydium MRN w Brwinowie zapytuje, czy niezależnie od opłat skarbowych, pobieranych za wydawane z ksiąg stanu cywilnego wyciągi, należy również pobierać opłaty skarbowe od podań (pism), wnoszonych do urzędów stanu cywilnego o wystawienie wyciągów.

Odpowiedź:

W myśl art. 37 ust. (1) prawa o aktach stanu cywilnego (Dz. U. R. P. Nr 48, poz. 272 z 1945 r.) każdy obywatel może żądać od urzędu stanu cywilnego lub władzy, przechowującej księgi wtóropisów, wydania mu wyciągu lub odpisu skróconego aktu stanu cywilnego albo zaświadczenia, że pewnego wpisu nie ma w księgach stanu cywilnego.

Żądanie takie może być zgłoszone ustnie lub na piśmie, przy czym forma żądania (wniosku) jest pozostawiona uznaniu osoby zainteresowanej, zgodnie z zasadą nieformalności w postępowaniu administracyjnym. Złożenie jednak podania powoduje powstanie obowiązku uiszczenia od niego opłaty skarbowej niezależnie od opłaty należnej za wyciąg lub zaświadczenie, gdyż urząd stanu cywilnego jest urzędem państwowym, działającym przy prezydiach rad narodowych (§ 9 uchwały Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. — Monitor Polski Nr A — 57, poz. 655). Ponieważ do podań, wnoszonych do władz i urzędów państwowych mają zastosowanie przepisy dekretu o opłacie skarbowej (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 73 z 1951 r.), wobec tego w razie złożenia podania w urzędzie stanu cywilnego powstaje obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 6 zł na podstawie poz. 1 lit. a) części I Tabeli opłat skarbowych. Natomiast w przypadkach, gdy w złożonym podaniu żądający wyciągu stwierdza, iż wyciąg jest konieczny dla celów ewidencji ludności, powszechnego obowiązku wojskowego, szkolnictwa, opieki społecznej i ubezpieczeń społecznych, podanie nie podlega opłacie skarbowej a to wobec postanowień przepisu dodatkowego N 4 Części II Tabeli opłat skarbowych. Podanie takie jest bowiem wnioskiem o wydanie świadectw, których posiadanie jest przez obowiązujące przepisy nakazane.

Nie podlegają również w powyższych przypadkach opłacie skarbowej wydawane wyciągi stosownie do przepisu dodatkowego Nr 15 lit. b). Części II Tabeli opłat skarbowych.

Na złożonym podaniu i wyciągu powinna być dokonana adnotacja o niepobieraniu opłaty skarbowej. Na wyciągu powinien być ponadto wskazany cel, dla którego został on sporządzony.

W razie stwierdzenia, że bezpłatny wyciąg został użyty dla innych celów, powstaje obowiązek uiszczenia od niego opłaty skarbowej.

Ant. Marczewski.

Kierownik Referatu Handlu Prezydium P. R. N. w Pырzyczach zapytuje, czy decyzja wymienionego Prezydium, przyznająca mu jako żonatemu, z powodu przesiedlenia się spowodowanego przeniesieniem urzędu, ryczałt przeniesieniowy w wysokości ustalonej dla samotnych, tj. 50% jednomiesięcznego uposażenia z tej przyczyny, iż żona jego nie pracuje, jest zgodna z przepisem art. 37 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 24 lipca 1948 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. N 38, poz. 279).

Odpowiedź:

Wymieniona decyzja Prezydium P. R. N. nie jest zgodna z powołanym w pytaniu przepisem prawnym. w myśl którego pytającemu należy się w konkretnym przypadku ryczałt z powodu przeniesienia w wysokości 100% jednomiesięcznego uposażenia bez względu na to, czy żona jego pracuje, czy nie pracuje.

Uzasadnienie.

Powołany w pytaniu przepis prawa głosi, że w razie przeniesienia funkcjonariuszów państwowych z urzędu lub w drodze konkursu do innej miejscowości przyznaje się poza dietami i zwrotem kosztów przejazdu oraz kosztów przewozu urządzenia domowego — ryczałt na pokrycie innych wydatków, połączonych z przeniesieniem, samotnemu — 50%, a utrzymującemu rodzinę — 100% jednomiesięcznego uposażenia, obejmującego wszystkie kwoty, wypłacane za dany miesiąc z tytułu uposażenia służbowego a mające charakter stały. Przytoczony przepis nie daje więc żadnej podstawy do uzależnienia wysokości ustalonego w nim ry-

czałtu od faktu zatrudnienia członków rodziny a w szczególności żony przeniesionego pracownika. Wobec tego zmniejszenie w konkretnym przypadku należnego pytającemu ryczałtu przeniesieniowego o 50 proc. i potraktowanie go jako samotnego li tylko z tego powodu, iż żona jego nie pracuje — jest niezgodne z przytoczonym wyżej przepisem.

M. Waśkowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Opalenicy zapytuje, kto obowiązany jest ponosić koszty budowy kolejowych przystanków osobowych, jeśli wnioski w sprawie budowy przystanku składa G.R.N.

Odpowiedź:

Koszty budowy przystanków osobowych, których budowa została objęta planem inwestycyjnym PKP ponoszą Polskie Koleje Państwowe.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Opalenicy powinno przedstawić budowę przystanku kolejowego w gromadzie Wojnowice Dyrekcji P. K. P. za pośrednictwem Wojewódzkiej Rady Narodowej. Zrealizowanie wniosku ułatwiłoby dołączenie do niego zobowiązania G. R. N. dotyczące dostarczenia robocizny niefachowej. Wniosek taki byłby rozpatrzony przy układaniu planu inwestycyjnego P. K. P.

M. Nowakowski

Prezydium MRN w Prudniku prosi o wyjaśnienie:

1) czy kierownik Wydziału Zdrowia Prez. MRN obowiązany jest na wezwanie MRN miasta nie stanowiącego powiatu do złożenia na sesji sprawozdania o opiece lekarskiej nad ludnością miasta,

2) czy komisje MRN w Prudniku mogą przeprowadzać kontrole w położonych na terenie miasta zakładach i instytucjach podległych Prezydium PRN, np. Biblioteka Powiatowa, Szpital, PZGS. Od pracy tych instytucji zależy obsługa ludności miasta.

Do pkt. 1. Miasto Prudnik liczy około 15.000 mieszkańców, nie posiada miejskiego ośrodka zdrowia, nie zatrudnia lekarza miejskiego. Wszystkie czynności w tym zakresie spełnia Powiatowy Ośrodek Zdrowia.

Miejska Rada Narodowa, projektując odbycie sesji na terenie Prudnickich Zakładów Przemysłowych (największe co do ilości pracowników zakłady w powiecie), zwróciła

się do Prez. PRN o wyrażenie zgody, by kierownik Wydziału Zdrowia Prezydium PRN na tej sesji złożył sprawozdanie o opiece lekarskiej nad ludnością miasta. Pozytywnie odniosło się do tego Prezydium Woj. R.N. — Prezydium PRN wydało polecenie kier. Wydziału Zdrowia do złożenia sprawozdania.

Kierownik Wydziału nie złożył sprawozdania, wyjaśniając, że „nie jest zobowiązany do składania sprawozdań na sesjach rad niższych“.

Kierownik Wydz. Zdrowia Prez. PRN otrzymując od swego Prezydium zalecenie złożenia sprawozdania o opiece nad stanem zdrowotnym i sanitarnym miasta obowiązany był to uczynić. Wydział Zdrowia podporządkowany jest Prezydium PRN.

Czy motywacja lekarza, że nie jest on obowiązany do składania sprawozdań wobec rad niższego stopnia jest słuszna?

Tego rodzaju argumenty typowo „prestżowe“ nie powinny być przedstawiane, gdy chodzi o składanie sprawozdań mających na celu spowodowanie podniesienia jakości pracy danej instytucji, powiązanie instytucji z masami pracującymi, wciągnięcie tych mas do współpracy.

Lekarz powiatowy składa wprowadzić sprawozdanie ze swej pracy, wobec PRN i jej dyrektywy są dla niego wiążące. Nie koliduje to jednak z celowością zapoznania ze swą pracą nie tylko PRN, lecz również MRN miasta będącego największym skupiskiem robotniczym powiatu. Ocena pracy Pow. Ośrodka Zdrowia dokonana przez robotników obecnych na sesji byłaby korzystną dla pracy ośrodka. Z możliwości tej współpracy kierownik wydziału nie powinien być rezygnować.

Aby uniknąć sytuacji, iż większość gmin na terenie powiatu żądać będzie sprawozdań na swych sesjach — co przy większej ilości gmin mogłoby uniemożliwić normalną pracę kierownika wydziału — przyjąć należy rozwiązanie, że o celowości złożenia tego typu sprawozdania decydować powinno Prezydium PRN. W przypadku Prudnika o celowości tej zdecydowało nawet Prezydium Woj. R.N.

Czy istnieją inne jeszcze formy umożliwiające lekarzowi powiatowemu zaznajomienie ludności pracującej miasta z działalnością organów służby zdrowia?

Formy takie istnieją i są różne. Np. Komisja Zdrowia PRN w Bystrzycy zorganizowała zebranie w roszarni w gminie Domaszkowo, poświęcone poprawie warunków zdrowotnych ludności zamieszkałej w Domaszkowie. Na tym zebraniu zorganizowanym na terenie gminy, lekarz powiatowy wygłosił referat sprawozdawczy. Dyskusja, która wywiązała się nad referatem wniosła dużo cennych uwag do pracy personelu sanitarnego.

Szereg prezydiów PRN organizowało otwarte posiedzenia w zakładach pracy, poświęcone omówieniu zagadnień zdrowia.

W przygotowaniu tych zebrań brały czynny udział komisje — i to nie tylko PRN, lecz również komisje GRN.

Zagadnienie zdrowotności największego skupiska robotniczego w powiecie mogło być nawet przedmiotem obrad sesji PRN. W przygotowaniu tej sesji cenna byłaby pomoc Komisji Zdrowia, Pracy i Pomocy Społecznej MRN, która by dopomogła Komisji Zdrowia PRN przygotować materiały obrazujące pracę Pow. Ośrodka Zdrowia na odcinku miasta. Przedstawiciele Komisji GRN czy MRN mogliby się wypowiedzieć na tej sesji. W konkretnym przypadku PRN powinno umożliwić MRN zaznajomienie się z pracą lekarza powiatowego.

Do pkt. 2. Kontrole w zakładach podlegających Prezydium PRN bądź też obejmujących swą działalnością cały powiat przeprowadzają komisje PRN. Zasada ta nie wyklucza pomocy, a nawet i inicjatywy w tym przedmiocie ze strony komisji MRN czy GRN.

Prezydium PRN w Łodzi zapytuje, czy można z administrowanej przez Prezydium PRN nieruchomości usunąć dwóch lokatorów, którzy byli pracownikami Prezydium, a następnie zostali zwolnieni z pracy.

Odpowiedź:

Z zapytania nie wynika, czy wymienieni pracownicy posiadali przydzielone mieszkania służbowe, czy też pracownicze i czy wymienione wyżej osoby pracują obecnie u innego pracodawcy.

Przyjmując, że w danym wypadku zajmowane przez pracowników mieszkania są mieszkaniami pracowniczymi i b. pracownicy Prezydium PRN zostali zwolnieni z ich winy bez wypowiedzenia oraz są

zatrudnieni u innego pracodawcy przed 6 lipca 1950 r. — Prezydium miało prawo zgłosić do dnia 31 marca 1951 r. żądanie opróżnienia przez nich mieszkania (§ 22 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21.VI.1950 r. w sprawie mieszkań służbowych i mieszkań pracowniczych — Dz. U. R. P. Nr 28 poz. 257).

Jeśli Prezydium w tym terminie tego nie uczyniło, utraciło prawo zgłoszenia takiego żądania i nowy pracodawca powinien dokonać przydziału mieszkania, które zajmują.

O ile zachodzi konieczność opróżnienia mieszkań zajmowanych przez b. pracowników Prezydium PRN, dla potrzeb biura, Prezydium może żądać ich usunięcia, pod warunkiem dostarczenia wymienionym pracownikom mieszkania zastępczego (§ 12 ust. 3 wyżej zacytowanego rozporządzenia Rady Ministrów).

Opróżnienie mieszkania pracowniczego może nastąpić bez obowiązku dostarczenia zastępczego mieszkania, lecz w wyjątkowych wypadkach i na mocy decyzji władzy centralnej, stosownie do postanowień § 21 powołanego rozporządzenia.

St. Jarmoliński.

Zarząd domów gm. Okęcie zapytuje, czy wpływy na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej można przeznaczyć bezpośrednio na remonty kapitalne domów.

Odpowiedź:

Wpływy na FGM nie mogą być bezpośrednio zużytkowane na remonty kapitalne przez poszczególne gminy. Wpływy te należy odprowadzać do ogólnej puli. Środki na remonty kapitalne są przeznaczane w ramach budżetu Państwa i rozdzielane przez wojewódzkie rady narodowe powiatowym radom narodowym, które z kolei przeznaczają je radom niższych stopni w postaci kredytu na remonty kapitalne. Wysokość przyznanych kredytów na remonty kapitalne nie jest uzależniona od wpływu na FGM, lecz wynika z potrzeby pokrycia wydatków na remont odpowiedniej ilości budynków, przeto przyznany kredyt może nawet przewyższać wpływy na FGM. Wpływy na FGM są obecnie tylko jedną z pozycji przychodowych budżetu terenowych rad narodowych.

St. Jarmoliński.

Prezydium M. R. N. w Toruniu prosi o wyjaśnienie, czy pracownikom zatrudnionym w przedsiębiorstwach podległych Prezydium M. R. N. jak np. Zakłady Oczyszczania Miasta, Zarząd Nieruchomości Miejskich i Opuszczonych, Miejskie Przedsiębiorstwo Remontowo - Budowlane, Straż Pożarna, Archiwum, Książnica itp. należy wydawać legitymacje służbowe wzór 1 i 2, tj. takie, jakie otrzymują pracownicy prezydium.

Odpowiedź:

Sprawę legitymacji urzędowych i ulg taryfowych przy przejazdach kolejami państwowymi normuje: okólnik Nr 25 Prezydium Rady Ministrów z dnia 20 maja 1947, zawierający instrukcje w sprawie legitymacji urzędowych i ulg kolejowych oraz zarządzenia Prezydium Rady Ministrów z dn. 13.XII.1948 r. Nr O-III-29/2 i z dnia 14.IX.1949 r. Nr O-III-28/13 w sprawie ulg kolejowych dla pracowników opłacanych z kredytów rzeczowych. W myśl powyższych przepisów legitymacje urzędowe z nadrukiem uprawniającym do ulg taryfowych (wzór N 1 i 2) przysługują pracownikom wydziałów (referatów) prezydiów rad narodowych stałym, prowizorycznym oraz umownym, zatrudnionym na okres nieograniczony, o ile pracownicy ci zajmują stanowiska przewidziane w obowiązujących tabelach stanowisk dla pracowników państwowych.

Prawo do legitymacji urzędowych uprawniających do ulg kolejowych (wzór N 1 i 2) nie przysługuje natomiast pracownikom przedsiębiorstw podległych prezydiom rad narodowych.

J. Grześkiewicz

Wydział Finansowy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Prudniku zapytuje w związku z wydanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1951 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 118) w sprawie ustalenia tabeli stanowisk, kwot uposażenia zasadniczego oraz dodatków funkcyjnych i służbowych dla pracowników finansowych, czy pracownicy finansowi przydzieleni przez wydziały fachowe (jak Wydział Zdrowia, Wydział Oświaty i inne) do prowadzenia księgowości w Wydziale Finansowym będą kwalifikować się do otrzymywania uposażenia w myśl powyższego rozporządzenia Rady Ministrów.

Odpowiedz.

Pracownicy przydzieleni przez Wydziały fachowe jak np. Wydział Zdrowia, Oświaty itp. do prowadzenia księgowości w Wydziale Finansowym prezydium powiatowej rady narodowej nie będą mogli być zakwalifikowani do otrzymywania uposażenia przewidzianego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28.II.51 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 118) dla pracowników finansowych

Wynika to wyraźnie z postanowień § 1 ust. 2 p-ktu 1) 5) powołanego wyżej Rozporządzenia, w rozumieniu którego za pracowników finansowych uważać należy wyłącznie pracowników wydziałów finansowych (wydziałów, samodzielnych oddziałów i referatów podatków wiejskich, inspektoratów kontrolno - rewizyjnych, ochrony skarbowej i we władzach celnych) w prezydiach wojewódzkich, miejskich i powiatowych rad narodowych oraz referatach finansowych w prezydiach gminnych rad narodowych i to tylko tych pracowników, którzy objęci są tabelą stanowisk stanowiącą załącznik do rozporządzenia, o którym wyżej mowa.

Podobną zasadę wyrażają również wydane w tym względzie wytyczne Zespołu II Prezydium Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia rb. L. dz. KO.1/7/23 51 w sprawie zaszerogowania pracowników wydziałów finansowych i wydziałów podatków wiejskich — wg. tych postanowień zaszerogowanie pracowników finansowych na stanowiska mieszczące się w powołanej tabeli może mieć miejsce przez mianowanie na to stanowisko względnie przez zmianę umowy o pracę, jeśli chodzi o pracowników o prywatno - prawnym charakterze stosunku służbowego.

Pracownicy przydzieleni do Wydziału Finansowego, a nie przeniesieni w drodze nominacji lub zmiany umowy o pracę nie mogą być przeto zaszerogowani na stanowiska wg. powołanego na wstępie rozporządzenia.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Szerecinku zapytuje, czy członek M. R. N. będący członkiem komisji tejże Rady, wchodzący w skład członków P. R. N. i powołany do komisji na szczeblu tejże Rady — ma obowiązek pracować w komisji M. R. N.

Odpowiedz:

Członek rady, powołany do komisji, jest obowiązany do wykonywa-

nia swych czynności w każdej z obu komisji. Należało by tylko rozważyć, czy powołanie członka rady do różnych komisji nie przyniesie uszczerbku dla pracy obu komisji.

W wypadku niemożności pogodzenia tych obowiązków wskazane jest dla dobra sprawy, odwołać jego z jednej z tych komisji.

St. Jarmoliński

Prezydium P. R. N. w Kwidzynie zapytuje z jakich kredytów należy wypłacać dodatki pracownikom Prezydium P. R. N., przyznane na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. (Monitor Polski Nr A-10, poz. 151) w sprawie przyznania niektórym kategoriom pracowników państwowych dodatków uzasadnionych specjalnymi kwalifikacjami i warunkami służby?

Odpowiedz:

Wydatki na dodatki specjalne dla pracowników prezydiów rad narodowych powinny być włączone do budżetów terenowych. Prezydium wojewódzkich, miejskich (w miastach stanowiących powiaty) oraz powiatowych rad narodowych są upoważnione do umieszczenia odpowiednich sum w budżetach jednostkowych.

Ewentualny brak kredytów powinien być uwzględniony przy przeprowadzaniu budżetów w trybie wytycznych, zawartych w piśmie Ministerstwa Finansów z dnia 3 kwietnia 1951 r. Nr B. P. 8157/5/51 w sprawie przeprowadzenia i uchwalenia budżetów terenowych w związku z uchwaleniem budżetu Państwa.

Sprawa ewent. dodatkowych limitów dla budżetów terenowych może być aktualna wówczas, gdyby się okazało, że kredyty w tych budżetach są niedostateczne, co jednak może mieć miejsce dopiero w następnych okresach budżetowych.

A. Zieleniewski

Kierownik Referatu Kontroli Prezydium PRN w Sycowie (woj. wrocławskie) zapytuje, czy pracownikowi (kontrolerowi sanitarnemu), odbywającemu podróż służbową rowerem, będącym w dyspozycji Wydziału Zdrowia, przysługuje zwrot kosztów podróży w wysokości 0,30 zł za 1 km.

Odpowiedz:

Zwrot kosztów podróży w wysokości wymienionej w pytaniu przysługuje pracownikowi państwowemu, odbywającemu podróż służbową rowerem, niezależnie od zajmo-

wanego stanowiska służbowego i niezależnie od tego czy rower jest własnością prywatną tego pracownika, czy też stanowi własność urzędu, w którym dany pracownik jest zatrudniony.

Uzasadnienie:

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1948 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 279) w § 31 stanowi, że jeżeli drogę odbyto rowerem lub pieszo przynajmniej się kwotę 10 zł za każdy kilometr, która to kwota w myśl art. 9 ust. 1 ustawy z dn. 29 października 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 459) powinna być obecnie przeliczona na 0,30 zł.

Z treści powołanego przepisu wynika, że zwrot kosztów podróży w ustalonej w tym przepisie wysokości należy się wszystkim pracownikom państwowym w przypadku odbycia przez nich podróży służbowej rowerem bez względu na zajmowane przez danego pracownika stanowisko i stopień służbowy, a zatem w tej samej wysokości należy się również zwrot kosztów podróży w konkretnym przypadku i kontrolerowi sanitarnemu Prezydium PRN. Kwestia własności roweru, którym dany pracownik odbywa w konkretnym przypadku podróż służbową, nie może wpływać na zwrot należnych mu z tego powodu kosztów podróży w ustalonej wyżej wysokości. Przytoczony przepis nie uzależnia bowiem zwrotu wspomnianych kosztów podróży od tego, czyją własnością będzie rower, użyty do odbycia podróży służbowej, lecz stanowi ogólnie, że odbycie podróży służbowej rowerem daje prawo pracownikowi do otrzymania tytułem zwrotu kosztów podróży kwoty pieniężnej w takiej samej wysokości, jaka by mu się należała według oznaczonej w tymże przepisie stawki w przypadku gdyby tę podróż odbył pieszo.

Przewidziana w § 31 powołanego wyżej rozporządzenia kwota nie jest zwrotem kosztów przejazdu w ścisłym znaczeniu tego określenia w rozumieniu § 21 tegoż rozporządzenia, lecz swego rodzaju odszkodowaniem za dodatkowy wysiłek fizyczny, zużywany przez pracownika przy odbywaniu podróży służbowej rowerem lub pieszo.

Michał Waśkowski.